

T.C.
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müzik Ana Bilim Dalı

**LİSANS MÜZİK PROGRAMLARINDAKİ SES
EĞİTİMCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA,
ÂŞIK VEYSEL TÜRKÜLERİNİN SES EĞİTİMİ
DİSİPLİNİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Eşref Furkan GÖKKAYA

Sivas

Ocak-2023

T.C.
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müzik Ana Bilim Dalı

LİSANS MÜZİK PROGRAMLARINDAKİ SES
EĞİTİMCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA,
ÂŞIK VEYSEL TÜRKÜLERİNİN SES EĞİTİMİ
DİSİPLİNİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Eşref Furkan GÖKKAYA

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Derya KAÇMAZ

Sivas

Ocak-2023

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

Beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

31/01/2023

Eşref Furkan GÖKKAYA

ÖN SÖZ

Lisans eğitimim süresince bireysel ses eğitimi derslerinde gerek çalışma ahlakı ve disipliniyle gerekse insanlığıyla bana çok şey öğreten hocam merhum Prof. Dr. İlknur OKATAN'ı anıyor, lisans eğitiminden itibaren yüksek lisans eğitimimde dahi pek çok konuda ilham olan ve tez konumun şekil almasında katkılarını ve desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Özlem ÖZALTUNOĞLU hocama teşekkürlerimi sunuyorum. Tez savunma jürimde yer alarak tezime değerli görüşleri ve engin fikirleri ile katkılarda bulunan Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT ve Doç. Dr. Özlem ONLUK hocalarıma ayrıca teşekkür ederim. Kendisinden danışmanlık rica ettiğimde geri çevirmeyen, tez çalışmam ile ilgili her aşamada yardımını, desteğini ve kıymetli zamanını günün her vaktinde bana ayıran, ilgisi ve alakası, değerli bilgileriyle birçok konuda bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Derya KAÇMAZ hocama saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca rol model aldığım, her zaman başöğretmenim, meslektaşım babam Erkan GÖKKAYA'ya, meslek aşkıyla, işini severek yapmasıyla her daim hayranı olduğum öğretmenim meslektaşım annem Esra GÖKKAYA'ya, bu süreçte ve her zaman yanımda olan, desteğini emeğini hiçbir zaman esirgemeyen, oğlumuz Eser'i dünyaya getirmek üzere olan kıymetli, merhametli eşim Semanur GÖKKAYA'ya sonsuz teşekkürlerimle...

İsmi her zaman gururla taşıdığım dedem ve Âşık Veysel anısına...

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	v
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET	xi
ABSTRACT	xiii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. PROBLEM DURUMU	3
1.1. Problem Durumu ve Alt Problemler	3
1.2. Amaç	4
1.3. Önem	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
İKİNCİ BÖLÜM	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Âşık Veysel	7
2.1.1. Sanat Hayatı	9
2.1.2. Eserleri	12
2.2. İnsan Sesi ve Özellikleri	14
2.2.1. İnsan Sesi	15
2.2.1.1. Erkek Sesleri	17
2.2.1.1.1. Tenor	17
2.2.1.1.2. Bariton	18
2.2.1.1.3. Bas	19
2.2.1.2. Kadın Sesleri	20
2.2.1.2.1. Soprano	20
2.2.1.2.2. Mezzo Soprano	20
2.2.1.2.3. Alto	21
2.3. Ses Eğitimi ve Disiplini	22
2.3.1. Ses Eğitimi Disiplini	23
2.4. Türkiye’de Ses Eğitimi ve Gelişim Süreci	24
2.5. Sesin Teknik Kullanımı	27

2.5.1. Rezonans	29
2.5.2. Fonasyon ve Biçimleri	30
2.5.2.1. Havalı Fonasyon.....	31
2.5.2.2. Sert Fonasyon	31
2.5.2.3. Yumuşak Fonasyon	31
2.5.2.4. Forse Sıkıştırılmış Fonasyon	32
2.6. Ses Eğitiminde Materyal Olarak Kullanılacak Eserlerin Değerlendirilmesine Yönelik Unsurlar	32
2.6.1. Ses Aralıkları	33
2.6.2. Tartımsal Yapı	34
2.6.3. Dizi Yapısı	35
2.6.3.1. Majör Dizi	36
2.6.3.2. Minör Dizi	36
2.6.3.3. Kromatik Dizi.....	37
2.6.3.4. Pentatonik Dizi	37
2.6.3.5. Tam Ses Dizisi	37
2.6.3.6. Oktatonik Dizi	38
2.6.4. Nüans	38
2.6.5. Entonasyon.....	39
2.6.6. Artikülasyon.....	40
2.6.7. Prozodi	40
2.6.8. Transpoze	41
2.7. İlgili Araştırmalar	41
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	51
3. YÖNTEM.....	51
3.1. Araştırmanın Modeli.....	51
3.2. Evren ve Örneklem.....	52
3.3. Katılımcılar.....	52
3.4. Veri Toplama Araçları.....	52
3.5. Verilerin Toplanması.....	53
3.6. Verilerin Analizi	53
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	55
4. BULGULAR VE YORUM	55
4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	55

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	58
4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	60
4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	63
4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	65
4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	68
4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	71
4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	73
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	76
4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	79
4.11. On birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	81
4.12. On ikinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	84
4.13. On üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	86
4.14. On dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	88
4.15. On beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	91
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
KAYNAKÇA	103
EKLER.....	111
Ek:1. Etik Kurulu Kararı	111
Ek:2. Uzman Görüşü Formu	112
Ek:3. Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana Türkü Notası	114
Ek:4. Çiğdem Der ki Ben Elâyım Türkü Notası.....	116
Ek:5. Dünyada Tükenmez Murat Var imiş Türkü Notası	117
Ek:6. Güzelliğin On Par-Etmez Türkü Notası.....	119
Ek:7. Kul Olayım Kalem Tutan Ellere Türkü Notası.....	120
ÖZ GEÇMİŞ.....	121

KISALTMALAR

akt. : aktarma

TABLO LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1.	Kaynak Kişisi Âşık Veysel Olan Türküler ve Makamları	12
Tablo 2.	Nüans İşaretleri	39
Tablo 3.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri	55
Tablo 4.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve İkinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri	58
Tablo 5.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri	60
Tablo 6.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	63
Tablo 7.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Bilgileri ve Beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	66
Tablo 8.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşleri	68
Tablo 9.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	71
Tablo 10.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Sekizinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	74
Tablo 11.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri	77
Tablo 12.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	79
Tablo 13.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri	81
Tablo 14.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On ikinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	84
Tablo 15.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri	86
Tablo 16.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri.....	89
Tablo 17.	Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri	91

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa
Şekil 1.	Âşık Veysel ile İlgili Gazete Küpürü	11
Şekil 2.	Solunum Organları	17
Şekil 3.	Tenor Ses Aralığı	18
Şekil 4.	Bariton Ses Aralığı	19
Şekil 5.	Bas Ses Aralığı	19
Şekil 6.	Soprano Ses Aralığı	20
Şekil 7.	Mezzo Soprano Ses Aralığı	21
Şekil 8.	Alto Ses Aralığı	21
Şekil 9.	Havalı Fonasyon	31
Şekil 10.	Sert Fonasyon	31
Şekil 11.	Yumuşak Fonasyon	32
Şekil 12.	Armonik ve Melodik Aralıklar	33
Şekil 13.	Armonik ve Melodik Aralıklar	34
Şekil 14.	Majör Dizi	36
Şekil 15.	Minör Dizi	36
Şekil 16.	Armonik Minör Dizi	36
Şekil 17.	Melodik Minör Dizi	37
Şekil 18.	Kromatik Dizi	37
Şekil 19.	Pentatonik Dizi	37
Şekil 20.	Tam Ses Dizisi	37
Şekil 21.	Oktatonik Dizi	38

ÖZET

Bu araştırma, lisans müzik programlarında uygulanmakta olan bireysel ses eğitimi derslerinde, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin kullanılabilirliği durumunun tespiti amacı ile yapılmıştır. Çalışmaya 2022-2023 yılı güz döneminde, çeşitli üniversitelerin müzik programlarında görev yapan 24 ses eğitimi uzmanı öğretim elemanı katılmıştır. Araştırmada veri toplamak için lisans ses eğitimi öğretim elemanlarına yönelik “*Uzman Görüşü Formu*” başlıklı bir adet form oluşturulmuştur. Uzman görüşü formu hazırlanırken literatür taraması kullanılarak soru havuzu oluşturulmuştur. Literatür tarama tekniği ile TRT Repertuarından Âşık Veysel’e ait türküler incelenmiş, içlerinden random örnekleme yoluyla seçilen türküler, araştırmacı tarafından oluşturulmuş soru formu ile öğretim elemanlarına yöneltilmiştir. Sonuçlar nitel içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, lisans müzik programlarında görev yapan öğretim elemanlarının büyük bölümü lisans ses eğitimi derslerinde Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin kullanılabilir olduğunu ancak eserlerin lisans ses eğitiminde kullanımından önce uzman kişilerce gerekli düzenlemelerin yapılmasının önemini ifade etmektedirler. Öğretim elemanlarının büyük bir bölümü Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin lisans ses eğitiminde kullanılmasının uygunluğuyla birlikte, gerekli düzenlemeler yapılarak bir repertuar oluşturulabilmesi açısından da araştırmanın önemine dikkat çekmektedirler. Belirli bir plan ve program çerçevesinde öğrencilerin düzeylerine uygun olarak eserlerin lisans ses eğitimi programında ve repertuarında yer alabileceği önemli bulgular içerisindedir. Kültürel değerlerimizin bir parçası olan türkülerimizin, evrensel ses eğitimi modellerinin yapısına uygun olarak düzenlenmesinin, bu değerlerimizin uluslararası platformda daha fazla tanınmasına katkı sunacağı belirtilirken, bu çerçevede türkülere piyano eşliklerinin yazılması ihtiyacının da ortaya çıktığı belirtilmiştir. İlgili türkülerin, sadece ses eğitimi dersleri yerine bireysel çalgı ve çoksesli koro derslerinde de materyal olarak kullanılmasının önemli ve işlevsel bir repertuar oluşturacağına yönelik ortak bulgular elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Âşık Veysel, Ses Eğitimi, Halk Ezgileri.

ABSTRACT

The study aimed to determine the availability of selected works from the folk of Âşık Veysel in individual voice training courses applied in undergraduate music programs. 24 voice training experts from various universities participated in the study during the fall semester of 2022-2023. A form titled "*Expert Opinion Form*" was created for undergraduate vocal education instructors to collect data in the study. The form was prepared using a literature review to create a pool of questions. By using the literature review technique, folk of Âşık Veysel from the TRT Repertory were examined and the songs selected through random sampling among, them were directed to the teaching staff with the questionnaire created by the researcher. The results were evaluated by using qualitative content analysis. The study results indicate that a majority of the teaching staff in undergraduate music programs believe that selected works from the folk of Âşık Veysel can be used in undergraduate voice training courses, but that necessary adjustments must be made by experts before using them in the training. The majority of the teaching staff also emphasize the importance of creating a repertoire by making necessary adjustments, as well as the appropriateness of using the selected works in undergraduate voice training. An important finding is that the works can be included in the undergraduate voice training program and repertoire within a specific plan and program according to the level of the students. It is noted that the adaptation of our traditional songs, which are part of our cultural heritage, to universal voice training models will contribute to their recognition on an international level. In this context, it is also mentioned that there is a need to write piano accompaniments for the folk. Common findings were obtained that the use of related folk as material in not only voice training classes but also in individual instrument and chair lessons will create an important and functional repertoire.

Keywords: Âşık Veysel, Voice Training, Folk Songs.

GİRİŞ

Ses, bireyin en önemli iletişim aracı olmakla birlikte kendini ifade edebilmesi, şarkı söylemesi, şiir okuması veya topluma hitap edebilmesi gibi birçok alanda kullanacağı en önemli araçtır. Disiplinler arası kullanımı ile de yaşam süresince önemli bir yere sahip olmakla birlikte, insanlık tarihinin de önemli bir kısmında büyük rol oynamaktadır.

Bireyin sesini etkili ve doğru kullanabilmesi, ses sağlığını ve kalitesini koruması gibi işlevleri kazanması açısından eğitimin büyük önemi bulunmaktadır. Eğitim, gerek anatomik-fizyolojik yapı olarak, gerekse kişinin karakteristik yapılarının oluşum aşamalarında bir değer ve bakış açısı oluşturmasıyla, bireyin gelişim yolculuğunda da önemli rol oynamaktadır.

Ses eğitimi disiplinler arası birçok alanda, gerekli kazanımları, teknikleri ve davranışları öğretmek, hayat boyu yaşam sürecinde bireye kendini ve sesini daha iyi ifade etme gücü veren bir eğitimidir. Eğitimin her aşaması bireye yönelik olmakla birlikte, kazandıracığı davranışlar kişinin anatomik yapısına uygun olarak, sesi ve sağlığını korumaya yönelik olması gerekmektedir. Ses eğitiminde kullanılan materyallerin, eğitimi alan bireyin ses özelliklerine uygun olması, seslendirilecek eserlerin bireye ve sesine uygun olması önem teşkil etmektedir. Bu kapsamda ses eğitimi ülkemizde, Üniversitelerde müzik lisans bölümlerine, uygulamalı olarak gerçekleştirilen toplu veya bireysel ses eğitimi dersleri olarak eklenmiştir. Bu derslerde birçok farklı coğrafyada evrensel kabul edilen eserler ile birlikte kendi coğrafyamızdan da eserler seslendirilmektedir.

Bu çalışma, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserler ile yerel bestecilerimizin insan sesi ile seslendirmek üzere yazdıkları eserlerin, lisans müzik programlarında yer alan ses eğitimi derslerinde kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi düşüncesi ile planlanmıştır. Bu kapsamda yapılacak farklı çalışmalara da ışık tutması ile birlikte şarkı repertuarlarının zenginleştirilerek evrensel anlamda müzik alanlarında duyurulmasına da katkı sağlaması düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. PROBLEM DURUMU

1.1. Problem Durumu ve Alt Problemler

Ses eğitiminde kullanılacak veya seçilecek eserler üzerinde, bireyin bulunduğu coğrafya, toplumsal yapı ve kültürel değerlerin de etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Herhangi bir yöreye veya kültüre ait bir eserin, ses eğitiminde kullanılabilirliğinin saptanması, eserlerin belirli özellikleri taşıyıp taşımadığı durumunun tespiti ile mümkün olabileceği gibi bu eserlerin belirli düzenlemelerden geçirilmesinin gerekliliğinin tespit edilmesinde de önem teşkil etmektedir. Bu araştırmada bu amaçla ses eğitimi uzmanı öğretim elamanlarının, Âşık Veysel Türkülerinin, lisans düzeyi ses eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri incelenmiş ve alt problemlere cevap aranmıştır.

Alt Problemler

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *ses aralıkları* bakımından lisans ses eğitimine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *tartımsal yapıları* bakımından lisans ses eğitimine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *dizi yapıları* bakımından lisans ses eğitimine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *nüans oluşturma* açısından lisans ses eğitimine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *entonasyon çalışmaları* yapabileme açısından lisans ses eğitimine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *artikülasyon çalışmaları* yapabileme açısından lisans ses eğitimine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *prozodi* (söz-müzik uyumu) açısından elverişli midir?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, lisans ses eğitiminde sesi doğru kullanma tekniğine uygun davranışları kazandırabilecek düzeyde midir?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *kadın seslerin* eserleri seslendirmesi açısından ses aralığına uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *erkek seslerin* eserleri seslendirmesi açısından ses aralığına uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *transpoze yöntemi* kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun mudur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, öğretmenlerin veya ses eğitimi uzmanlarının *mesleki yaşantılarında kullanılabilirlik* açısından yeterli düzeyde midir?

* Âşık Veysel'e ait seçilen türkülerden hangisi lisans ses eğitimi açısından daha uygundur?

* Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlik açısından repertuara eklenmeli midir?

* Âşık Veysel türküleri, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta mıdır?

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı, Türk Halk Müziği ve Halk Şiirinin en önemli isimlerinden Âşık Veysel Şatıroğlu'nun eserlerinden seçilmiş olan türkülerin, lisans ses eğitimi disiplini kapsamında incelenerek problem durumu ve alt problem sorularına cevap aranmasıdır.

1.3. Önem

Âşık Veysel'in vefatının 50. yıl dönümünün UNESCO tarafından Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri arasına alınması ile birlikte ülkemizde de Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile 2023 yılı "Âşık Veysel Yılı" olarak ilan edilmiştir. Sazı ve sözleriyle yıllar sonra bile araştırmalara konu olan Âşık Veysel, unutulmayacak eserleri ile dünya çapında tanınmış, insan sevgisi, dostluk ve yaşama sevinci ile yazdığı dizeleri nesilden nesile aktarılmış ve aktarılmaya devam etmiştir.

Bu çalışma, Âşık Veysel Şatıroğlu'nun eserlerinden seçilmiş olan türkülerin lisans ses eğitimi disiplini kapsamında, ses eğitimi uzmanı öğretim görevlilerinin görüşlerinin incelenerek, ses eğitimi kuralları ve ilkeleri kapsamında yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmesi açısından önemlidir. Aynı zamanda Türk Kültür yapısı ve kültürel değerler açısından bu değerleri kazandırmada etkililiğinin değerlendirilmesi, ses eğitiminde materyal olarak değerlendirilmesi ve lisans düzeyi ses eğitimine katkısı bakımından da önem arz etmektedir. Bu çalışma, Âşık Veysel Şatıroğlu'nun eserlerinden seçilmiş olan türkülerin ses eğitiminde eğitim materyali olarak kullanılabilmesi, ses eğitiminde repertuar oluşturmada Türk Kültür yapısından bu eserler ile önemli örneklere de yer verilmesi açısından önemlidir. Ses eğitiminde, kültürel değerlerimizin bir parçası olan türkülerimizin kullanımının, evrenselleştirilmiş ses eğitimi modellerinin yapısına uygun olarak düzenlenmesi, bu değerlerimizin evrensel olarak daha fazla tanınmasına katkı sunabileceği açısından da önem taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada kendisine yöneltilen soruları yanıtlayan öğretim elemanlarının doğru, yansız ve içtenlikle cevaplar verdikleri varsayılmıştır. Çalışmada katkısı bulunan, ses eğitimi uzmanı olarak çeşitli üniversitelerde görev yapan 24 öğretim elamanının bütün öğretim elemanlarını ifade etmek için yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmada katılımcılar 2022-2023 eğitim öğretim yılında bu çalışmaya gönüllü olarak katılan çeşitli üniversitelerde görev yapan 24 öğretim elemanı ile sınırlıdır.

Bu Araştırma üniversitelerin, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri ve Müzik Öğretmenliği A.B.D. ile sınırlıdır.

Bu araştırma örneklem olarak random örnekleme yolu ile seçilen beş eserle sınırlıdır.

Araştırma araştırmacı tarafından geliştirilen "Uzman Görüşü Formunda" bulunan 15 soru ve bir ucu açık soru ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Âşık Veysel

Âşık Veysel, 1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde dünyaya gelmiştir. Doğum zamanı ile ilgili kendi hayatını anlattığı bir şiirinde de bu konuya değinen Âşık Veysel, Oğuzcan'ın (1970: 9) araştırmasında yer verdiği şiirinde “<Üçyüzonda gelmiş idim Cihana> diyor. Yıl 1894 oluyor hesapça.” dediğini ifade ederek, 1984 yılında doğduğunu söylemiştir. Ayrıca çalışmasında bebeğin babası Ahmet'in, bebeğe Veysel adını koyduğunu belirtmiştir.

Âşık Veysel'in doğduğu zamanlar Sivas yöresi ve civarında çiçek hastalığı baş gösterip yaygınlaşmış ve Veysel'in köyüne de sirayet ederek bu yörede de yoğunlaşmıştır. Turhan ve Kova (2016: 123) makalesinde Veysel'in iki kız kardeşinin bu hastalık yüzünden yaşamlarını yitirdiklerini belirtmiştir. Âşık Veysel'in yedi yaşına geldiği 1901 yılında ise, çiçek hastalığı bu yöreye tekrar sirayet etmiş ve iki kız kardeşinin yaşamına son veren hastalığa bu sefer Âşık Veysel de yakalanmıştır. Hastalığa yakalanması sonucu görme yetisini büyük ölçüde kaybeden Âşık Veysel bu günleri, Turhan ve Kova (2016: 124) makalesinde de bahsettiği şu sözler ile ifade etmiştir;

“Çiçeğe yatmadan evvel anam güzel bir entari dikmişti. Onu giyerek beni çok seven Muhsine kadına göstermeye gitmişim. Beni sevdi. O gün çamurlu bir gündü, eve dönerken ayağım kayarak düştüm. Bir daha kalkamadım. Çiçeğe yakalanmışım... Çiçek zorlu geldi. Sol gözümeye çiçek beyi çıktı. Sağ gözümeye de, solun zorundan olacak, perde indi. O gün bu gündür dünya başıma zindan.”

Âşık Veysel'in hastalıktan sonraki hayatında, babasının halk şairlerine ve şiirlerine duyduğu ilgisi dikkatini çekmiş ve babasının ona avunması maksadı ile aldığı bağlama ile de bağlamayla tanışan Âşık Veysel, şiirlere de yönelmiştir.

Gültaş (1993: 5) araştırmasında, Âşık Veysel'in bağlama ile sürekli uğraştığını ve üstüne düştüğünü ancak bağlamayı kendi çabasıyla çalamadığını, bu durumun onun umutlarını yok ettiğini ifade etmiştir. Âşık Veysel'in, babasının

arkadaşı Çamşılı'lı Ali Ağa ile tanışması ve onun desteği, Âşık Veysel'e yeniden ümit olmuş, Veysel'in güvenini de kazanan Ali Ağa onun bağlama hocası olmuştur. Elçi (2009: 190) araştırmasında, hastalığı öncesinde şiir söylemeye ve bağlamaya hevesi olmadığını, daha sonra oyalanması için alınan bağlamanın hayat boyu onun yoldaşı olduğunu söylemiştir. Ayrıca ergenlik döneminde de utandığı için şiir söylemediği, şiir yazıp söylemeyi bir kıza âşık olmakla anlamlandırıldığını ve 1933'e kadar da bu yola yönelmediğini söylemiştir. Âşık Veysel'in sosyal hayatında ve evlilik hayatında sarsıntılı dönemler geçirdiğinden bahseden Gültaş (1993: 5) araştırmasında, Âşık Veysel'in altı çocuğa ve 18 toruna sahip olduğunu belirtmiştir.

5 Ocak 1931 tarihinde Sivas'ta düzenlenen Âşıklar Bayramında Âşık Veysel, hayatına başka bir yön verecek kişi olan Ahmet Kutsi Tecer ile ilk kez karşılaşmıştır. Gültaş (1993: 6) araştırmasında, Âşık Veysel'in şiirlerindeki samimiyet, gerçeklik ve aydınlığa açılan yolu göstermesinin, Ahmet Kutsi Tecer'in Âşık Veysel'e karşı sempatisinin oluşmasındaki en büyük etkenlerden olduğunu, ayrıca Âşık Veysel'in Cumhuriyet'in 10. Yılına kadar başka şairlerin şiirlerini çalıp söylediği, görevli olarak Sivas'a gelen Ahmet Kutsi Tecer tarafından ortaya çıkarıldığını ifade etmiştir. Âşıklar Bayramında Âşık Veysel ile on beş aşığa verilen "Halk Şairi" belgesiyle birlikte de Âşık Veysel'in, köyünden dışarı çıkarak pek çok yerde çalıp söylediğini araştırmasında belirtmiştir. Kaplan (2012: 5) makalesinde, o sıralar Sivas Maarif Müdürü olan Ahmet Kutsi Tecer'in Âşık Veysel'e verdiği destekle birlikte, köy enstitülerinin kurulması ile burada saz öğretmenliğine başladığından ve bu dönemde kendini geliştirdiği, şiirlerini olgunlaştırdığından bahsetmiştir. Gültaş (1993: 6) araştırmasında, Âşık Veysel'in bu zamanlara kadar geçim sıkıntısı içerisinde olduğunu Ahmet Kutsi Tecer'in girişimleri ile daha sonra yurt çapında oldukça tanındığı ve geçim derdinin son bulduğunu söylemiştir. Âşık Veysel 1946 yılına kadar enstitüde bağlama öğretmenliği yapmış, daha sonra öğretmenliği bırakarak köyüne dönmüştür. Köyünde çiftçilik yapan Âşık Veysel, 1950'li yıllarda yurt çapında konserlerde yer alarak daha çok tanınmış ve ün kazanmıştır.

Gültaş (1993: 6) çalışmasında, Âşık Veysel adına şiir kitaplarının basıldığı, plaklarının çıkarıldığı, konserlere çıktığını ve ekonomik sıkıntılarının son bulduğunu, bu açıdan rahatladığını söylemiştir. Bu dönemden sonra Âşık Veysel'in huzurlu, mutlu ve saygı görerek yaşadığını belirtmiştir. Âşık Veysel daha sonra kanser hastalığına

yakalanarak 21 Mart 1973 yılında ebediyete uğurlanmıştır. Günümüzde Âşık Veysel'in evi Kültür Bakanlığı'nın yenileme ve düzenlemeleri ile müzeye çevrilmiştir.

2.1.1. Sanat Hayatı

Âşık Veysel ilk olarak 5 Ocak 1931 yılında düzenlenen Âşıklar Bayramına katılarak ilk kez sahnede yer almış ve ilk kez köyü dışında burada çalmıştır. Ahmet Kutsi Tecer'in düzenlediği Âşıklar Bayramında aldığı "Halk Şairi" belgesi ile birçok yerde sahne almaya fırsat bulmuş ve bu sayede tanınmaya başlayan Âşık Veysel'in, şiir kitapları ve plakları çıkmaya başlamıştır. "Halk Şairi" belgesi aldıktan sonra, Bahşi (1997: 8) ve Kaplan (2012: 5) araştırmalarında, Âşık Veysel'in sanat hayatı hakkında şu şekilde bahsetmişlerdir;

"İstanbul Radyosunda Mesut CEMİL, programında Âşık Veysel'e yer verir, sesini ve sazını radyolardan duyurur. 1941 yılında sırasıyla Arifiye, Hasanoğlan, Yıldızeli, Çifteler, Akpınar, Ladik ve Gölköy Köy Enstitülerinde "Usta Öğretici" olarak saz ve türkü öğretmenliği yaptı. 1952 yılında jübilesini yaptı..." (Bahşi 1997: 8)

"1965 yılında Av. Cemil Demirsipahi ve Afyon Milletvekili Şair Osman Atilla'nın girişimleri sonucunda 610 sayılı kanunla "Anadilimiz ve milli birliğimize yaptığı hizmetlerden dolayı" Veysel'e maaş bağlamıştır." (Kaplan 2012: 5)

Kaplan'dan (2012: 5) akt. Yalçın (2000: 54) araştırmasında, Âşık Veysel'in Âşıklık geleneğinin tamamını uygulamadığı, Âşık karşılaşmalarını birkaç ozan ile atışmalar dışında yapmadığını söylemiştir.

Çalışmada bu konu ile ilgili; "Leb-değmez yapmamış, hikâye anlatmamış, muamma çözmemiş, askı indirmemiş, nazire söylememiştir. İki şiirinde tarih düşürme yöntemini kullanmıştır. Doğaçlaması yoktur." şeklinde bahsederek Âşık Veysel'in Âşıklık geleneğinin tamamını uygulamadığını açıklamıştır. Âşık Veysel'in bu konudaki tavrı ve tarzı hakkında kendi görüşünü şöyle dile getirdiği aktarılmıştır; "Bir anda söyleyemem. Fakat o kadar da geç olmaz. İçime doğunca söylemeye başlarım. Diziler aklıma ardı ardına gelir. Onu defalarca tekrarlar aklımda tutmaya çalışırım. Beste yapacaksam bestelerim."

Bahşi (1997: 8) araştırmasında, Âşık Veysel'in yurdu gezerek çalıp söyleme geleneğine uyduğunu, bu yolculukta arkadaşlarının ve oğlunun eşlik ettiğini belirtmiştir. 1940 yılına kadar İbrahim adlı arkadaşı, 1960 yılına kadar Veysel

ERKELEÇ, ondan sonra da oğlu eşliğinde dolaştığını aktarmıştır. Çalışmada ayrıca dolaştığı yerlerden de bahsedilmiştir;

“Adana Çorum ve köyleri, Malatya, Gaziantep, İşlahiye Fevzi Paşa, Dörtyol, İşkenderun, Antakya, Ceyhan, Tarsus, Mersin, Silifke, Ulukışla, Niğde, Nevşehir, Ürgüp, Konya, Aksaray, Afyon, Denizli, Salihli, Turgutlu, Manisa, Soma, İzmir, Akhisar, Kırkağaç, Balıkesir, Bandırma, İstanbul(Altı kez), Yalova, Kocaeli, Eskişehir, Bursa, Polatlı, Kırşehir, Yozgat, Keskin, Kalaycık, Çankırı, Kırıkale, Çubuk, Kastamonu, İnebolu, Zonguldak, Merzifon, Tokat, Turhal, Zile, Kayseri, Sivas, Akdağmadeni, Divriği, Yenihan, Hafik, Sakarya ve Zara konser verdiği belirlenen yerlerdir.” (Bahşi 1997: 8)

Şekil 1. Âşık Veysel ile İlgili Gazete Küpürü (<http://openaccess.marmara.edu.tr>)

“Veysel’in sade, duru, renkli ve öz Türkçe sözcükleri kullanan bir ozan olması anlaşılmasını ve sevilmesini kolaylaştırmıştır” (Akçay, Karaaslan, 2018: 50).

2.1.2. Eserleri

Âşık Veysel'in şiirleri, şarkıları, yazdığı eserleri, plak ve kasetleri ile birlikte 300'den fazla eserinin olduğu bilinmekle beraber, şarkılarından 76 kadar eserinin notası bulunmaktadır. 7 eserinin ise sadece ses kayıtları mevcuttur. Bu eserleri ile birlikte yakinen 90-100 civarı şarkısının bulunduğu bazı kaynaklarda geçmektedir. Âşık Veysel'in şarkıları ve şiirlerinin oluşumu hakkında Uyguner (1968: 1), Âşık Veysel'in şiire gelenekler kapısından girdiğini, saz çalmayı öğrenerek, usta âşıkların şiirlerini dinlediğini belirtmiş, Kızılırmak'a benzetme yaparak coşku ile kendi şiirlerini söylemeye başladığını ifade etmiştir. Çalışmasında, Âşık Veysel'in ilk şiirlerinde acemiliğinin görüldüğünü, zamanla sanatını geliştirerek yeni şiire ulaştığını belirterek devam etmiş, geleneksel halk şiirine toprak gibi, vatan gibi, devrimler ve Atatürk gibi yeni konuları getirdiğini ve bu konularda ilk ürünleri verdiğini ifade etmiştir Buradan hareketle Âşık Veysel'in şarkılarının, şiirlerinden oluştuğunu söyleyebilmemiz mümkündür.

Tablo 1. Kaynak Kişisi Âşık Veysel Olan Türküler ve Makamları

<i>Türkü</i>	<i>Makam</i>
Ağlalım Atatürk'e	Uşşak
Allah Birdir Peygamber Hak	Nihavend
Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana	Hüseyni
Aras Kenarının İnce Dumanı	Hüseyni
Arzusun Çektiğim Beserek Dağı	Hüseyni
Asırlar Elinde Bir Tespih Gibi	Hüseyni
Az Giderim Uz Giderim Hacı Bey	Hüseyni
Bahar Gelir Gudurursun Kızılırmak	Hüseyni
Bana da Banaz'da Pir Sultan Derler	Hüseyni
Ben Meylimi Üç Güzele Düşürdüm	Hüseyni
Ben Gidersem Sazım Sen Kal Dünyada	Hüseyni
Beni Hor Görme Gardaşım	Hüseyni
Beş Günlük Dünya	Hüseyni
Bir Kökte Uzamış Sarmaşık Gibi	Hüseyni
Bir Küçük Dünyam Var İçimde	Uşşak
Bir Seher Vaktinde Gençlik Çağında	Uşşak
Bir Ulu Ağaçtan Bir Yaprak Düşse	Hüseyni
Bizim Eller Yaylasına Yürümüş	Hüseyni
Boş Gitme Köyüne Ey Bad-ı Saba	Uşşak

Tablo 1. (Devam) Kaynak Kişisi Âşık Veysel Olan Türküler ve Makamları

<i>Türkü</i>	<i>Makam</i>
Çiğdem Der ki Ben Elâyım	Hüseyni
Cümle Alem Sendedir	Hüseyni
Çırpınıp Döndüğüm Deniz	Hüseyni
Çoktan Beri Hasiretin Çekerim	Uşşak
Dedim Dilber	Hüseyni
Derdimi Dökersem Derin Dereye	Uşşak
Dilber Yol Üstünü Kış Eylemişsin	Hüseyni
Dost Dost Diye Hayalına Yeldiğim	Hüseyni
Dost Dost Diye Nicesine Sarıldığım	Hüseyni
Dostlar Beni Hatırlasın	Hüseyni
Dostum beni Niçin Zar İncidirsin	Hüseyni
Dumlupınar Şehitleri	Hüseyni
Dünyada Tükenmez Murat Var İmiş	Uşşak
Dün Gece Yâr Eşiğinde	Hüseyni
Dünya Dolsa Şarkıyılan Türküz Türkü Çağırırız	Hüseyni
Eğer Benim ilen Gitmek Dilersen	Hüseyni
Ekini Biçer Oldum	Uşşak
Esti Bahar Yeli Karlar Eridi	Hüseyni
Geçti Bahar Geldi Yazın	Hüseyni
Gel Ey Âşık Bu Bir Esrar-ı Hakır	Hüseyni
Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma	Kürdi
Gine mi Ağladın Kirpikler Nemli	Uşşak
Girdim Dostum Bahçasına	Uşşak
Gonca Gülün Kokusuna Meftunum	Hüseyni
Gönül Sana Nasihatim	Uşşak
Gözyaşı Armağan	Uşşak
Güzelliğin On Par-Etmez	Hüseyni
Havalanma Telli Turnam	Hüseyni
Hayal Bana Yakın Yar Bana Uzak	Hüseyni
İzi Kayıp Kendi Gizli Bir Yare	Uşşak
Kaldırsam Perdeyi Döksem Suçunu	Hüseyni
Karşıdan Karşıya Her Geden Komşu	Hüseyni
Keklik idim Vurdular	Hüseyni
Kerbela Mersiyesi	Rast
Kırat Semahı	Uşşak
Kul Olayım Kalem Tutan Ellere	Hüseyni

Tablo 1. (Devam) Kaynak Kişisi Âşık Veysel Olan Türküler ve Makamları

<i>Türkü</i>	<i>Makam</i>
Kulak Ver Sesime Dinle Vatandaş	Hüseyni
Mecnun Gibi Dolaşırım Çöllerde	Uşşak
Mecnun'um Leyla'mı Gördüm	Hüseyni
Name Gelin	Hüseyni
Ne Ötersin Dertli Dertli	Hüseyni
Okudum Mektepte Vardım Bir Ere	Hüseyni
Saklarım Gözümde Güzelliğini	Hüseyni
Salını Salını Gelen Efendim	Hüseyni
Seher Vakti Senin Ahu Zarından	Hüseyni
Seherde Ağlayan Bülbül	Hüseyni
Sekizinci Ayn Yirmi İkisi	Uşşak
Sen Bir Ceylan Olsan Ben de Bir Avcu	Hüseyni
Şu Karşıkı Karlı Dağlar	Hüseyni
Şu Geniş Dünyaya Sığmayan Gönül	Hüseyni
Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş	Hüseyni
Türk Milleti Türk Milleti Cumhuriyet Türküsü	Hüseyni
Uzun İnce Bir Yoldayım	Hüseyni
Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan	Hüseyni
Yiğitler Silkinip Ata Binince	Hüseyni
Yıllarca Aradım Kendimi Hiçbir Türü Bulamadım	Hüseyni
Yüce Dağ Başında Kar Var Buzunan	Kürdi

Âşık Veysel'in çeşitli kaynaklardan edinilen toplamda 76 şarkısına ulaşılmıştır. (TRT Nota Arşivi; <https://www.notaarsivleri.com>; <https://www.repertukul.com>; Tutu, 2008: 247-470)

2.2. İnsan Sesi ve Özellikleri

Ses kelimesi genel tüm sesleri kapsarken, insan sesi veya başka bir kaynaktan oluşturulan sesler birçok dilde farklı terimler ile kullanılır. Örneğin, İngilizcede ses: sound, insan sesi: voice, Almandaca; ses: klang, insan sesi: stimme, Fransızcada; ses: son, insan sesi; voix, İtalyancada; ses: suono, insan sesi: voce gibi farklı terimler ile kullanılmaktadır.

Aycan (2005: 26) araştırmasında da sesi, fiziksel ifadesi ile atmosfer basıncından oluşan basınç dalgalanmalarının, basınç değişikliği düzeyi ve saniyede oluşan basınç sayısının, belirli limitler içinde oluşturduğu basınç dalgalanmaları

şeklinde ifade etmiştir. Aycan (2005: 26)'dan akt. Zeren (1988) çalışmasında da ses için kısaca, kulağımızı uyarar ve bu yolla beynimizde duyumlara yol açan etkilerin bir ses oluşturduğundan söz etmiştir. Ayrıca yine sesin var olabilmesi için, çalışır durumda bir kulak ve beynin (yani bir alıcı sistemin) bulunmasının, onları uyarabilecek nitelikteki etkenlerin bir yerlerde (ses kaynağı) oluşmasının ve bu etkenlerin, oluştuğu yerden kulağa kadar, kulağı uyarmaya yetecek bir şiddette iletilmesinin (iletici ortam) gerektiğini, bu öğelerden herhangi birinin olmaması durumunda sesinde var olamayacağını çalışmasında belirtmiştir.

Sesi, Aycan'ın (2005: 26) çalışmasından hareketle, kulağın algılayabileceği titreşim sınırları içerisinde, bir kaynaktan havada basınç değişimiyle oluşturulan titreşimler şeklinde tanımlayabiliriz. Kulağımızı uyarar bu titreşimlerin beynimize iletilerek uyarılması ve bunun sonucunda oluşan duyumlara yol açan etkilerin ses dediğimiz oluşumları oluşturduğunu ifade edebiliriz. Ses dediğimiz oluşumun var olabilmesi için, alıcı bir sistemin (kulak ve beyin) bulunması, bu sistemi uyaracak nitelikteki etkenlerin bir kaynaktan (ses kaynağı) gerekli ve alıcı sistemi uyaracak bir düzeyde oluşturulması, oluşturulan bu oluşumun kaynağından alıcı sisteme kadar iletecek bir ortamda, sistemi uyarmaya yetecek ve iletecek şiddette (iletici ortam) olması gerektiğini söyleyebiliriz.

2.2.1. İnsan Sesi

Normal sağlıklı bir birey, her nefes alıp verme işlemi sırasında bir hava akımı oluşturur. Bu hava akımına ise nefes adı verilir. Akciğerlerdeki hava diyaframdan gelen basınç ile bir hava akımı yani nefesi oluşturarak, gırtlak boşluğunda bulunan ses tellerine çarpar ve ses tellerini titreştirir. Ses tellerinin titreşmesi ve hava akımının da yönlendirilmesiyle birlikte ses oluşur. Nefes, egzersizler ve eğitimler ile doğru kullanıldığında sesin gelişimini ve kalitesini artırabileceğini söylemek mümkündür. Nefesin kullanımına da bağlı olarak, her insan farklı fiziksel özelliklere sahip olduğundan insan sesleri de birbirlerinden farklıdır.

“İnsan sesinin oluşmasında üç temel sistem vardır. Bunlar;

1.Solunum Sistemi (Burun, burun boşluğu (nazal kavite), ağız boşluğu (oral kavite), yutak (farenks), soluk borusu, bronşlar, akciğerler, diyafram, kaburgalar ve karın kasları, pelvik taban ve kalça kasları (glutealler)),

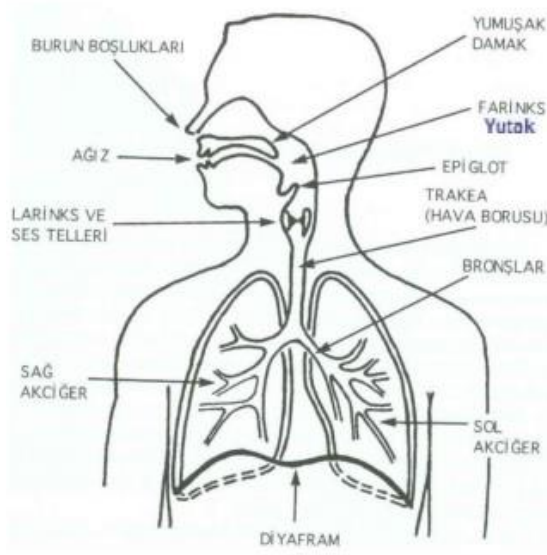
2.Titreşim Sistemi (ses jeneratörü-larenks (gırtlak), ses telleri; Akciğerlerden atılan havayı gerçek bir sese dönüştürürler),

3.Rezonatör Sistemi (soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, damak, burun ve sinüslerden oluşur. Ses telleri tarafından meydana getirilen sesi şekillendiren bir filtre gibi davranarak ses renginin (timbre) biçimlenmesine doğrudan katkıda bulunurlar)” (Kızıldeli 2008: 7’den akt Luchsinger, Arnold 1965: 3)

İnsan sesi en önemli iletişi aracı olmakla beraber aynı zamanda insanların tüm duygu ve düşüncelerini belirtmelerinde önemli bir araçtır. Özel’den (2012: 4) akt. Apaydın (1988: 575) da çalışmasında, insanın tüm duygu ve düşüncelerini diğer insanlara anlatmak için sesi kullandığını ve konuşurken kullandığı sesin pek çok şeyi aktarmaya yeterli olacağını belirtmiştir. Ayrıca ses ile aktarılabilecek şeylerin sanatsal bir ortam için gerekli olduğunda, insan sesinin kullanım biçimini değiştirerek müzik için gerekli bir yapıya dönüştürdüğü ve bu dönüşüme şarkı söyleme biçimi adının verildiğini aktarmıştır. İnsan sesinin sanat ve müzik ile kullanılmasında ise birçok organın görev aldığı ve bu bütünlüğün eğitim ile doğru bir biçimde kullanılmasının çok önemli olduğunu söylemek mümkündür. Tüm organların koordineli, uyumlu ve doğru kullanılması sesin kalitesi, sağlığı için önem teşkil etmektedir. Buda ancak eğitim ile mümkündür.

Eğitim almadan yapılacak çalışmalar farklı sonuçlara yol açabileceği gibi sesin ve organların sağlığını da olumsuz etkileyebileceğini söylemek mümkündür. Özel’den (2012: 4) akt. Apaydın (1988: 575) çalışmasında, sesini müzik yapımında kullanacak bireyler için beyin ile birlikte sesin oluşumunda ve sesin duyulmasında görev alan tüm organların kullanımının çok iyi düzeyde öğrenilmesinin, çok önemli olduğunu ifade etmiştir.

İnsan sesinin oluşumunda görev alan önemli organlar, Şekil 2 ‘de gösterilmektedir.

Şekil 2. Solunum Organları (Toker, 2018: 8)

İnsan sesi, kadın ve erkek sesleri olarak temelde iki gruba ayrılmaktadır. Kadın sesleri kendi içerisinde, soprano, mezzo-soprano ve alto olmak üzere 3 farklı gruba, erkek sesleri de kendi içerisinde, tenor, bariton ve bas olmak üzere yine 3 farklı gruba ayrılmaktadır. Göğüs (2007: 106-111) çalışmasında, üçer gruba ayrılan kadın ve erkek seslerini de farklı gruplara ayırarak belirtmiştir.

2.2.1.1. Erkek Sesleri

2.2.1.1.1. Tenor

“Erkek sesleri arasında en tiz registre sahip sestir.” (Özdemir, 2010: 12). Tenor sözcüğü Latin kökenli tutmak anlamına gelen “tenere” sözcüğünden gelir. En tiz ya da ince erkek sesine verilen isimdir ve sıralamada baritonun hemen üstünde yer alır.” (Saraç-Çetin, 2016: 5) “Etkileyici, diğer erkek seslerine göre daha az bulunan bir sestir. Eğitimi çok dikkat ev sabır ister. Tenor ses özelliklerine göre çeşitli sınıflara ayrılır.

Dramatik Tenor: Koyu renkli, güçlü bir tenor sesidir. Bu sebeple bazen yüksek bariton olarak algılanabildikleri gözlemler arasındadır.

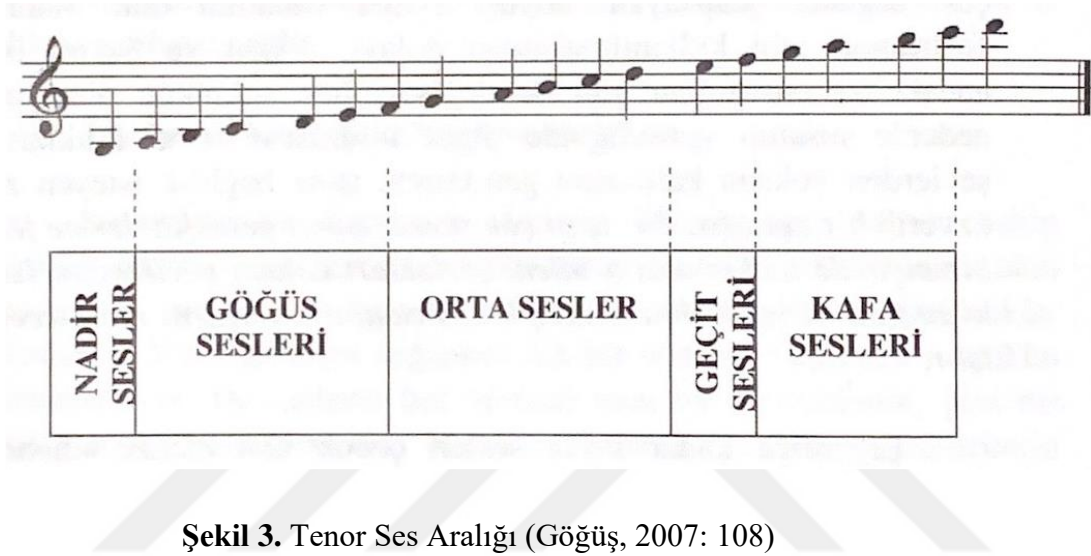
Lirik Tenor: Dramatik tenora göre daha açık, yumuşak ve parlaktır. Tizlerde daha hareketli ve kıvraktır.

Leje Tenor: Lirik tenorden daha kıvrak, daha yumuşak olan leje tenor dramatik

ve lirik tenora oranla ajilite isteyen pasajlarda daha rahat olan sestir.

Buffo Tenor- Oyun Tenor: Oldukça kıvrak, yumuşak ajilite kolaylığı olan karakteristik bir sestir. Daha çok komik rolleri üstlenir.

Kontrtenor: 20.yüzyılın sonlarında daha çok gelişen ve eski yıllarda kastrato denilen ses yapısıdır. Bu ses için barok bestecileri özel yazdığı partilerle birlikte çağdaş operalarda da bu ses partilerine rastlanmaktadır.” (Göğüş, 2007: 108)

Şekil 3. Tenor Ses Aralığı (Göğüş, 2007: 108)

2.2.1.1.2. Bariton

“Bariton orta kalınlıktaki erkek sesidir.” (Erdoğan, 2008: 64). “Tenorla bas arasındaki orta ses türüdür. Tenora göre daha koyu, yuvarlak, sıcak bir sestir.” (Özdemir, 2010: 12). “Erkek sesleri arasında yaygın olarak rastlanan ses rengidir. Bu sesi de üç grupta toplamak mümkündür.

Dramatik Bariton: Koyu, parlaklığının yanı sıra oldukça dayanıklı ve zengin bir sestir. Zaman zaman yüksek basla karıştırılabilir. Çalışırken sesin özelliği iyi belirlenmeli acele karar verilmemelidir.

Lirik Bariton: Renk olarak dramatik baritondan biraz daha açık, yumuşak bir ses rengine sahip olan bu ses, tizlerde daha parlak, daha kıvrak ve daha rahattır.

Leje Bariton: Lirik baritondan daha yumuşak ve daha hareketlidir. Tiz seslerde daha rahat, parlak ve kıvraktır.” (Göğüş, 2007: 109)

Şekil 4. Bariton Ses Aralığı (Göğüş, 2007: 109)

2.2.1.1.3. Bas

“En kalın erkek sesidir” (Erdoğan, 2008: 62). “Bas seslerin daha kalın ses çıkarmalarının nedeni, ses teli uzunluklarının baritonlara göre daha kısa ama ses teli çapının daha kalın olmasıdır.” (Özdemir, 2010: 13) “Bas sesler uzun ses tellerine sahiptir. Bas sesler de üç grupta toplanır.

Bas Profondo: Bas sesler arasında en kalın olarak yer alan bas profundodur. Bu ses dramatik, oldukça koyu bir ses rengine sahiptir. Pesleri oldukça zengin ve güçlüdür. Volümlü bir yapıya sahiptir.

Bas Buffo- Oyun Bas: Bas profunda göre ses rengi daha açık, tizlerde daha rahat ve hareketli bir sestir.

Yüksek Bas: Bas sesleri içerisinde bariton ses grubuna en yakın olanıdır. Tizlerde daha rahat ve kıvrak bir yapıya sahiptir. Baslardaki karakterize yapısı üstlerdeki (tiz tonlardaki) açıklığı ile geniş bir ses yapısı vardır.” (Göğüş, 2007: 110)

Şekil 5. Bas Ses Aralığı (Göğüş, 2007: 110)

2.2.1.2. Kadın Sesleri

2.2.1.2.1. Soprano

“Ses registeri en gelişmiş olan ses türüdür, kafa sesleri güçlüdür, geniş ve akıcı ses tonu vardır.” (Özdemir, 2010: 11). “En ince kadın sesidir.” (Erdoğan 2008: 62). “Sopranolarda kendi özelliklerine göre kendi içlerinde sınıflandırılırlar.

Dramatik Soprano: Oldukça güçlü dayanıklı ve koyu bir sopranodur. Dramatik sopranolar kendi içinde yüksek dramatik ve genç dramatik olmak üzere ikiye ayrılır.

Lirik Soprano: Tizleri dramatik sopranoya oranla daha rahat, ses olarak daha açık ve daha kıvraktır. Tizlerdeki rahatlığı oldukça belirgin bir sestir.

Koleratür Soprano: En ince kadın sesidir. Yine kendi içerisinde dramatik ve lirik olarak ikiye ayrılır. Kuş sesleri gibi ses çıkarabilen ve müthiş bir hareket yeteneğine sahip olan bir sestir.” (Göğüş, 2007: 111)

Şekil 6. Soprano Ses Aralığı (Göğüş, 2007: 111)

2.2.1.2.2. Mezzo Soprano

“Kelime anlamı “orta” olan Mezzo, sopranoya nazaran daha koyu renkli, orta tonları daha güçlü ve genellikle dramatik sopranonun ses genişliğine sahip, yuvarlak ve dolu tınlayan bir sestir.” (Özdemir, 2010: 11). “Orta kalınlıktaki kadın sesleridir” (Erdoğan, 2008: 63). “Erkek seslerindeki bariton gibi sıkça rastlanabilen bir sestir. Dramatik mezzolar, hacimli koyu bir ses rengine, lirik mezzo sopranolar daha açık ve tizleri daha parlak olan ses grubudur.” (Göğüş, 2007: 112)

Şekil 7. Mezzo Soprano Ses Aralığı (Göğüş, 2007: 112)

2.2.1.2.3. Alto

“Kadın ve çocuk seslerinin en kalın (pes) olanına alto (Kontralto) denir. Kontraltolar en düşük ses aralığına sahip olan seslerdir.” (Saraç-Çetin, 2016: 5). “Pesleri çok iyi tınlayan dolgun, yuvarlak ve koyu ve gerçekten çok az bulunan bir sestir. Oyun altosu, Dramatik alto, Kontralto diye kendi içinde farklılaşmıştır.” (Özdemir, 2010: 12). “Peslerde erkek sesine benzer ve eğitimi çok zordur.” (Erdoğan, 2008: 63). “Alto, kalın kadın ses grubunu oluşturur.

Kontralto: Kalın alto ses rengi “kontralto”dur. Sesi oldukça koyu ve güçlüdür.

Dramatik Alto: Kontraltodan daha açık hareketli ancak yine güçlü ve zengin bir karaktere sahip hacimli bir sestir.” (Göğüş, 2007: 112)

Şekil 8. Alto Ses Aralığı (Göğüş, 2007: 112)

2.3. Ses Eğitimi ve Disiplini

Ses eğitimi ile birlikte birçok alanda insan sesinin kullanımı, çeşitli amaçlar içinde önem teşkil etmektedir. Farklı meslek grupları veya farklı alanlar içerisinde sesin kullanımı, sanatsal veya bilimsel açılarından disiplinler arası özellikler barındırmaktadır. İnsan sesinin kullanımının ön planda olduğu herhangi bir amaçta, insan sesinin sağlıklı ve gür olması tek başına yetersizdir. Kullanım alanlarına göre bir ses sanatçısının veya sesini kullanarak bir amacı gerçekleştiren herhangi bir bireyin, ses eğitimi almadan sesinin güçlü ve sağlıklı olması yeterli değildir. Ses sanatçısının veya müzik eğitimcisinin bir eseri seslendirmeden önce sesi nasıl kullanması gerektiğinin, teknik ve müzikal açıdan eğitimini alarak gerekli davranışları kazanmasının, sanatsal nitelikteki bu meslekler içinde büyük öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Ses eğitimi, bireyin anatomik-fizyolojik yapısı gereği kendi sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanabilmesi gibi davranışların kazandırılmasını amaçlayan bir eğitimidir. Bireyin anatomik yapısı, ses özellikleri, müzikalite bilgisi gibi etkenler de dikkate alınarak ses eğitimi davranışlarının kazandırılması bu açıdan da büyük önem taşımaktadır. Sesin üretiminde kullanılan organların birbiriyle koordinasyon halinde çalışması ve bunun kavratılabilmesi, sesin sağlığı ve kalitesi açısından önemlidir. Ses ile alakalı çalışmalarda ses eğitimi almadan yapılacak çalışmalar farklı sonuçlara yol açabileceği gibi, sesin ve organların sağlığını da olumsuz etkileyebileceğini söyleyebilmemiz mümkündür.

Ses eğitimi hakkında Baydağ (2018: 51) çalışmasında, ses eğitiminin belli ilke ve yöntemler doğrultusunda, planlanan hedeflere yönelik olması gerektiğini, gereken davranışların kazandırılarak, bu kazanımların uygulanmasının sağlandığı planlı-programlı bir etkileşim süreci olduğunu ifade etmiştir. Bu sürecin, kişilerin konuşma ya da şarkı söylemelerine yardımcı olması gerektiğini ve kişilere anatomik-fizyolojik yapı özelliklerini öğretmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ses eğitimi Çevik (2006: 647)'e göre ise şu şekilde tanımlanmıştır: “Bireyin sesini, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak sanatsal ve eğitsel amaçlar doğrultusunda belirli bir teknik ve müziksel duyarlılıkla doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırma sürecidir.”

2.3.1. Ses Eğitimi Disiplini

Ses eğitimi ile birlikte sesin gelişimi zaman, sabır ve gayret gerektiren bir süreçtir. Her insanın sesi, farklı fiziksel özelliklere sahiptir ve tıpkı parmak izi gibi farklı olmakla birlikte farklı özellikler barındırmaktadır. Bu sebeple “Ses Eğitimi Disiplini” kapsamında bir ses veya eser incelemesi, seslendirmesi yapılırken disiplinler arası iş birliği yapılması, ses ile alakalı veya disiplinler arası tüm yöntemlerden yararlanılması gerekmektedir. Ses Eğitimi Disiplini kapsamında bir eser incelenirken müzikal yapısı, kültürel yapısı, tarihsel yapısı, dil bilgisi ve yapısı, eserin sahibinin özellikleri gibi birçok farklı alanlarda yöntemlerin kullanılması, disiplinler arası iş birliği içinde olunması önem arz etmektedir.

İnsan sesinin doğru, verimli ve teknikleriyle kullanabilmek için ses eğitimi davranışlarının kazandırılması, sesin kalitesini ve sağlığını koruma, anatomik-fizyolojik açıdan da sesi etkili kullanmaya katkı sunma amacı taşımaktadır. Bireyin, ses ve nefesi doğru kullanma davranışı kazanması, konuşurken veya bir topluluğa hitap ederken sesini ve nefesini etkili ve doğru bir biçimde kullanabilmesi, şarkı söylerken veya şiir okurken sağlıklı ve etkili ses üretebilmesi, sesin anatomik-fizyolojik yapısına uygun davranışların kazandırılması ile beraber bu davranışların alışkanlık haline getirilmesini amaçlamaktadır.

Özel (2012: 5) çalışmasında ses eğitiminin amaçlarını öncelikle eğitsel amaçlar doğrultusunda, her yaş ve her nitelikteki sesler için konuşma ve şarkı sesinin doğru kullanımına yönelik temel davranışları kazandırma süreci olduğunu ifade etmiştir. Eğitimin planlanarak uygulanma süreci olduğunu, öğrencide geliştirilmesi hedeflenen davranışların önceden belirlenerek sıralanması gerektiğini, yaş ve ses özelliklerine uygun öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi gerektiğini belirtmiş, bu düzenlemeler ile birlikte beklenen davranışları geliştirip geliştirmediğinin ortaya konulması için, gerekli verilerin elde edilmesinin ve değerlendirme aşamalarının oluşturulmasının amaçlandığını ifade etmiştir.

Ses eğitiminin amaçları Çevik’e (2006: 647) göre ise şu şekildedir:

“a) Sesin kullanımı için uygun ve doğru bir bedensel duruşu alma ve zihinsel olarak hazır olma, doğru solunum yapma becerisini kazandırma,

- b) Ses üretme (fonasyon) ve üretilen sesin frekansına uygun rezonans bölgelerini kullanarak sesi doğru bir entonasyonla ve doğru yere yerleştirme, ses bölgeleri (register) arasında bağlantı kurma, sesi büyütüp zenginleştirme, doğal ve abartısız bir söyleyişi gerçekleştirme becerisini kazandırma,
- c) Konuşma ve şarkı söylemede dilin anlaşılır olması için ses üretimi (fonasyon) sürecinde konuşma dilindeki sesli ve sessizleri iyi eklemleme, doğru tonlama ve vurgularla kullanma bilgi ve becerilerini kazandırma,
- d) Temel düzeyde kazandırılan davranışlara dayalı olarak sesin kullanımında müziksel duyarlılığı geliştirme,
- e) Temel düzeyde kazandırılan davranışlar doğrultusunda küçük ölçekli eğitim materyalleriyle (alıştırmalar, öncelikle ana dilde şarkılar, eğitim müziği örnekleri ve halk türküleri) bir dağar oluşturma.”

2.4. Türkiye’de Ses Eğitimi ve Gelişim Süreci

Türkiye’de ses eğitiminin temelleri birçok kaynakta Cumhuriyet dönemi öncesine dayandırılmaktadır. Toker ve Özden (2013: 110) çalışmasında, Enderun mektebini üst düzey devlet görevlileri, sanatkârlar ve bilim adamlarının yetiştiği yer olarak ifade etmiş, Osmanlı Devleti’nin resmi evraklarında Enderun mektebinde enstrüman, ses eğitimi ve dans derslerinin birlikte verildiğini belirtmiştir. 18. ve 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nin lale devrinden sonraki dönemlerde batıyı sanat alanında birçok konuda takip etmeye ve örnek almaya başladığı görülmekle birlikte batılı sanatkârların getirildiği görülmektedir. Özkazanç (1999: 45) çalışmasında, Osmanlı’nın bu dönemde ekonomik sıkıntılar yaşaması ile birlikte birçok alanda yenilenme ve kurtuluş çabaları sebebiyle Batıyı örnek aldığını ifade etmiş, bu dönemde İstanbul’da tiyatro binaları yapıldığını, İtalyan opera sanatı örnek alınarak bu binalarda birçok operanın temsil edildiğini ve bu temsillerde İtalya’daki hocalardan yararlanıldığını belirtmiştir. Ayrıca çalışmasında, Padişah 3. Selim zamanında Topkapı Sarayı’nda bir sünnet düğünü yapıldığı, müzikli olarak batı operasının karakteristik unsurlarını yansıtan dansların sergilendiği, ancak tam bir operaya benzemediği belirtilmiştir. (Ertekin, 2007: 49) Yine bu dönemde Topkapı Sarayında yabancı bir topluluğa opera temsili verdirildiği aktarılmıştır. Bu dönemlerden itibaren Osmanlı Devleti’nin Batı Müziği, opera ve şan sanatı ile tanışmaya başladığını ifade edebilmemiz mümkündür. Acar (2014: 60,61) çalışmasında, 1828’de İtalyan asıllı

orkestra ve bando şefi Giuseppe Donizetti'nin İstanbul'a getirtildiğini ve bu sayede batı müziğinin tanınmasının hız kazandığını, Batı müziğinin tanınması ve yaygınlaşması ile şan sanatının zamanla bu dönemlerden itibaren bir ihtiyaç halini aldığını ifade etmiş ilaveten daha sonraki zamanlarda Padişah 2. Mahmut'un Yeniçeri Ocağı Askeri Bandosu olan Mehteranı kaldırması, yerine bandoyu getirmesi ile de batılılaşma sürecinin hız kazanarak şan sanatı ihtiyacının daha fazla gün yüzüne çıkmaya başladığını belirtmiştir. Altar (1982: 205) çalışmasında, 1846-1877 yılları arasında İstanbul'da İtalyan operalarının oynandığını, tanzimat döneminden sonra kurulmuş olan tiyatroların opera sanatının ilerlemesi ve gelişmesine katkısının büyük olduğunu, bu sayede bu dönemlerde İtalya'dan İstanbul'a getirilen orkestra toplulukları ile birlikte gerekli enstrümanlar da getirilerek opera ve şan sanatının tanınmasının hız kazandığını belirtmiştir (Ertekin, 2007: 44). Bu dönemde şan sanatı ve eğitimi ile ilgili Acar (2014: 60,61) araştırmasında, usta-çırak eğitiminin, Selçuklular ve Osmanlı devleti döneminde yaygın olarak kullanıldığını, eğitimcilerin öğrencileri ile birlikte bire bir eseri icra ederek, bildiklerini gelecek kuşaklara aktarmak için yaptıkları bir eğitim olduğunu belirtmiş, günümüzde de müzik okullarında verilen bireysel ses eğitiminin, o dönemlerdeki gibi bire bir uygulanmakta olduğunu, hatta Cumhuriyetin ilanından önce verilen bu derslerin günümüzde "Ses Eğitimi", "Bireysel Ses Eğitimi", "Şan" ve "Ses İcracılığı" adı altında okutulduğunu ifade etmiştir.

Acar (2014: 60,61) araştırmasında, Türkiye'de ses eğitiminin doğuşuna en büyük etkenin, Cumhuriyetin ilanından önce durgun bir süreç yaşayan opera sanatının olduğunu belirterek, Cumhuriyet'in ilanı ve Atatürk devrimlerinden sonra opera sanatının tekrar başladığını ilaveten Mustafa Kemal'in, Osmanlı döneminde askeri ateşyken Bulgaristan Sofya Operası'nda G. Bizet'in Carmen operasının Bulgarca icrasını izlediğini, opera sanatını ülkemizde de görmek istediğini, bu isteği de bu sanatın ülkemize yerleşmesine öncü olduğunu ifade etmiştir. Ertekin (2007: 52), 1917'de kurulan Darül-elhan'ın içerisinde enstrüman, nazariyat ve bestekarlık eğitimi ile birlikte bu eğitimin süresinin dört yıllık olduğunu çalışmasında belirtmiş, 1923'te Darül-elhan'ın yeniden organize edilerek piyano, orkestra, sazlar ve ses eğitiminin batı tarzında öğretildiğini, ud, kanun gibi sazlarda gösterildiğini ifade etmiştir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde tiyatro eğitimi için kurulan binalar, içerisinde müzik

bölümünün olduğu, Osmanlı Devleti'nin ilk müzik okulu olan Darül-elhan'ın temelini oluşturulduğu bu dönemlerde tiyatroların Darül-elhan'ın kurulmasında hazırlayıcı rolü olduğu görülmektedir. Darül-elhan'da ağırlıklı olarak Türk müziği eğitimi ile birlikte Batı müziği derslerinin de okutulduğu, 1926 Aralık ayına kadar faaliyet gösteren Darül-elhan'ın daha sonra, Millî Eğitim Bakanlığı'nın 22 Ocak 1927 tarihinde aldığı karar ile kapatıldığı Toker ve Özden (2013: 118) çalışmasında belirtmiştir. Dört yıllık eğitim veren Darül-elhan'da o dönem ses eğitimi ile ilgili Acar (2014: 60,61)'ın çalışmasında da değindiği, ses bilgisi, musiki kıraati, vokal, koro ve teganni derslerinin bulunduğu ve okutulduğu görülmektedir. Ses eğitiminin bu dönemde Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte daha çok tanınmaya başlandığı ve hızla gelişmeye devam ettiği görülmektedir. “14 Mart 1924 tarihinde çıkarılan 439 sayılı “Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu”yla, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk resmi okulu olarak Ankara'da kurulan Musiki Muallim Mektebinde, “musikî kıratı” ve “vokal” adlı dersler ile 1927 yılında İstanbul konservatuarında “teganni” ve “koro” adlı dersler okutulmuştur. 1931 yılında “musikî kıratı” adıyla okutulan ses eğitimi dersi ise 1936 yılında Ankara'da kurulan devlet konservatuarında “anadal ses” adıyla okutulmuştur. 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarında, Hindemith'in önerisiyle hazırlanan programda “anadal ses” olarak okutulan dersin yanında, “okul korolarında söyleme” adıyla koro dersleri görülmektedir” (Polat, 2016: 40'tan akt. Töreyin, 2008: 178).

Cumhuriyetin ilanından sonra Cumhuriyet döneminde ses eğitiminin başlaması Şenkibar'ın (1999: 44) çalışmasında, farklı görüşlere yer verilerek belirtilmiştir; “Türkiye’de şan eğitimi, Egüz’e göre 1924 yılında Musiki Muallim Mektebiyle başlamıştır. Davran’a göre ise 1934 yılında Ahmet Adnan Saygun’un Özsoy Operası ile başlamıştır. 1936 yılında Musiki Muallim Mektebi'nin Konservatuvar şekline dönüştürülmesi ile yeni bir ivme kazanmıştır.” Acar (2014: 62) çalışmasında, Operanın Türkiye’de tanınması ile birlikte ses eğitiminin artık bir ihtiyaç halini aldığı ve bu alanda çalışmaların hız kazandığını ifade etmiş ilaveten 1930 yılında “Opera Cemiyeti” kurulduğunu ve daha sonra “Büyük Opera Heyeti” tarafından Verdi'nin “La Traviata” operasının sergilendiğini ayrıca Cumhuriyetin ilanı öncesinde meşk usulüne dayalı olan Türk müziği icrasının, Mustafa Kemal ATATÜRK sayesinde gelişme kaydederek, ülkemize ses eğitimi vermek üzere yurtdışından ünlü şan pedagogları getirtildiğini aktarmıştır. Uçan (2012:134) ise bu dönemde ses eğitimi sürecini “1937

yılında ise Prof. Zuckmayer Ankara Devlet Konservatuarı tatbikat sahnesi ve opera stüdyosundaki genç sanatçıların bilgilerini denetlemek ve onların gelişmelerini sağlamak için görevlendirilmiştir. Daha sonra, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde koro-koro yönetimi dersleri vermiştir. 1942 yılında ise Ankara yakınlarında Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü güzel sanatlar kolunda şan dersleri de verdiği bilinmektedir.” şeklinde ifade etmiştir (Şakalar, 2018: 3). Alıntıda kullanılan “şan” kelimesini Kaya (2022: 9), Türkiye’de ses eğitimi veren bölümlerde veya kurumlarda ses eğitimi dersi için “şan dersi” veya ses eğitimi bölümü için “şan bölümü” ifadelerinin yaygın olarak kullanıldığını ifade etmiş, kelimenin kökünün “şarkı söylemek” anlamına gelen Fransızca “chant” kelimesinden geldiğini, sesin müzikal olarak kullanımının ifade edildiğini belirtmiştir.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte ses eğitiminin gelişiminin hız kazandığı ve daha fazla tanınmaya başlandığını ifade edebilmemiz mümkündür. Türkiye’de Mustafa Kemal Atatürk’ün inkılapları ve gayretleriyle müzik alanında da gelişmeler gösterildiği, birçok alanda olduğu gibi müzik ve sanat alanında da daha fazla çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu dönemde yurtdışına öğrenciler ve sanatkarlar gönderildiği, ayrıca batıdan gelen sanatkarlar ile birlikte şan eğitmenleri ve opera sanatçıları arasında gelmesi ile bu alanda operanın tanınması ve gelişimiyle birlikte, ses eğitiminin de gelişimine katkı sunduğunu söyleyebilmemiz mümkündür. Acar (2014: 62) çalışmasında, Musiki Muallim Mektebi’nin kurulmasıyla başlayan Ses Eğitiminin, daha sonrasında Gazi Eğitim Enstitüsü ile birlikte açılan diğer okullar ile eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümleri, konservatuvarlar, opera-şan ve geleneksel Türk müziği bölümleri, güzel sanatlar fakülteleri, güzel sanatlar liseleri gibi okulların oluşmasına ve bu okullarda yer alan ses eğitimi dersleri ile günümüze kadar şekillenmesine öncülük ettiğini belirtmiştir.

2.5. Sesin Teknik Kullanımı

Çevik (2006: 649) çalışmasında, sesin teknik kullanımının ve ses eğitiminin değerlendirilebilmesinin; “Mutasyon dönemini (sesin değişme ve olgunlaşma dönemini) tamamlamış, sesin ileri teknikle ve sanatsal amaçlar doğrultusunda kullanılabilmesini sağlayan uygun bir anatomik- fizyolojik yapıya, gürlük, genişlik, tını özellikleriyle gelişmeye elverişli, dayanıklı bir ses materyaline sahip bireyler için”

mümkün olduğunu ifade etmiştir. Bireyin sesini etkili bir biçimde kullanabilmesi, anatomik-fizyolojik bakımdan sesin oluşumunda yani fonasyondaki organların ve sesin sağlığı, sesin teknik ve doğru kullanımı ile mümkün olabileceğini söyleyebilmemiz mümkündür. Sesin doğru kullanımı, ses eğitiminin en önemli amaçları arasında yer teşkil etmektedir. Kartal (2009: 59) ses eğitimi ve teknikleriyle birlikte sesin doğru kullanımını “Bireylere konuşma ve şarkı söyleme ile ilgili temel davranışlar kazandırılmasında gırtlığın doğallığını ve sağlığını koruyarak, seslendirilecek olan eserin tür, dil ve müzik özellikleri göz önünde bulundurularak, olumlu değişiklikler oluşturma süreci.” olarak ifade etmiştir. (Aktaran: Polat, 2016: 36). Her şeyden önce sesin ne olduğunu bilmek, insan sesini ortaya çıkaran sistemleri ve bu sistemdeki organları tanımak, işleyişlerini bilmek, sağlıklı sesin oluşumu hakkında bilgiler ile sesin bakımının ve korunmasının bilinmesi, teknik açıdan kazanımlar edinilmesi, sesin doğru ve teknik ile kullanımı açısından önem teşkil ettiğini söyleyebilmemiz mümkündür. Sesin teknik ile doğru kullanımı, sesi tanımak ile başlamakla birlikte, sesin özelliklerinin bilinmesi ve tanınması, sesin eğitimi ve sağlıklı kullanımı açısından büyük önem teşkil etmektedir.

Kaya (2022: 13) çalışmasında ses eğitimine başlanmadan önce ses eğitimi sürecinde görev alan organların ve sesin sağlığıyla ilgili kulak, burun, boğaz alanında uzman bir hekime danışılarak muayene olunması gerektiğini belirtmiştir. Bireyin sesi doğru ve etkili kullanabilmesi için ses eğitimine başlanmadan önce bireyin solunum yollarında ve sesin oluşumunda yer alan organlarında, ses üretim merkezinde, ses eğitimini engelleyecek bir bozukluluğun veya rahatsızlığının olup olmadığının bilinmesinin gerekmekte olduğunu söyleyebiliriz. Anatomik açıdan da herhangi bir rahatsızlığı, sorunu olmayan bireyler, ses eğitimi uzmanları eşliğinde ve rehberliğinde ses eğitimine başlayabilmeleri mümkündür.

Her insanın parmak izinin farklı olması gibi, her bireyin sesi ve özellikleri de birbirinden farklı olduğunu söyleyebilmemiz mümkündür. Ses eğitimi uzmanları bu farklılıklara göre belirli bir plan ve program çerçevesinde, çeşitli yöntemler ile sesi eğiterek geliştirmekle beraber, belirli kazanımları ve teknikleri kazandırmayı amaçlar. Çevik (2006: 649) bu süreci “Bireysel olarak programlanabildiği gibi topluluklar için de düzenlenebilir. Eğitimin planlanarak uygulanması süreci, öğrencide geliştirilmesi hedeflenen davranışların önceden belirlenerek sıralanması, yaş ve ses özelliklerine

uygun öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi ve bu düzenlemelerin beklenen davranışları geliştirip geliştirmedeğinin ortaya konulması için gerekli verileri elde etmeyi ve değerlendirme aşamaları” olarak ifade etmiştir. Müzikalitenin olgunlaşma sürecinde de bu kazanımların etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu sebeple sesin tanınmasında, sesin özellikleri, kalitesi ve genel durum hakkında bilgiler edinilmesi önemlidir. Sesin dinlenmesi sürecinde, bireyin sesinin hangi grupta yer aldığına saptanması, konuşmada veya şarkı söylemede yanlış edinilen seslendirme alışkanlıklarının olup olmadığının kontrol edilmesi, kelimelerin tasvir edilirken veya seslendirilirken doğru kullanımı, öğrencinin sesinin bastırılmış veya sıkıştırılmış olması gibi durumların teknik olarak değerlendirilmesi sesi tanıma aşamalarında ve ses eğitiminde önemli yer teşkil etmektedir. “Türe özgü ses eğitimi sistematığının oluşturulması bireylerin türe özgü ses gelişiminin sağlanması için daha doğru olacaktır” (Çevik, 2006: 649).

Ayan (2010: 76) çalışmasında, yapılacak egzersizlerin kolaydan zora doğru bir çalışma planlanması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca bu çalışmaların şu amaçlara göre planlanması gerektiğini belirtmiştir; “sesi ısıtmak, ses tellerinin elastikiyetini artırmak, diyaframın doğru kullanımını öğretmek, ses telleri ile doğru miktarda havanın buluşmasını sağlamak, nefes-ses birlikteliğini en doğru şekilde sağlamak, rezonansı kullanmayı öğretmek, ses perdelerinin yerlerini belirlemek ve perdeler arasında yumuşak geçiş yapmayı öğretmek, daha hacimli, parlak, pürüzsüz sesler yaratmak.”

2.5.1. Rezonans

“Rezonans frekansları aynı olan birden fazla cisimden bir tanesinin harekete geçmesi durumunda diğerlerinin de bundan etkilenmesiyle oluşan güçlü bir titreşim halidir” (Kösreli, 2016: 16). “Titreşim yapabilen sistemlerden birinin uyarılması halinde diğerinin de titreşmeye başlamasına rezonans denir” (Yılmaz 2001: 48). Larenkste üretilen ham ses, larenksin altında ve üstündeki, sesin üretiminde ve iletilmesinde görev alan organlar yani rezonatörler yardımı ile sesin büyümesi, parlaması, zenginleşmesi, renklenmesi gibi farklılık özelliklerinin oluşmasında rol alarak, belirli bir ses rengi veya karakteristik yapıya ulaşarak ağız yoluyla dışarı çıkar. Sesin üretilirken ve dışarı çıkarken rezonatörlerin titreşmesi ile rezonans gerçekleşir. Kösreli’ye (2016: 16) göre, insan bedeninde birçok bölgede ses rezonansa

uğrayabilmekle birlikte rezonansın gerçekleşmesindeki bu bölümler, soluk borusu, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun sinüs ve göğüs bölgesi kısımları olarak belirtilmiştir. Yılmaz (2001: 48) çalışmasında rezonansı, diyapazona benzetmiş, dışardan bir etkide bulunulduğunda diyapazonun titreşerek ses dalgaları oluşturduğunu, oluşan bu ses dalgalarının hava ile yayılarak ortamda bulunan ikinci bir diyapazona ulaşıp titreştirmesiyle rezonansın gerçekleştiğini ifade etmiştir.

Bireyin belirli teknik kazanımları ve müzikaliteyi kazanması ile sesin müzikal seslendirilmesinde, teknik beceriler, sesini kullanmasındaki deneyimler, sesi parlatma, yumuşatma, renklendirme ve zenginleştirme gibi becerilerin belirli bir karaktere ulaşması aşamalarında rezonansın rolü ve öneminin olduğunu ifade edebiliriz. Bireyin kendini ifade etme biçimleri açısından da sesini doğru yerde doğru becerilerle kullanabilmesi, duygu ve düşünceleri aktarabilmesi ve sesin sağlığının korunması bakımından da önemli bir yere sahiptir.

2.5.2. Fonasyon ve Biçimleri

“Fonasyon kelimesinin kökeni Yunanca “phone” yani ses kelimesinden türemiştir. Buradan yola çıkıldığında fonasyon, ses üretme anlamına gelmektedir.” (Kar 2020: 10). Cevanşir ve Gürel (1982: 42) çalışmasında fonasyonu; “Soluk verme sırasında, soluk borusu yoluyla akciğerlerden gelen havanın ses tellerini titreştirmesiyle, ses üretilmesi” şeklinde tanımlamıştır. (Aktaran: Nuro, 2009: 10). Akciğerlerdeki havanın diyaframdan gelen basınç ile bir hava akımı oluşturmasını nefes olarak açıklayabiliriz. Nefesin, gırtlak boşluğunda bulunan ses tellerine çarparak, ses tellerini titreştirmesiyle birlikte sesi oluşturmasını ve nefesin sese dönüştüğü tüm bu evreyi fonasyon olarak tanımlayabiliriz. Fonasyon biçimleri hakkında Göğüş (2007: 150), fonasyona ve şarkı cümlelerine başlamadan önce, larenksin üstündeki basınç ile alttaki basıncın dengeli olmasının gerektiği ve bu sebeple doğru pozisyonun alınmasının önemli olduğunu ifade etmiş, aksi halde ses tellerinin koordinasyonunda zorlanma olabileceğini belirtmiştir. Fonasyonu Aycan (2005: 57) ve Göğüş (2007: 150) çalışmalarında, havalı fonasyon, sert fonasyon, yumuşak fonasyon ve sıkıştırılmış fonasyon olmak üzere gruplandırmıştır.

2.5.2.1. Havalı Fonasyon

“Ses telleri birbirine yaklaşır, fakat tam anlamı ile birbirine değmezler. Bundan ötürü ses, havalı çıkar” (Göğüş, 2007: 150), (Aycan, 2005: 57).

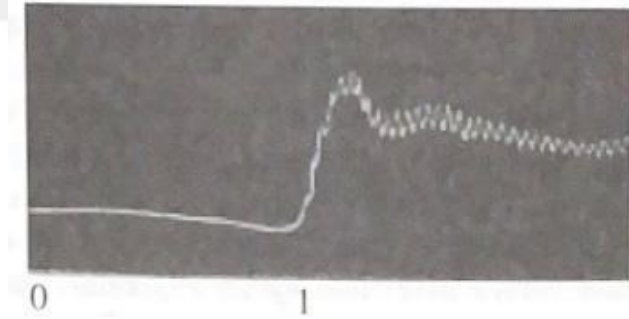

Şekil 9. Havalı Fonasyon (Göğüş, 2007: 150'den akt. Cevanşir, Gürel, 1982: 50)

Havalı fonasyon; 1 ile 2 arasındadır. 2'den sonra ses titreşimi başlamaktadır.

2.5.2.2. Sert Fonasyon

“Glottis fonasyona başlamadan önce kapanır. Subglottik hava akımı daha da kuvvetlenir ve ton ses tellerinin yeniden açılması sırasında çıkar” (Göğüş, 2007: 150), (Aycan, 2005: 57).

Şekil 10. Sert Fonasyon (Göğüş, 2007: 150'den akt. Cevanşir, Gürel, 1982: 50)

Sert fonasyon; hava akımı 0 ile 1 arası kapalı ses tellerinin altında toplanır. Ses tellerinin ani açılmasıyla kymografyon yukarı doğru ani bir titreşim hareketi çizer.

2.5.2.3. Yumuşak Fonasyon

“Ses tellerinin yavaşça oluşan adduksiyonu sonucu, önce glottiste elips şeklinde ince bir yarık meydana gelir, hava basıncının giderek artması ile periyodik olarak artan ses titreşimleri oluşur. Bu tür fonasyon, konuşurken ve şarkı söylerken kesinlikle tercih edilmelidir” (Göğüş, 2007: 151), (Aycan, 2005: 57).

Şekil 11. Yumuşak Fonasyon (Göğüş, 2007: 150'den akt. Cevanşir, Gürel, 1982: 50)

Yumuşak fonasyon başlangıç ve bitişi; 0'dan 1 ve 2'den 0'a kadar fonasyon organı sakindir. Titreşim grafiği, sesin yumuşak başlayıp bittiğini göstermektedir

2.5.2.4. Forse Sıkıştırılmış Fonasyon

“Ses telleri tümüyle prese edilmiştir. Larenks yukarı çıkmış ve düşen epiglot, larenks girişini kapatmıştır. Ses, sert, düşük (detone) tınlar” (Göğüş, 2007: 151'den akt. Cevanşir, Gürel, 1982: 50).

Göğüş (2007: 151) çalışmasında, yukarıda verilen başlık ve şekillerden yumuşak fonasyonun en doğru fonasyon biçimi olduğunu, diğer fonasyon biçimlerinin hatalı olduğunu belirtmiştir. Fonasyondaki hataların ciddi ses rahatsızlıklarına yol açabileceğini belirterek öğrencide fonasyon biçiminin denetlenmesi gerektiğini, video kaydı yapılarak veya öğrencinin ayna karşısında kendini izleyerek çalışmasını yapmasının bu denetlemeyi yaparken yararlı olabileceğini ifade etmiştir. “Sert fonasyon, cümle başlarında perde geçişini iyi yapamamış şancı-aktörlerde görülür. Yumuşak fonasyon, diğer fonasyon çeşitlerine göre tercih edilen bir fonasyon çeşidi olup, sert fonasyondaki hataları düzeltmek için kullanılması tavsiye edilir. Sıkıştırılmış fonasyon da ses telleri tamamıyla sıkıştırıldığından tercih edilen bir fonasyon çeşidi değildir” (Aycan, 2005: 59).

2.6. Ses Eğitiminde Materyal Olarak Kullanılacak Eserlerin Değerlendirilmesine Yönelik Unsurlar

Ses eğitimi kazanımlarının, davranışlarının ve tekniklerinin alışkanlık haline getirilmesinin ve bu kazanımların bireye aktarılmasının önemli olduğu gibi, kullanılan materyaller ile seçilecek eserlerin de önemini olduğunu söylemek mümkündür. Ses eğitimi, bireyin kendisinin ve sesinin anatomik yapısına ve özelliklerine göre, ses eğitimi uzmanı tarafından belirli bir plan ve program içerisinde gerçekleştirilirken,

bireyin konuşma veya şarkı söylemede edindiği seslendirme alışkanlıklarında tespiti önem teşkil etmektedir.

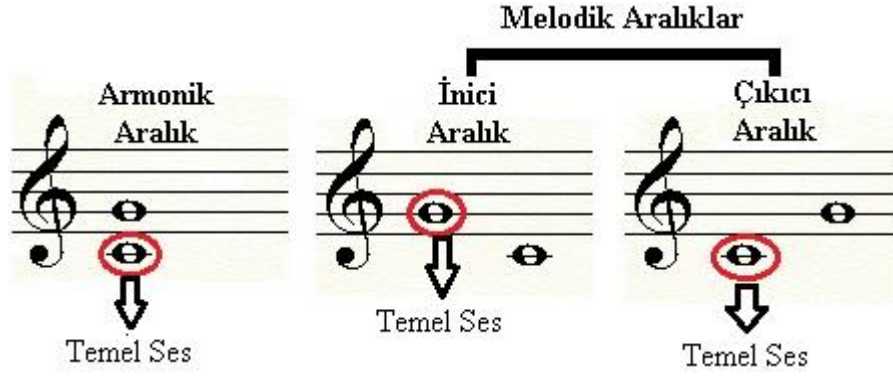
Ses eğitiminde kullanılması düşünülen herhangi bir eserin, belirli bir yöreye veya kültüre ait olmasıyla beraber, ses eğitimi açısından eserin düzenlemeler gerektirip gerektirmediği, kelime yapılarının ve müzikalitenin ses eğitimine uygunluğunun tespiti gibi durumların saptanması gerekmektedir. Seçilen eserlerin ses eğitimine uyarlanabilir olması, ses eğitiminde gerekli davranışları kazandırabilecek özellikleri taşıması önemlidir. Kullanılması düşünülen herhangi bir eserin bu açıdan uygun ses aralıklarına, tartımsal yapıya, nüans oluşturabilmeye, entonasyon çalışmaları yapabilme bakımından elverişli olmasına, artikülasyona, prozodinin olup olmadığına ve transpoze yöntemi ile tüm seslerin seslendirebilmesi gibi özelliklere sahip olup olmadığının tespitlerinin yapılması önem teşkil etmektedir.

2.6.1. Ses Aralıkları

İki ses arasındaki uzaklık, mesafe veya ses açıklığını, ses aralıkları olarak tanımlayabiliriz. İki ses arasındaki mesafe, seslerin kalınlık-incelik ayrımını yansıtır. Seslerin birbirlerinin arasındaki bu mesafeler aralık olarak ifade edilir. Aralıklar kendi içerisinde iki ana başlığa ayrılmakta ve bu ana başlıklar altında çeşitlenmektedir. İki sesin aynı anda verilmesiyle oluşan bu aralık armonik olarak adlandırılır. İki sesin arka arkaya verilmesiyle oluşan aralık ise melodik olarak adlandırılır. Melodik aralıklarda, ilk duyulan ses temel ses olarak adlandırılır. Temel ses ince, ikinci duyulan ses kalın ise “inici”, temel ses kalın, ikinci duyulan ses ince ise “çıkıcı” olarak adlandırılır. Armonik aralıkta ise temel ses, duyulan iki sestən pes sesli-kalın sesli olandır.

The diagram illustrates the relationship between melodic and harmonic intervals. It consists of two staves: the top staff is labeled 'MELODİK ARALIK' and the bottom staff is labeled 'ARMONİK ARALIK'. The top staff shows a sequence of notes from 1st to 8th degree, with the first note labeled '1. ses' and the second '2. ses', and so on. The bottom staff shows the corresponding harmonic intervals, labeled 'İkili aralık', 'Üçlü aralık', 'Dörtlü aralık', 'Beşli aralık', 'Altılı aralık', 'Yedili aralık', and 'Sekizli aralık'. The intervals are shown as pairs of notes, with the first note being the '1. ses' and the second being the '2. ses', etc.

Şekil 12. Armonik ve Melodik Aralıklar

Şekil 13. Armonik ve Melodik Aralıklar

2.6.2. Tartımsal Yapı

“Ritmik yapı içerisindeki atımların simetrik bir düzende organize edilmesi ile oluşan vurgulu veya aksanlı tekrar kalıplarına “tartım” (meter) adı verilir” (Seçki, 2017: 4). Tartım kelimesini müzikal anlamda, notanın süresi, vurgusu ve özellikleri dikkate alınarak, notasyon da ölçü içerisinde belirli vuruş sayısına istinaden, belirli bir düzen oluşturulması ve tekrarlanması hali olarak açıklayabiliriz. “Bir ritmik döngünün başlangıç anını belirten ilk atım diğerlerine göre daha vurgulu biçimde ifade edilir. Vurgulu ve zayıf atımların gruplandırılması ile oluşan sistem, ritmin tartımını oluşturur” (Seçki, 2017: 4). Oluşturulmuş bu düzen içerisinde, belirli sayıda vuruşlardan oluşturulmak üzere notanın ritme ve vurgusuna uygun olarak çalınması veya seslendirilmesini tartım olarak ifade edebiliriz. Tartımlar, belirlenmiş bir düzene, ritme ve vurgusuna uygun olarak bir arada eserlerin bestelerinin temellerini oluştururlar. Bir eserin tartımsal yapısı da bu tartımların düzenine, ritimlerine ve vurgularına bakılarak belirlenen yapıdır.

Gürgen (2015: 6) makalesinde tartım kelimesinin müzikal anlamda tanımını ve oluşumunu şu şekilde aktarmıştır; “Müzikal eserlerde ritmik yapının en alt katmanını oluşturan ve seslendirme sırasında hissettiğimiz eşit aralıklı devinimlerle yansıttığımız kalp atışına benzeyen bölümlenmeler” ifadesiyle atım kelimesini açıklamış ve vuruş ile aynı anlamda kullanıldığını ifade etmiştir. Vuruşların atımın yansıması olduğunu belirtmiş, tartımın ise atımların organize hali olduğunu ve bu ritmik sınıfları tartım olarak adlandırıldığını ifade etmiştir. Tartımların yapıları itibariyle bazı vuruşlar birbirlerinden kuvvetli, vurgulu ve zayıf olmak üzere farklıdır. Tüm bu farklılıklar ortaya tartımı ve tartımsal yapıyı çıkarır. Gürgen (2015: 6) çalışmasında, tartımda iki

sınıflama bulunduğunun ve bunların ilkinin zamanın iki, üç ve dörde bölünmesiyle oluşan diğerinin ise ölçü gruplamaları ile ilgili olarak basit, bileşik ve karma ölçüler olduğunu belirtmiş, bunlara örnek olarak da; “2/4 lük, 3/4lük ve 4/4lük gibi ölçüler, birim vuruşlar iki ve katlarına bölünebilen notalardan oluştuğu için “basit ölçü” sistemine, 6/8lik, 9/8lik ve 12/8lik gibi ölçüler, birim vuruş üçe ve katlarına bölünebilen notalardan oluştuğu için “birleşik ölçü” sistemine girmektedir.” şeklinde ifade etmiştir. Çalışmasında 9/8’lik ölçü ile kastedilenin Türk Müziğinde kullanılan 4 zamanlı karma ölçünün olmadığı, 3 zamanlı birleşik ölçünün olduğunu ifade etmiş, 5/8’lik, 7/8’lik, 9/8’lik, 10/8’lik, 14/8’lik gibi ölçülerin ise karma (aksak) ölçü sistemine girdiğini belirtmiştir.

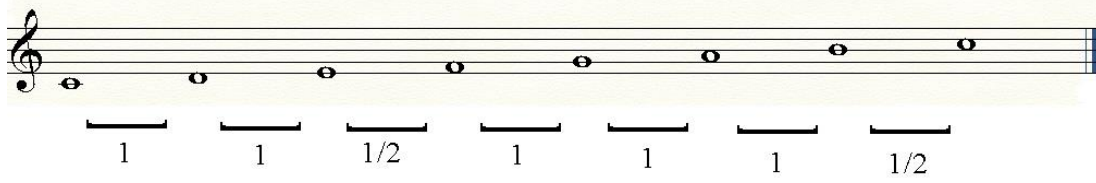
Eserlerin tartımsal yapıları, bulunduğu yöre, kültüre veya coğrafyasına ait kültürel özellikler barındırmakla birlikte, bazı tartımsal yapılar bulunduğu coğrafya ile özdeşleştirilmiştir. Birçok farklı kültürlerle özdeşleştirilmiş tartımsal yapılar günümüzde genel terimler ile ifade edilse de coğrafyasından da izler taşır. Bu yönleriyle de tartımsal yapılar önem arz etmektedir. “Müzikler, bağlı buldukları kültürlerle göre farklı tartımsal özellikler taşırlar. Batı Avrupa müziğinde eşit bölümlü vuruşlar, Çin müziğinde belirlenmemiş vuruşlar ve Balkan müziğinde farklı bölümlü vuruşlar söz konusudur” (Önel, 2021: 13).

2.6.3. Dizi Yapısı

Müzikal anlamda dizi kavramı, çalışmanın ikinci bölümündeki “*Ses Aralıkları*” alt başlığında kullanılan aralık kavramı ile doğrudan ilişkilidir. Belirli bir düzene göre bir oktav içerisinde melodik aralıklar ile kurgulanan yapıyı dizi olarak ifade edebiliriz. Dizi yapıları, aralıkların yerleşimlerine bakılarak incelenebilir ve ayrıca bu aralıkların farklı farklı yerleşimleri ile de farklı diziler elde etmek mümkündür. Aralıklar dizi yapılarını oluşturan seslerin arasındaki mesafeleri ölçmekle birlikte diziye özgü aralık şablonlarını da ifade eder. Diziler majör dizi, minör dizi, kromatik dizi, pentatonik dizi, tam ses dizisi ve oktatonik dizi olarak altı ana başlık altında sınıflandırılabilir. Minör dizileri ana başlık altında, doğal minör diziler, armonik minör diziler ve melodik minör diziler olmak üzere 3 alt başlık şeklinde sınıflandırılabilir.

2.6.3.1. Majör Dizi

Majör dizi, tam ve yarım seslerden oluşmaktadır. İki tam bir yarım üç tam bir yarım şeklinde oluşturulmuş diziler majör diziler olarak ifade edilir.

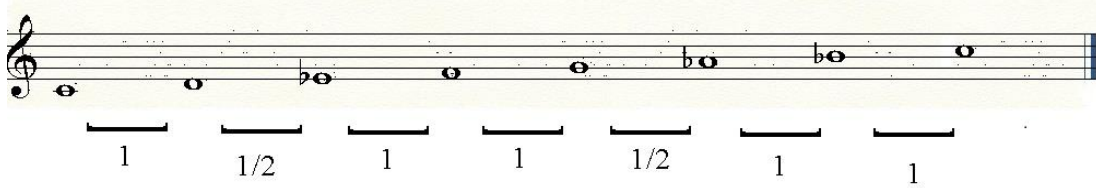

Şekil 14. Majör Dizi

2.6.3.2. Minör Dizi

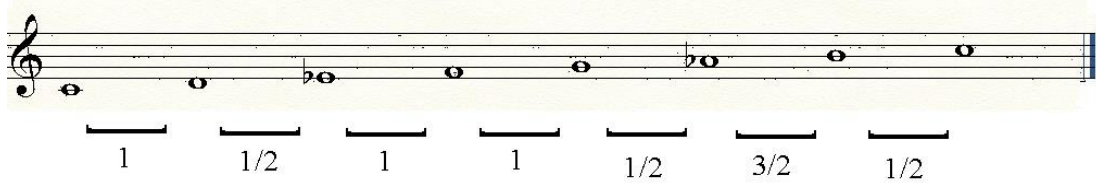
Minör dizi kendi içerisinde doğal minör, armonik minör ve melodik minör olmak üzere üç alt başlık içinde sınıflandırılabilir;

Doğal minör, tam ve yarım seslerden oluşmaktadır. Bir tam bir yarım iki tam bir yarım iki tam şeklinde oluşturulmuş diziler Doğal Minör diziler olarak ifade edilir.

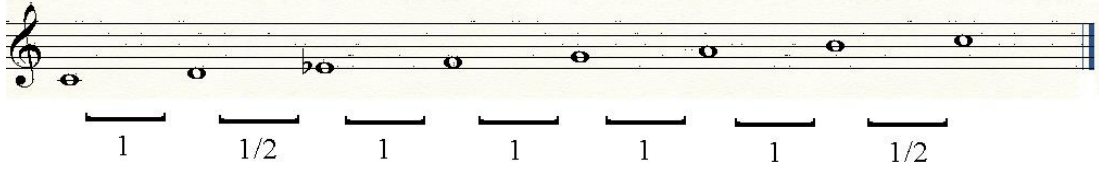
Şekil 15. Minör Dizi

Armonik minör, doğal minör dizisinin 7. Derecesinin yarım ses tizleştirilmesiyle oluşur.

Şekil 16. Armonik Minör Dizi

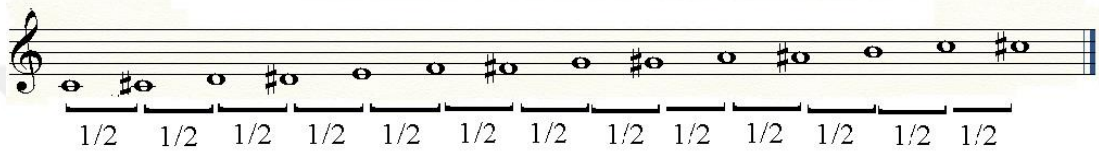
Melodik minör, doğal minör dizisinin 6. ve 7. Derecesinin yarım ses tizleştirilmesiyle oluşur.

Şekil 17. Melodik Minör Dizi

2.6.3.3. Kromatik Dizi

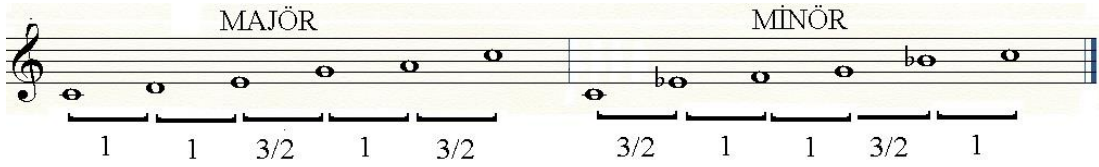
Kromatik dizi, yarım seslerden oluşmaktadır. Bir oktav içerisinde seslerin yarım ses ilerlemesiyle Kromatik Dizi oluşur.

Şekil 18. Kromatik Dizi

2.6.3.4. Pentatonik Dizi

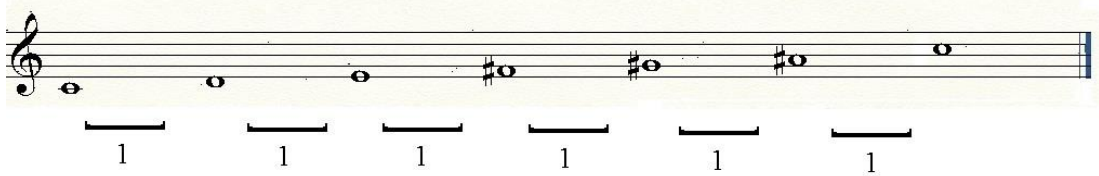
Pentatonik diziler, majör ve minör dizilerden bazı derecelerin çıkarılması ile oluşur. Bir majör dizi de 4. ve 7. dereceleri çıkarıldığında majör pentatonik dizisini, minör dizi de 2. ve 6. dereceleri çıkarıldığında minör pentatonik dizisi oluşur.

Şekil 19. Pentatonik Dizi

2.6.3.5. Tam Ses Dizisi

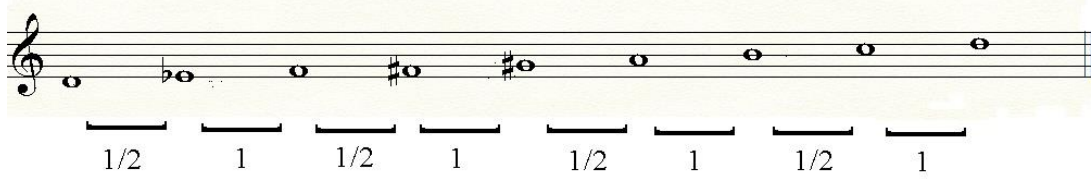
Tam ses dizisi, tam seslerden oluşmaktadır. Bir oktav içerisinde seslerin tam ses ilerlemesiyle tam ses dizisi oluşur.

Şekil 20. Tam Ses Dizisi

2.6.3.6. Oktatonik Dizi

Oktatonik dizi, yarım ses ve tam seslerden oluşur. Bir oktav içerisinde seslerin bir yarım bir tam şeklinde ilerlemesiyle oktatonik dizi oluşur.

Şekil 21. Oktatonik Dizi

2.6.4. Nüans

“Bir müzik yapıtında, anlamı ve duyguyu bestecinin düşüncesine en yakın biçimde seslendirme ve yorumu yapabilmek için notalarda yapılan gürlük değişikliğine nüans denir” (Em, Yöndem, 2021: 574). Nüansı müzikal anlamda, bir eserin yapıtında kullanılan notaların şiddetli, yumuşak, güçlü, hafif, gür veya genişliği gibi farklı tınların oluşturulmasını belirten kavram olarak ifade edebiliriz. Nüanslar eserin veya seslerin farklı renklerde oluşmasını sağlamaktadır. Böylelikle de eserin anlatımını farklılaştırmakta, notalar ile aktarılmak istenilen duyguları ortaya çıkarmaktadır. Bu farklı seslerin meydana getirdiği şiddetli, güçlü veya hafiflik etkisini gürlük olarak tanımlayabiliriz. “Nüanslar müziği monotonluktan kurtaran ve müziğe ifade kazandıran önemli yapılarıdır.” (Em, Yöndem, 2021: 574). Konuşma dilinde farklı duyguları anlatırken anlatım biçiminin, normal anlatım biçiminden farklı olacağı gibi, tıpkı müzikte de farklı duyguları hissettirmek için farklı sesler veya gürlüklere ihtiyaç duyulur. Bu farklı sesler veya gürlükler notasyonda belirli bir takım harf, kısaltma, işaretler ile belirtilir ve çok sayıda gürlük terimleri ve işaretleri vardır. Güngör (2012: 107) çalışmasında, gürlük terimlerinin müzikte kullanılan diğer terimler gibi genelde İtalyanca olduğunu belirtmiştir. Ayrıca gürlük kavramının, sesin hafif veya kuvvetli işitilmesi ile ilgili olduğunu, sesin incelenmesi veya kalınlaşmasına etki etmediğini ifade etmiştir. Güngör (2012: 108) gürlük terimlerinin notasyonda yazımını ve yerlerini; “Gürlük terimleri ve işaretleri, parti yazımlarında dizeğin alt tarafına yazılır. Piyano ve arp notaları gibi çift dizeğe yazılan notalarda ise bu terim ve işaretler iki dizek arasında bulunur. Koro yazımlarında dizeğin altına sözler yazıldığı için gürlük terim ve işaretleri dizeğin üzerine yazılır.” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 2. Nüans İşaretleri

<i>Nüans Terimi</i>	<i>Kısaltması</i>	<i>Anlamı</i>
Pianissimo	pp., ppp.	Çok hafif
Piano	p.	Hafif
Mezzo piano	mp.	Orta hafiflikte
Mezzo forte	mf.	Orta kuvvette
Forte	f.	Kuvvetli
Fortissimo	ff.	Çok kuvvetli
Molto fortissimo	fff.	Çok fazla kuvvetli
Forzando, con forza	fz.	Çok kuvvetli, vurgula
Forte piano	fp.	Kuvvetliden sonra hafif
Crescendo	cresc.	Gittikçe kuvvetlenerek
Decrescendo	decresc.	Gittikçe hafifleyerek
Diminuendo	dim.	Gittikçe hafif

2.6.5. Entonasyon

Entonasyon kelimesini müziksel anlamda müzisyenin veya seslendirenin, sesi yönlendirirken doğru, temiz ve uyumlu bir şekilde tonlaması şeklinde ifade edebiliriz. Entonasyon kavramını Ögün'den (2021: 24) akt. Sözer, çalışmasında şöyle belirtmiştir; “Herhangi bir çalgı ya da birey sesinin istenen tonu tam veya tama yakın verebilmesidir” (1986: 346).

Göğüş (2007: 106) çalışmasında entonasyon kavramını, “Ses tellerinin belirli bir tona ayarlanabilmesi, istenilen frekansta ses üretebilmesidir.” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca entonasyonu oluşturmada ve işitmede, ses tellerinin titreşimlerindeki üretilen sesin niteliğinin, glottik basıncın ayarlanabilmesinin, pozisyonun doğru hazırlanmasının nefes-ses bağlantısının doğru kullanılmasının veya kullanılmamasının, sesin sağlıklı oluşuyla vb. ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Sesi yönlendiren kişinin belirli bir perde içerisinde sesi söylemesi veya çalması ve ses tutarlılığının gerekliliği entonasyonun koşulu olmakla birlikte, bunların yani entonasyonun doğru yapılamaması da dinleyeni rahatsız eder. Erten ve Çilden (2018: 50) çalışmalarında müziğin, görsel ve işitsel bir sanat olarak nitelendirildiğini aslında

bu sanatın esasında işitsel olduğunu ifade etmiştir. İşitsel duyarlılığın arttırılmasının müzik yapmanın en önemli unsuru olduğunu ve müzik yaparken işitsel özelliklerimizin ön planda olduğunu belirtmiştir.

2.6.6. Artikülasyon

Topbaş (2006: 140-141) çalışmasında artikülasyonu, “Konuşma sesi birimlerinin konuşmada yer alan organlar aracılığıyla şekillendirilmesi, Konuşmada, sesleme ve konuşma sesi üretimi için gerekli organların işlevleri, düzenli ve birbiri ardı sıra hareketleri” şeklinde tanımlamıştır. Artikülasyon kavramını müzikte, fonasyonu oluşturan organların katılımı ile harfleri, heceleri birleştirme ve konuşma-ses oluşturma olarak ifade edebiliriz. Ağız, dudak, damak, geniz, çene, dil, diş gibi fonasyon veya konuşma organlarının, uygun şekillerde belirli bir düzenle hareket ettirilip kullanılmasıyla oluşturulan farklı seslerin, anlamlı semboller oluşturacak şekilde birleştirilmesi olarak artikülasyonu açıklayabiliriz. Artikülasyonun oluşturulmasında yer alan bu organlar müzik teriminde artikülatörler olarak ifade edilir ve kendi içinde sınıflandırılabilirler. Köşreli’den (2016: 20) akt. Yılmaz (2005: 51) çalışmasında bu artikülatörlerin hareket eden artikülatörler ve sabit artikülatörler olarak iki biçimde sınıflandırılabileceğini ifade etmiştir. Hareket Eden Artikülatörlerin; dil, dudaklar, çene (çeneyle bağlantılı yüz kasları), ve yumuşak damak olduğunu ve bu artikülatörlerin hareketli ses bölgelerinin boyutlarını değiştirdiğinden, rezonans bölgelerini de etkilediğini, Sabit Artikülatörlerin; sert damak, dişler ve diş eti olduğunu bu bölgelerin kaslar tarafından hareket ettirilemediklerini çalışmasında belirtmiştir.

2.6.7. Prozodi

Eser içerisindeki sözlerin müzik ile uyum içerisinde kaynaşmasını Prozodi olarak tanımlayabiliriz. Türker-Oter (2011: 42) çalışmasında prozodinin her şeyden evvel dile dayanan bir uygulama ve inceleme ilmi olduğunu daha sonra da müziğin kapsamına girdiğini belirtmiş, bu sebeple prozodi konusu hem edebi açıdan hem de müzik açısından da incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Araştırmasında prozodi kavramını, kelime anlamı itibariyle; “bir dili doğru vurgularla güzel konuşma bilgisi” olarak tanımlamış, ebedi bir terim olduğu nu belirterek aynı zamanda, kuvvet, zayıflık, şiddet, yumuşaklık, sadelik vb. bakımlardan çıkış yerlerine göre, her bir harfin hakkını

vererek telaffuz etmenin gerekliliğini ifade etmiştir. Tekin (2011: 330) prozodiyi, şairin ve bestecinin arasındaki ahenk, sözlerle müziğin kaynaşması ve iç içe olması şeklinde tanımlamıştır. Prozodinin kurallarına uygun olarak bir eser verebilmek için en temel unsurun dilin kurallarını iyi tanımak olduğunu çalışmasında ifade etmiştir.

2.6.8. Transpoze

Belirli kurallar dâhilinde yazılmış olan müzik eserlerinin, etütlerinin veya dizilerinin notalarının aralıklarını korumak koşulu ile oluşturulurken uygulanan aralıkları, sesler arasındaki uzaklığı bozmadan taşımak veya aktarmak şeklinde ifade edebiliriz. Bir başka deyişle eserin yapısını, aralıklar kalıbını bozmadan, eserin daha tiz veya daha pes olmak üzere farklı tonlarda seslendirilmesi de diyebiliriz.

Transpoze yöntemi, seslerinin özelliklerine bağlı olarak bir topluluğun, bireyin veya farklı ses gruplarının eserleri seslendirebilmesi açısından önem arz etmektedir. Eserlerin yazılmış olduğu tonların transpoze yöntemi ile topluluğun veya bireyin ses özelliklerine uyarlanabilir olması ile birlikte eserin icrasında da özellikle enstrümana göre de uyarlanabilirlik sağlaması açısından, eseri icra eden kişiler için büyük önem teşkil etmektedir.

2.7. İlgili Araştırmalar

Güldaş (1993), “Âşık Veysel ve Müziği” isimli çalışmasında, Âşık Veysel’in o dönemde bilinen ve notaya alınan eserlerinin biçimsel olarak incelerken, halk müziğinde nazariyat eksikliğine değinerek bazı terminolojik değişiklikler ile incelemede bulunduğu eserleri de bu bağlamda değerlendirmeye almıştır. Araştırmanın örnekleme çalışmada belirtilmemiş olup, Âşık Veysel’in o dönem de bilinen ve notaya alınan eserleri ile Âşık Veysel’in müzikal ve edebi özellikleri oluşturmaktadır. Çalışmada yöntem belirtilmemiştir. Âşık Veysel’in müzik kimliği, türkülerinin oluşumları, müzikal açıdan ve halk müziği açısından özellikleri, edebi yönleri ve icra şekilleri çalışmada anlatılmaktadır. İlaveten Âşık Veysel’in eserlerinin oluşumunda ve icrasında, kendi tarzını oluşturduğu ve ekolleştiği anlatılmaktadır.

Uras (1998), “Türk Halk Müziği İcra Özelliklerinin Ses Eğitimi (Şan Tekniği) Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, yazılı kaynaklar araştırılarak, örnekler üzerindeki incelemeler değerlendirilmiş, Türk Halk Müziği şan tekniği

konusunda tespitler elde edilmiş, Türkiye’de tarihsel süreç içerisinde konservatuvarların kuruluşundan itibaren süreç içerisinde değerlendirilerek Türk Müziği’ne özgü bir şan tekniği olmadığı sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışmada doğru ses tekniği ve güzel şarkı söyleme yönteminin bileşimi olan ses eğitimi ile genelde sözlü müziği ve geleneksel Türk müziğinin özelde ise Türk halk müziğinin icra özellikleri arasındaki ilişkinin ayrıntılı olarak incelenmesi gerçekleştirilmiş, araştırmalar sırasında yıllarca ses sanatçılığı yaparak şarkı söylemenin inceliklerini öğrenmiş ve bu bilgi birikimini yeni yetişmekte olan sanatçı adaylarına aktarmakta olan üstü ve repertuar öğretmenleri ile ses eğitimcilerinin de görüşleri doğrultusunda Geleneksel Türk müziği sözlü eserlerini icra etmenin, üslup özelliklerinin ve perdelerinin Türk müziği sistemine uygun olarak kullanılması, Türk halk müziği sözlü eserlerinin doğru icrası, otantikliğini bozmadan, yörelerin tavrına, üslubuna ağız özelliklerine bağlı kalarak gerçekleştirilebileceği, gerek Türk müziği eserlerinin icrasında, gerekse ses eğitiminde ses, diksiyon, prozodi, tavır ve üslubun göz önünde bulundurulması sonuçlarına varılmıştır. Türk müziğinde şan tekniğinin kullanılması sesin sınırlarının genişletilmesi, volümün arttırılması, ses bölgelerini arasındaki birliği sağlayacak olan renk ve tını özelliğinin kazandırılması ve kontrolünün sağlanması, nefes yeterliliğini saptanması ve sağlıklı kullanılması, sesin eşikle dengelenmesi, sesçilik mesleğinin uzun yıllar boyunca sürdürülebilmesi yönlerinden yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Tatlıldil (1998), “Şan Tekniğinin Türk Halk Müziğinde Uygulanması ve Karşılaşılan Sorunlar” isimli çalışmasında, şan tekniğinin Türk Halk Müziğinde uygulanabilirliğinin tespiti amaçlanmış, uzman kişilerle görüşme yöntemi kullanılarak soru cevap şeklinde bulgular elde edilmiştir. Yapılan görüşmeler ve bulgular neticesinde, ses eğitiminin hangi müzik türünde olursa olsun alınması gereken bir eğitim olduğu vurgulanmış, Türk Halk Müziği’nin icrasında, ses eğitimi ve şan tekniğinin kullanılması gerektiği, Batı şan tekniği ile Türk müziğinin üslup ve estetiğinin sentez olarak öğrencilere verilmesi gerektiği, insan sesinin esas olduğu bu sebeple de öncelikle diyaframı kullanmak, nefesi doğru almak, sesi kendi değerlerine ulaştırmak, jeneratör, vibratör ve rezonatör sistemi uyumlu bir şekilde kullanma yönteminin oturtulması ve daha sonra müzik türüne göre yorumlama kısmına geçilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yükrük (1998), “Türk Halk Müziği Ezgilerinin Analizinde H.F. Olson Yöntemi” isimli çalışmasında, Âşık Veysel’in türkülerinden seçilen eserlerinin ezgilerini, Olson Yöntemi ve görüşleri çerçevesinde değerlendirmiştir. Âşık Veysel’in seçilen 6 türküsü örneklem grubunu oluşturmaktadır. Olson yöntemiyle elde edilen verilerle Âşık Veysel’in müzikal karakterine uygun yeni besteler oluşturulmuş, Batı müziğinde tek sesli müziklere uygulanan ve olumlu sonuçlar alınan bu yöntemin Türk müziğine de uygulanabileceği vurgulanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda araştırmacı, Âşık Veysel türkülerinden elde edilen olumlu sonuçlar ile bu yöntemin, geleneksel ezgilere dayalı eğitim müziği besteciliğinde kullanılabileceği, geleneksel Türk Halk Müziği ezgilerinde yöre, besteci, form ve dönem saptanmasına yardımcı olabileceği, Geleneksel Türk Sanat Müziği parçalarında, besteci, dönem saptanmasında yardımcı olmakla birlikte makamsal yapının kavratılmasını kolaylaştıracağı, eğitim öğretime katkı sağlayabileceği, ezgisel hareketi daha ayrıntılı izlemeyi mümkün hale getirerek çok seslendirme çalışmalarına ışık tutabileceği gibi önerilerde bulunmuştur.

Kekeç (2006), “Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Türk Müziğine Dayalı Ezgilerin Kullanımına İlişkin Bir Araştırma” isimli çalışmasında, Müzik öğretmenliği Anabilim dallarında uygulanmakta olan bireysel ses eğitimi derslerinde, Türk müziğine dayalı ezgilerin kullanılma durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri, Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki bireysel ses eğitimi öğretim elemanlarına uygulanan anketler yoluyla veriler elde edilmiş, kaynak tarama yöntemiyle de bir kısım veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda; bireysel ses eğitimi derslerinde geleneksel müziklerimize ait öğelerin yakından uzağa öğretim anlayışı ilkesi çerçevesinde kullanılmasının olumlu neticeler vereceği, bu konuda yapılan veya yapılacak çalışmaların desteklenmesinin gerekliliği ve bu alanda öğretim, yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi hususlarında ortak bulgular elde edilmiştir.

Türkmen (2006), “Kütahya türkülerinin bireysel ses eğitimi derslerinde eğitim materyalleri olarak kullanılabilirliğinin incelenmesi” isimli çalışmasında, Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Ders Programlarında, yer alan bireysel ses eğitimi dersinin program hedefleri doğrultusunda, gerekli davranışların kazandırılmasında

ulusal müziklerimizden yararlanılması amaçlanmış, Kütahya türküleri arasından bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılmaya elverişli, makamsal yapıları, ölçü sayıları, hece sayıları, kullanılan ses bölgeleri ve dizileri incelenerek, piyano eşliği yapılmış on türkü seçilmiştir. Araştırmada, piyano eşlikleri eğitimci-besteci tarafından yapılmış olan Kütahya türküleri, uzmanlar tarafından bireysel ses eğitimi dersini almakta olan öğrencilerine öğretilmiş, öğrencide kritik davranışların oluşup oluşmadığını ve öğrenme sonrasında türkülerin dersin hedeflerini gerçekleştirmedeki etkililiğini belirlemek için, yine dersin hedefleri dikkate alınarak hazırlanan Kütahya Türkülerinin bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılabilirliğini değerlendirme ölçüğü yoluyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada; türkülerden Elif Dedim Be Dedim, Çömüdüm, Karanfil Oylum Oylum, Sarılı Yazma, Hisardan İnmem Diyor, Delhadır Başındayım, Sinanoğlu ve A İstanbul adlı türkülerin bireysel ses eğitimi ders materyali olarak kullanılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2010), “Basbariton Sesler İçin Düzenlenmiş Piyano Eşlikli Türkülerin Ses Eğitiminde Kullanılabilirliği” isimli çalışmasında, basbariton sesler için düzenlenmiş olan piyano eşlikli türkülerin, basbariton ses grubunun eğitim sürecinde ne ölçüde kullanılabilir olduğunun araştırılması amaçlanmıştır. Türk Halk Müziği içerisinde yer alan ve Türk bestecileri tarafından düzenlenerek piyano eşlikleri yazılan eserlerin, ses eğitiminde kullanılabilme olasılığının lisans dönemindeki basbariton ses aralığına sahip öğrencilerdeki gelişime katkısı incelenmiştir. Araştırmada hazırlanan anket soruları daha önce belirlenen üniversitelerin devlet konservatuvarı opera-şan ana sanat dalı ve eğitim fakültesi güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalında görev yapan 30 öğretim elemanına sorulmuş, anket sonucunda basbariton sesler için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin lisans düzeyindeki ses eğitimi dersinde önemli bir yer tuttuğu; ancak seviyeye göre değişiklikler gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu konuda yapılan ve yapılacak olan çalışmaların desteklenmesinin gerekliliği ve basbariton ses grubundaki öğrencilere ses eğitimi dersinde uygulanacak olan bu türkülerin öğrencilerin gelişimlerinde etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

Öztürk (2014), “Ses Eğitiminde Türkü Söylemeye Yönelik Öğretim Modeli Ve Değerlendirilmesi (Elazığ Yöresi Örneği)” isimli doktora çalışmasında, örneklem olarak iki adet Elazığ yöresi türküsü seçilmiş, müzik öğretmenliği anabilim dalları ses

eğitimi uygulamalarında, türkülerin, yöresel tavırlarına en yakın biçimde seslendirilmesine yönelik bir öğretim modeli geliştirmek ve uygulamadaki etkinlik düzeyini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın uygulama bölümünde, tek gruplu ön test-son test modeli uygulanmıştır. Uygulama öncesi türkü söyleme düzeyleri, uzman değerlendirmeleri ile ortaya konulmuştur. Çalışma grubunun türküleri, aldıkları eğitimin bir sonucu olarak tampere ses sisteminde ve opera stilinde seslendirmeye çalıştıkları görülmüştür. İkinci aşamada, örnekleme yer alan türküleri yöresel tavırlarına uygun olarak söylemeye yönelik bir öğretim modeli geliştirilmiştir. Geliştirilen bu model, çalışma grubuna uygulanmış ve uygulama sonrasında türkü söyleme düzeyleri tekrar uzman değerlendirmesine sunulmuştur. Sonuç olarak, çalışma grubunun geliştirilen model çerçevesinde uygulama öncesi ve sonrası türkü söyleme düzeyleri karşılaştırıldığında, anlamlı bir gelişme sağladıkları görülmüştür.

Saraç-Çetin (2016), “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Bireysel Ses Eğitiminde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılma Durumları” isimli çalışmasında, Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan bireysel ses eğitimi öğretimleri ve 12.sınıf öğrencilerinden oluşan 2 örnekleme grubu oluşturulmuştur. Birinci örnekleme grubunda Türkiye'nin 7 ayrı bölgesinden 7 öğretim, ikinci örnekleme grubunda ise 148 öğrenci bulunmaktadır. Her iki gruba ait veriler anket yöntemi ile toplanmış, bulgular ise temel istatistik yöntemlerle açıklanmıştır. Öğretimlerin çoğunluğu Türk halk ezgilerinden oluşan eserlerin söyleme açısından zorluk oluşturduğunu, ezgilerinden oluşan eserlerin üzerinde tartım sadeleştirmesinin eserin orijinalliğini bozduğu, yeterli sayı ve nitelikte makamsal tarzda bestelenmiş ya da düzenlenmiş etüt ve eser olmadığı, tamamı bireysel ses eğitimi dağarcığına katkı sağlamak amacıyla yapılacak çalışmalarda nitelikli şarkı ve türkü gibi sözlü eserlere de yer verilmesini gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu bireysel ses eğitimi dersinde halk ezgilerinden oluşan eserlerin, söyleme açısından bir zorluk oluşturmadığı, makamsal ezgilerin daha çok sıra seslerden oluşup ve belli bir seyir özelliği taşıyıp kolay ezberlendiği için ses eğitimine olumlu katkılar sağlayabileceği, halk ezgilerine karşı ilgili olduklarını ve makamsal ezgilerde tartım sadeleştirilmesinin yapılmasını anlamlı bulduklarını ve söyleme açısından kolaylık oluşturduğunu düşündüklerini sonucuna ulaşılmıştır.

Baş (2017), “Ses Eğitimi İçin Yazılmış Piyano Eşlikli Türk Müziği Eserlerinin İncelenmesi” isimli çalışmasında, ses eğitimi için hazırlanmış olan ve özellikle piyano

eşlikli Türk müziği eserlerinin yer aldığı, müzik eğitim kurumlarında ses eğitiminde kaynak, yardımcı veya ders kitabı olarak beş (5) kitabın incelenmesi yapılmıştır. Kitapların içinde yer alan eserlerin çeşitli teknik özellikleri (ölçü, ton-makam, yöresi, ses genişliği, insan ses gruplarına göre farklı tonları (transpoze), eşlik (öğretmen-öğrenci-solist-piyanist), düzey, biçim) eğitimdeki işlevi, şan ve piyanoya uygunluk, sahne için kullanılabilirliği vb. bakımlardan irdelenerek araştırma yapılmış ve çeşitli tablolar oluşturulmuştur. Çok seslendirilmemiş veya eşiksiz Türk müziği eserlerinin uygun bir şekilde (piyano, gitar, çalgı grupları, orkestra vb.) eşlikli hale getirilmesi, eserlerin insan ses gruplarına göre transpoze yapılması, eşlik yazma ile ilgili eğitimlerin geliştirilmesi, bu konuda yapılan çalışmaların desteklenmesi, mevcut repertuarın geliştirmesi ve sahne performansları için yeni eserlerin kazandırılması sonucuna varılmıştır.

Polat (2017), “Ses Eğitiminin Temel Öğelerinin ve Çeşitli Söyleme Tekniklerinin Kazandırılmasında Makamsal Ezgilere Dayalı Egzersizlerin Kullanılabilirliği” isimli doktora tezinde, örneklem olarak hicâz makamı dizisinde ses için bestelenmiş veya yeniden düzenlenmiş Geleneksel Türk Müziği (Türk Halk Müziği-Türk Sanat Müziği) ve Çoksesli Türk Müziği eserleri alınmıştır. Hicâz makamı dizisi ile oluşturulan egzersizlerin mesleki müzik eğitimi öğrencilerine “Ses Eğitimi” süreçlerindeki temel öğeler ve çeşitli söyleme tekniklerinin kazandırılmasında katkısının olup olmadığının tespiti, büyük oranda bu amaç doğrultusunda eğitim verilen tek grup üzerinde öntest ve sontest uygulamaları arasındaki fark değerlendirilmiştir. Araştırmada çalışmanın tek grubu; lisans programının birinci sınıf öğrencilerinden rastgele seçilmiştir. Araştırmada betimsel ve deneysel araştırmaların bir türü olan tek gruplu öntest-sontest modeli kullanılmış, kaynak tarama, anket, görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Bireylerin Türk müziği eserlerinin telaffuzuna ve tonalitesine uygun egzersizlere ihtiyaç duyduğu, ses eğitimi sürecinde Türk Müziği materyal sorununun mevcut olduğu yönünde tespitlere varılmış, bu amaçla oluşturulan egzersizler “Polat Ses Egzersizleri” olarak adlandırılmıştır. Deney grubunu oluşturan öğrencilerin deney sonrası ses eğitiminin temel öğelerinin ve çeşitli söyleme tekniklerinin kazandırılmasında makamsal ezgilere dayalı egzersizlere ilişkin düşüncelerini almak üzere uygulanan ankette öğrenciler: ses eğitiminin temel öğelerini ve çeşitli söyleme tekniklerini öğrenirken makamsal

ezgilere dayalı “Polat Ses Egzersizleri”nin bildikleri eserlere çağrışım yaparak duyuşsal bağ kurmalarına katkı sağladığını, makamsal ezgilere dayalı “Polat Ses Egzersizleri”nin ses eğitiminin temel öğelerini ve çeşitli söyleme tekniklerini öğrenmelerinde katkı sağladığını ve motive edici buldukları sonucuna varılmıştır.

Olkun (2019), “Türk Makam Müziği Ses Egzersizleri İçin Bir Yöntem Önerisi” isimli çalışmasında, üç farklı üniversitenin eğitmenleri ve öğrencileri ile yapılan görüşmeler araştırmanın örneklemini oluşturmakla birlikte yöntem olarak; görüşme ve kaynak taraması ayrıca nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Türk Makam Müziği ses eğitimi eğitmenleri ve öğrencileriyle yapılan görüşmeler ve konuyla ilgili yapılan kaynak taramasıyla toplanmıştır. Bunun sonucunda Makam Müziği ses egzersizleri için yeni bir yöntem önerisi oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışmada öncelikle şan derslerinde yapılan egzersizler incelenmiş ve ses eğitimi öğrencilerinden bilgiler alınarak bu egzersizler sibelius programında notaya dökülmüştür. Notaya alınan egzersizler orijinal tema ve çıkıcı kromatik sesler üzerine transpoze edilmiş etütlerin birkaç örneği eklenerek verilmiş daha sonra temanın diğer etüt çalışmaları makam müziği ahenk sistemine göre transpoze edilerek düzenlenmiştir. Şan derslerinde uygulatılan egzersizlerin ışığında makamsal sisteme uygun egzersizler geliştirilmiş, sesi Türk Müziği Makamsal sisteme uygun olarak çalıştırmaya yönelik ortam sağlamak amaçlanmıştır. Ortaya konulan etütlerin pratikte uygulanması aşamasında, yapılan çalışmalarda verimli sonuçlar alınmış, ancak batı egzersizlerinin bazı çevirilerinde (rast, kürdivb.) notaların tam olarak verilebilmesi için glisando tekniği ile seslerin bağlanması gerektiği görülmüştür.

Modiri (2018), “Şan Tekniği Kriterlerinin Geleneksel Türk Müziğinde Kullanılması” isimli çalışmasında, Türk Müziği Şarkıcılığında yapılan hatalar, bu sorunun muhatabı ve çözümü Türk Müziği eğitimi veren Türk Müziği Devlet Konservatuarlarında verilmekte olan ses eğitimi dersinin içeriğine, ses eğitiminde bilimsel metotların önemine değinmek olduğu ifade edilmiştir. Şarkı söylemenin insan biyolojisinin fiziksel kullanımı olduğu ve bu kullanımın günümüzde bilimsel olarak açıklandığı, Geleneksel Türk Müziği ve şarkıcıları tarafından şan tekniğinin göz ardı edildiği gibi sorunlardan bahsedilmiştir. Sonuç olarak Türk Müziği Devlet Konservatuarlarında bilimselliğin göz ardı edilmemesi ve bilimsellikle geleneğin bir arada öğretebileceği, bunun geleneğe zarar vermeden yapılabileceği belirtilmiştir.

Ünlü (2019), “Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Yer Alan Türk Halk Müziği Eserlerine Yönelik Uzman Ve Öğrenci Görüşleri” isimli çalışmasında, Bireysel Ses Eğitimi dersinde yer alan Türk halk müziği eserlerine yönelik uzman ve öğrenci görüşleri, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılarak incelenmiş, araştırmada çalışma grubunu Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında bireysel ses eğitimi derslerine giren 12 uzman, bireysel ses eğitimi dersi almış olan 12 öğrenci, toplamda 24 katılımcı oluşturmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile araştırmanın verileri toplanmıştır. Uzman ve öğrenciler ile birebir yapılan görüşmelerden elde edilen ses kayıtları incelenerek, betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular ile bireysel ses eğitimi dersine ilişkin; eğitim programı içeriği, işleyiş, süre, başlangıç süresince karşılaşılan güçlükler, kullanılan kaynaklar, repertuvarda Türk halk müziği eserlerinin olma durumu ve öğrencilere katkısına yönelik görüş ve öneriler değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda bireysel ses eğitimi dersinde Türk halk müziğine ayrılan sürenin kısmen yetersiz olduğu, batı müziği kurallarına göre düzenlenmiş eserlerin az olmasından kaynaklı eksikliğin yaşandığı dolayısıyla çeşitliliğin geliştirilmesi gerektiği ve repertuvarda Türk halk müziği eserlerinin kullanılması durumunda öğrencilerin kişisel ve mesleki açıdan önemli kazanımlar elde ettiği sonucuna varılmıştır.

Şakalar (2021), “Türkiye’deki Şan Öğretiminde Modernleşme ve Yerellik İlişkisinin İncelenmesi” isimli doktora tezinde, şan öğretiminde modernleşme-yerellik ilişkisinin incelenmesi ve problemlerin belirlenerek çözüm önerilerinin oluşturulması amacıyla alanında uzman 44 akademisyen ve sanatçıya nitel bir araştırma yöntemi olan yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler, nitel analiz yöntemlerinden görüşme ve yazılı belgelerin incelenmesi yoluyla analiz edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda; ulusal şan ekolü oluşturulması için alanında uzman akademisyenlerin bilgilendirilmesi, bu konuda eğitilmesi, ulusal şan ekolünün oluşturulabilmesi için farklı türlerde eğitim veren şan hocalarının, pedagogların ve bestecilerin bir araya gelerek eğitim metotları, teorik kaynaklar ve eğitim için yeni besteler oluşturması ve eğitim sistemi içerisinde müzik eğitimine olabildiğince özverili yaklaşılması ile küçük yaşlardan itibaren yetenekli çocukların değerlendirilerek eğitilmesi gerektiği sonuçlarına varılmıştır. Dil, kültür ve coğrafya ile ilgili unsurlar

hakkında dil ve ses üretimi ile ilgili Türkçe'nin detaylı bir şekilde incelenerek fonetik ve ses üretimi hakkındaki hususların değerlendirilmesinin ulusal şarkı söyleme stiline oluşturulması için önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Ulusal şan ekolünün oluşturulabilmesi için kültürel unsurların incelenmesi ve geleneksel beğenilerin irdelenmesi gerektiği de elde edilen sonuçlar arasındadır. Ulusal şarkı söyleme stiline oluşturabilmiş ülkelerin bu konuda yaptığı çalışmaların incelenmesi ve örnek alınmasının ulusal şan ekolünün oluşmasında faydalar sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Bulut ve Gündüz (2005), "Âşık Veysel'in Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi" isimli çalışmalarında, örneklemini Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) repertuarında yer alan ve Âşık Veysel'e aitliği kesin olarak saptanan türkülerinden, on dört türkünün hem müziksel yapısı hem de sözel yapısı birlikte incelenerek eserler değerlendirilmiştir. Çalışmada içerik çözümleme yöntemi kullanılarak eserlerin hem müziksel hem sözel yapısının çözümü gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, Âşık Veysel türkülerinin sözel ve müzikal özellikleri ile ilgili detaylı veriler elde edilmiş, Âşık Veysel'in günümüz koşullarında hem insan-çevre ilişkilerinde, hem de toplumsal değerler açısından yeniden ele alınıp belirlenmesi gibi tavsiyelerde bulunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, katılımcılar, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıkları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Âşık Veysel eserlerinden seçilmiş türkülerin Ses Eğitimi Disiplini Kapsamında incelenerek, lisans eğitiminde materyal olarak kullanılabilirliğinin analizi amacıyla yapılan bu tez çalışması nitel bir çalışma olup, betimsel araştırma modelindedir.

“Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür.” (Yıldırım, 1999: 10)

“Nitel araştırmada, araştırma sürecinde, çalışmanın amacı, araştırma soruları, veri oluşturma, veri analizi, rapor yazma, geçerlik ve değerlendirme standartlarını içeren aşamalar bulunmaktadır. Ayrıca söz konusu aşamalardan oluşan nitel araştırma birçok yaklaşımı da içermektedir.” (Tekindal & Uğuz, Arsu, 2020: 154-155)

“Betimsel araştırma yöntemi, herhangi bir durum, olay ve problemi etraflıca tanımlamak, yorumlamak ve irdelemek için kullanılır ve ölçütler belirleyerek incelenen olaylar ve değişkenler arasında ilişkinin varlığı ve derecesi sorgulanır.” (Aydoğdu & Karamustafaoğlu& Bülbül, 2017: 558-559)

“Betimsel araştırma, mevcut gerçeği, bilinenden çok daha fazla ihtiva etmektedir. Doğru bilginin toplanması ve mevcut şartların tanımlanması birlikte gitmekte ve muhtemel yeni görüşler, araştırma sürecinin faaliyet alanının yalnızca bir kısmını ihtiva etmektedir. Süreç, bilgi çözümlenip, tasnif edilmiş ve bazı kesin sonuçlara varılmış olana kadar tamamlanmış sayılmaz. Bu sonuç, önceki temel bulgularımız arasındaki ilişkinin tanınmasını, karşılaştırılmasını ve yorumlanmasını gerektirmektedir.” (Acuner, 1990: 156)

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Âşık Veysel'in eserleri, örneklemini ise bu eserlerden seçilmiş 5 türkü oluşturmaktadır.

“Araştırma sonuçlarının, genellenmek istendiği elemanlar bütünü evrendir. Örneklem, evrenden belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği olduğu kabul edilen küçük bir kümedir.” (Gurbetoğlu, 2018: 21-22)

3.3. Katılımcılar

Çalışmanın grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Aksaray Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi, Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi müzik programlarında görev yapan 24 ses eğitimi uzmanı öğretim elemanları oluşturmaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada lisans ses eğitimi öğretim elemanlarına yönelik “Uzman Görüşü Formu” olmak üzere bir adet form oluşturulmuştur. Uzman görüşü formu hazırlanırken literatür taraması kullanılarak soru havuzu oluşturulmuştur. Taslak maddeler için 1 ses eğitimi uzmanı olmak üzere 2 öğretim görevlisinden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak formlara son hali verilmiştir.

Uzman görüşü formu 15 soru ve 1 ucu açık sorudan oluşmaktadır. (Ek:2.) Formda ses eğitimi uzmanı öğretim elemanlarının Âşık Veysel türkülerinin lisans ses eğitiminde kullanılabilirliğine dair görüşlerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma için, Aksaray Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi, Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi müzik programlarında görev yapan 24 ses eğitimi uzmanı öğretim elemanlarına çevrimiçi form yöntemi kullanılarak, Word dosyasında hazırlanan ve daha sonra Google Formlar üzerinden aktarılan çevrimiçi form linki mail olarak iletilmiştir. Gönderilen çevrimiçi formun cevapları yaklaşık 10 gün içerisinde tamamlanmış, sorulara verilen cevaplar Google Formlar aracılığıyla kayıt altına alınmakla birlikte Excel dosyası kullanılarak da kaydedilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Literatür tarama tekniği ile TRT Repertuarından Âşık Veysel'e ait 43 türkü incelenmiş, içlerinden random örnekleme yoluyla seçilen 5 türkü, araştırmacı tarafından oluşturulmuş soru formu ile lisans düzeyinde ses eğitimi derslerini yürüten Aksaray Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi, Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi ve Uludağ üniversitelerinden 24 öğretim elemanına yöneltilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, uzman görüşüne dayalı olarak öğretim elemanlarına yöneltilen uzman görüşü formundan elde edilen görüşler ve bulgular tablolar halinde verilerek özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *ses aralıkları* bakımından lisans ses eğitimine uygun mudur?

Tablo 3. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Seçilen eserler şayet öğrencinin ses registerına uygun şekilde transpoze edilirse, aralıklar gayet faydalı görünüyor.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses aralıkları bakımından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses aralıkları bakımından tiz kalmaktadır. Her ses rengine göre uygunluğunun sağlanması için transpoze edilmesi gerekir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur. Bununla birlikte; öğrencinin sahip olduğu ses kapasitesinin tek başına yeterli olmayıp, alt/orta/üst ses bölgelerinde doğru teknik ve müzikal alışkanlıklara dayalı uygulama becerisinin önemli ve gerekli olduğu bilincinin kazandırılması yerinde olacaktır.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Her ses rengi için uygun değil. Farklı karar seslere transpoze yapılması gereken eserler.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Ses aralıkları bakımından, sorunun hangi ses grubuna göre sorulduğu pek anlaşılamamaktadır. Alto ve Bas ses grubuna göre ise uygun değildir. Soprano ve Tenor vokale göre ise özellikle bu dönemdeki öğrenci yapısında bu eserlerin seslendirilmesi zor gözükmektedir. Ya da Sorunun kapsayıcılığı ve ifadesi tam anlaşılamamaktadır.

Tablo 3. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Orijinal hali uygun değil. Ancak ses gruplarına göre (alto, bas, soprano ve tenor için) transpoze edilirse söylenebilir. İnternetteki kayıtlarda bir oktav alttan 3 ya da 4 ses üstten icra edilmiş. Genellikle öğretmenin sesine uyuyorsa 1 oktav alttan söyleniyor. Bütün öğrenciler de aynı tondan söylüyor. Oysaki ses gruplarına göre söylenmeli. Tenor-soprano ve bas-alto tonlarına göre düzenlenmeli. Örneğin Kul olayım kalem tutan ellere türküsünü 3. Oktav la ve si kararlı bas-alto söylerken, 4. Oktav do, re ya da mi kararlı soprano-tenor söyleyebilir.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Şarkılar birbirine yakın aralıklarda seyrettiği için ses eğitimine uygun değildir. Öğrenci atlamalı (aralıklı) seslerde de kendini geliştirmelidir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Baslar için uygun değil transpoze edilmesi gerekir. En ince ses ince mi olacak şekilde ton aktarımı yapılabilir.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Eserler ses aralıkları bakımından lisans ses eğitimi sürecinde kullanmaya uygun olmakla birlikte bireylerin ses aralığı, rengi, tınısı gibi hususlar düşünülerek eserlerin bireylere uygun seslere transpozeleri yapılarak icra etmelerini sağlamak bireylerin hem rahatlıkla eseri icra etmelerine katkı sağlayacak hem de ses sağlığı için en uygun yöntem olacaktır. Bu noktada bireysel farklılıklar göz önünde (ses aralığı) bulundurulur eserler belirlenmeli ve bireyin sesini en iyi ifade edebileceği yere transpozese yapılmalıdır.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türküler ses eğitimi açısından uygun. Ancak seviyeleri aşağıdaki gibidir; Kul Olayı Kalem Tutan Ellere: la-fa (6 ses genişliği) aralığındaki türkü başlangıç seviyesindeki öğrenciler için oldukça uygun görünüyor. Anlatmam Dertimi Dertsiz İnsana: la-fa (8 ses genişliği) aralığındaki türkü en az 6 aylık bir ses eğitiminden sonra (2. Dönem) çalışılabilir. Eserde ajiliteli pasajlar bulunmaktadır. Eğitim için uygun bir türkü. Güzelliğin On Par-etmez: sol-sol (8 ses genişliği) aralığındaki türkü başlangıç seviyesindeki öğrenciler için uygun görünüyor. Türküde ajiliteli pasaj bulunmamaktadır. Bu sebeple kolay seslendirilebilir. Dünyada Tükenmez Murat Var imiş: sol-la (7 ses genişliği) aralığındaki türkü ses genişliği açısından başlangıç seviyesidir. Ancak ajiliteli pasajlarının bulunması nedeniyle 2. Dönemden itibaren çalışılabilir. Çiğdem Derki Ben Elayım: sol-sol (8 ses genişliği) aralığındaki türkü iyi bir nefes desteği gerektirdiğinden ikinci dönem çalışılması daha uygun olur. Ses genişliği açısından uygun.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Eserler bağlama karar sesi esas alınarak notaya alınmış olduğundan, ses eğitimi sürecinde farklı ses türlerine göre farklı tonlara transpoze edilerek kullanılabilir. Aralıkların çeşitliliği yönünden eğitim materyali olarak kullanılmaya uygundur.

Tablo 3. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Birinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun olduğunu düşünüyorum.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Son derece yararlı olur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses aralıkları görece sınırlı olduğu için, çok uygun bulmuyorum.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen eserlerde gebel olarak ses aralıkları solisti zorlamayan gerçek performansını gösteremeyeceği kadar küçük aralıklarda yazılmış. Bunun sebebi Geleneksel Türk musikimizin Türk Halk müziği halk ozanları tarafından genel olarak güftelerine önem verilerek bestelenmektedir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Ses aralığı bakımından düşünüldüğünde lisans eğitimi için yeterli olduğunu düşünmüyorum
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses aralıklar uygun.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses Eğitimine yeni başlayanlar için eserlerin ses sınırı zorlayıcı olabilir. Özellikle üst sesler çok tiz.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserlerin, ses aralıkları bakımından lisans ses eğitimine uygun mu sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 10 öğretim elemanı seçilen eserlerin ses aralıkları bakımından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 10 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak transpoze yöntemi kullanılması gerektiğini, 1 öğretim elemanı lisans ses aralıklarının ses eğitimi için yeterli olmadığını, 2 öğretim elemanı ses aralıklarının basit ve kolay olduğunu bu sebeple de lisans ses eğitimine uygun olmadığını, 1 öğretim elemanı ise ses aralıkları konusunun göreceli olduğunu ifade etmişlerdir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *tartımsal yapıları* bakımından lisans ses eğitimine uygun mudur?

Tablo 4. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve İkinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>İkinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Tartımsal yapıları hem basit hem de aynı zamanda öğretici nitelikte. Öğrencinin halk türkeleri üzerinden tartımsal becerilerini arttırabilir.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Tarımsal yapıları bakımından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Farklı ve zor ritim kalıpları bulunmaktadır. Ancak ritmik özelliği bakımından öğreticiliği de geliştirdiği düşünülürse uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans 1 için tartım kalıplarını algılamak zor olacaktır. Bu anlamda, ses eğitimi 1 dersinde değil ama, anadal şan derslerinde üst sınıflarda kullanılabilir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygundur
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun. Tartım kalıplarına Kodaly metodundaki ritmik heceler ya da düm tek kalıplarıyla çalışılabilir.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Şarkılardaki tartımlar benzer özellik taşımaktadır. Bu sebepten lisans ses eğitimi için yetersiz kalabilir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	2. Dönem için değerlendirilebilir. (Bahar y.y.)

Tablo 4. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve İkinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>İkinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Belirlenen eserler tartımsal bakımdan uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türküler tartımsal açıdan uygun görünüyor. Ancak yukarıda da belirttiğim gibi nota değeri arttıkça ajilte de artacağından hangi sınıf seviyesinde verilmesi gerektiğini iyi belirlemek gerekiyor.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Ses eğitiminde "atlama" ve "koşma" olarak ifade ettiğimiz aralıkları ve küçük nota birimlerini içeren eserler öğrenci düzeyi dikkate alınarak farklı sınıf düzeylerinde ses eğitiminde kullanılabilir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Yararlı olacağı kanaatindeyim.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen eserlerin tartımsal yapılarında Türk Halk müziğinde kullanılan diğer ölçü sistemlerine nazaran basit ve sade olduğu gözlemlenmiştir. Lisans eğitiminde bu eserler 1. Ve 2. Sınıfta ancak kullanılırsa temel tartımları öğretme açısından fayda sağlayabilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Tartımsal bakımdan lisans 1 seviyesi için yeterli zorlukta olduğunu düşünüyorum.
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Tartımsal olarak herhangi bir sıkıntı yok.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinden gelmeyenler için (son yıllarda 800 bin barajı nedeniyle düz liselerden gelenlerin sayısının fazla olması göz önünde bulundurulursa) tartımlar zorlayıcı olabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, tartımsal yapıları bakımından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 20 öğretim elemanı seçilen eserlerin tartımsal yapıları

bakımından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak lisans 1. sınıf için zorlayıcı olabileceği ile birlikte anadal derslerde veya üst sınıflarda kullanılabilir olduğunu, 1 öğretim elemanı 2. dönemden itibaren değerlendirilebilir olduğunu, 1 öğretim elemanı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olmayanlar için tartımsal yapıların zorlayıcı olabileceğini, 1 öğretim elemanı ise tartımların benzer özellikleri olduğunu ve bu sebeple lisans ses eğitimi için yetersiz kalabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca tartımsal yapıların hem basit ve sade hem de öğretici nitelikte olması ile beraber öğrencilerin tartımsal becerilerini arttırılabileceği, hangi sınıf seviyelerinde verilmesinin gerektiğinin iyi belirlenmesiyle birlikte 1. ve 2. Sınıf düzeylerinde kullanımının da temel tartımları öğretme açısından fayda sağlayabileceğini ifade etmişlerdir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *dizi yapıları* bakımından lisans ses eğitimine uygun mudur?

Tablo 5. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Seçilen eserler dizi yapıları bakımından lisans eğitimine uygundur.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Dizi yapıları bakımından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Dizi yapıları lisans ses eğitiminde eşlik olarak kullanılan çalgıya bağlıdır. Eğer bu çalgı piyano ise daha uygun dizilere aktarılabilir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans 1 için diziyi algılamak zor olacaktır.

Tablo 5. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun. Makamsal dizileri parçaya çalışmadan önce tanıtılmalı. Dizi üzerinden ses egzersizi yapılabilir.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Şakılar tonal olmadığından (eğer öğrenci konservatuvar halk müziği bölümünde öğrenci değilse) uygun değildir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Olabilir.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Tampere ses dizisine uygunluğu diğer halk türkülerinde olduğu gibi aslına en yakın şekilde piyano da çalınabileceği şekilde kullanılabilir.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Eserler dizi yapıları bakımından uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türküler genel olarak inici bir karakter sergilediğinden buradaki en zorlayıcı nokta nefes desteğidir. İyi bir nefes desteği sağlanamaz ise sesi yukarıda tutmak zorlaşır. Bu noktada da hangi sınıf seviyesinde olması gerektiği iyi belirlenmelidir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Hüseyinî - Uşşak makamsal yapılarının ağırlıklı olduğu eserlerin düzeylerinin uygun olduğunu ve eğer mümkünse bağlama eşliğiyle ve çeyrek tonları korunarak, (Si bemol 2 komanın Si naturele dönüştürülmeden korunarak seslendirilmesi) seslendirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun olur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Genellikle benzer dizilerde olduğu için, uygun bulmuyorum.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.

Tablo 5. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen türkü örneklerinin dizileri sade ve basit olduğundan sadece 1. Ve 2. Sınıf lisans derslerinde faydalı olabilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Dizi bakımından lisans 1 seviyesinde yeterli zorlukta olduğunu düşünüyorum.
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Dizi yapıları olarak ses eğitimine uygun.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Müziksel işitme okuma yazma dersiyle desteklendiği takdirde uygun olabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, dizi yapıları bakımından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 17 öğretim elemanı seçilen eserlerin dizi yapıları bakımından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak lisans 1. sınıf için diziyi algılamının zorlayıcı olabileceğini, 1 öğretim elemanı seçilen türkü örneklerinin dizi yapılarının sade ve basit olduğundan sadece 1. ve 2. Sınıf lisans derslerinde faydalı olabileceğini, 1 öğretim elemanı tampere ses dizisine uygun olarak aslına en yakın şekilde piyano ile eşlikle kullanılabileceğini, 1 öğretim elemanı hangi sınıf seviyelerinde olması gerektiğinin iyi belirlenmesi gerektiğini, 1 öğretim elemanı ise dizi yapılarının lisans ses eğitiminde eşlik olarak kullanılan çalgıya bağlı olmasıyla birlikte eğer bu çalgı piyano ise daha uygun dizilere aktarılabilmesini ifade etmişlerdir. 2 öğretim elemanı şarkıların tonal olmadığı ve benzer diziler olması sebebiyle uygun olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca 1 öğretim elemanı türkülerin genel olarak inici bir karakter sergilediğinden buradaki en zorlayıcı noktanın nefes desteği olmasıyla beraber iyi bir nefes desteği sağlanamaz ise sesi yukarıda tutmanın zorlaşacağı bu sebeple sınıf seviyesinin iyi belirlenmesi gerektiğini, 1 öğretim elemanı ise Hüseyinî - Uşşak makamsal yapılarının ağırlıklı olduğu eserlerin düzeylerinin uygun olduğunu ve eğer mümkünse bağlama eşliğiyle ve çeyrek tonları korunarak, (Si bemol 2 komanın Si naturele dönüştürülmeden korunarak seslendirilmesi) seslendirilmesinin önemli olduğunu da ifade etmişlerdir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *nüans oluşturabilme* açısından lisans ses eğitimine uygun mudur?

Tablo 6. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Seçilen eserlerin ortak özelliği müzikal dinamikleri çok güzel yansıtabilme özelliğine sahip olmaları. Diğer bir ifadeyle özellikle nüans çalıştırmak için çok uygunlar.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Nüans oluşturabilme açısından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eserin tonları uygun hale getirilirse o zaman nüans oluşturabilme bakımından etkili olabilir. Eserlerin tonları, ritmik özelliği ve eşlik çalgıları bir bütünü oluşturabilirse nüans.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Nüans olgusu müzikalite ile ilgili bir olgudur. O nedenle, eserler iyi çalışılıp özümсенirse nüans konusunda da sıkıntı yaşanmayacaktır.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Nüans oluşturma da sorulmak istenen müzikal ifade- ifade de yorum üzerine ise, bu eserler geleneksel anlamda ayrıca bir eğitim alt yapısı gerektirdiğinden, program kapsamında bir yıllık ses eğitimi içeriğinde uygun gözükmemektedir.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Nüans her tarz müzikte yapılabilir. Bunda da olur.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Uygundur.

Tablo 6. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Araştırmacı tarafından eserin yapısına uygun nüanslar eklenebilir.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Nüans konusu yine öğrencinin seviyesi ile ilgilidir. İyi bir nefes desteği, doğru bir duruş, sesin doğru pozisyonu ve en önemlisi legato yapabilmesi gerekmektedir. Bunlar sağlandıktan sonra türkülerin yapısal özelliklerine uygun olarak nüans yapılabilir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Edebî içeriklerine bakıldığında (diğer türkülerde de olduğu gibi) şiir yapısının güçlü olduğu ifade edilebilir. Bu açıdan da Türk halk müziği eserlerinin nüansların uygulanması için oldukça elverişli eserler olduğunu söylemek mümkündür.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Faydalı olur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen eserlerde besteci nüans işaretleri ekmediği için uzman bir hoca ile eserlere nüans ilave ederek esere daha etkili bir yorum katabilir. Aksi takdirde eser çok sıradan ve sanatsal niteliği çok düşük olabilir. Orijinal notasına bağlı olarak lisans ses eğitimi derslerine çok katkı sağlayamayabilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Nüans oluşturma açısından Türk Halk müziğinin eksik olduğunu düşünüyorum.
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Nüans olarak da eserler uygun.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses sınırları zorlayıcı olduğu için nüans yapmakta da zorlanabilirler.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, nüans oluşturabilme açısından lisans ses

eđitimine uygunluđu konusunda ne dűřünüyorsunuz sorusu sorulmuřtur. Gelen cevaplar dođrultusunda; 18 ۆđretim elemanı seęilen eserlerin nűans oluřturabilme aęısından lisans ses eđitimine uygun olduđunu, 1 ۆđretim elemanı eserlerin uygun olduđunu ancak nűans olgusunun műzikalite ile ilgili bir olgu olduđunu, bu nedenle, eserler iyi ęalıřılıp ۆzűmsenirse nűans konusunda da sıkıntı yařanmayacađını, 1 ۆđretim elemanı ses sınırlarının zorlayıcı olduđunu bu sebeple nűans yapmakta da zorlanılabılır olabileceđini, 1 ۆđretim elemanı nűans oluřturma aęısından Tűrk Halk műziđinin eksik olduđunu, 2 ۆđretim elemanı ise seęilen eserlerin, nűans oluřturabilme aęısından lisans ses eđitimine uygun olmadıđını ifade etmiřlerdir. 1 ۆđretim elemanı seęilen eserlerde bestecinin nűans iřaretleri eklemediđini bu sebeple uzman bir hoca ile eserlere nűans ilave edilerek esere daha etkili bir yorum katılabileceđini aksi takdirde eserin ęok sıradan ve sanatsal nitelikte ęok dűřűk olabileceđini ifade etmiř, orijinal notasına bađlı olarak lisans ses eđitimi derslerine ęok katkı sađlayamayabileceđini belirtmiřtir. Ayrıca seęilen eserlerin ortak ۆzelliđinin műzikal dinamikleri ęok gűzel yansıtabilmesi ve bu ۆzelliđe sahip olmaları ile birlikte nűans ęalıřtırmak ięin ęok uygun olduklarını, edebű ięeriklerine bakıldıđında (diđer tűrkűlerde de olduđu gibi) řiir yapısının gűclű olduđu, bu aęıdan da Tűrk halk műziđi eserlerinin nűansların uygulanması ięin oldukęa elveriřli eserler olduđunu sűylemenin műmkűn olduđunu, eserlerin tonları uygun hale getirilirse o zaman nűans oluřturabilme bakımından etkili olabileceđini, nűans konusunun ۆđrencinin seviyesi ile ilgili olarak iyi bir nefes desteđi, dođru bir duruř, sesin dođru pozisyonu ve en ۆnemlisi legato yapabilmesi ve bunlar sađlandıktan sonra tűrkűlerin yapısal ۆzelliklerine uygun olarak nűans yapılabileceđini ifade etmiřlerdir.

4.5. Beřinci Alt Probleme Yűnelik Bulgular ve Yorum

- Ařık Veysel'e ait tűrkűlerden seęilen eserler, *entonasyon ęalıřmaları* yapabilme aęısından lisans ses eđitimine uygun mudur?

Tablo 7. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Bilgileri ve Beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	İyi bir entonasyona ulaşmada etkili olabilirler.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Entonasyon açısından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Entonasyon için ses eğitiminde etkili olabilir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Şan için bestelenmiş eserlerle karşılaştırıldığında, damakta bazı vokal ve konsonları boğumlamak daha zor olacaktır. Bu zorluk, özellikle tiz seslerde biraz daha sağlam bir teknik gerektirecektir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun değil.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Entonasyon teknik beceri ve kulak ile ilgilidir. Şarkı üzerinden entonasyon çalışması yapılmaz.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	2. Dönem için uygundur.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur

Tablo 7. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Bilgileri ve Beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Entonasyon konusu öğrenci iyi bir kulağa sahipse çoğunlukla nefes desteği ile ilgilidir. Daha sonra sesin kıvraklığı ile ilgilidir. Bunlar belli bir süre ses eğitimi yapıldıktan sonra oluşturulabilir. Bazı öğrencilerde bu konuda sorun yaşanmazken bazı öğrencilerde bu bahsettiğim teknik yetersizlikler nedeniyle entonasyon bozulabilir. Bu türküler teknik kazanımlar sağlayacak özelliklere sahip olduğundan entonasyona da etkisi olacaktır.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Özellikle Uşşak perdesi de korunarak seslendirilirse, entonasyon çalışmalarında türkülerde yer alan aralıklardan faydalanılabilir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Türkü söylemeye çok yararı olur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygunur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Farklı ses aralıkları çok barındırmadığı için pek uygun değil.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen eserlerin entonasyona çalışmalarına çok katkısı olmayabilir, çünkü eserler genel olarak güfteler düşünülerek yaratılmıştır.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Bu konuda yeterli olduğunu düşünüyorum.
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Entonasyon olarak da uygun.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Türküler makamsal olduğu için ses Eğitimi dersinde daha basit düzeyde türkü düzenlemeleri ile başlayıp daha sonra bu türkülere geçiş yapıldığında entonasyon açısından kolaylık sağlanabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, entonasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 13 öğretim elemanı seçilen eserlerin entonasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı eserlerin özellikle Uşşak perdesi de korunarak seslendirilirse

entonasyon çalışmalarında türkülerde yer alan aralıklardan faydalanılabileceğini, 1 öğretmen elemanı entonasyon konusunun öğrencinin iyi bir kulağa sahipse çoğunlukla nefes desteği ile ve daha sonra sesin kıvraklığı ile ilgili olduğunu, bunların belli bir süre ses eğitimi yapıldıktan sonra oluşturulabileceğini, bu konuda bazı öğrencilerde bu konuda sorun yaşanmazken bazı öğrencilerde bahsedilen teknik yetersizlikler nedeniyle entonasyon bozulabildiğini belirterek seçilen türkülerin bu anlamda teknik kazanımlar sağlayacak özelliklere sahip olduğundan entonasyona da etkisi olacağını, 1 öğretmen elemanı Türkülerin makamsal olduğunu bu sebeple ses eğitimi dersinde daha basit düzeyde türkü düzenlemeleri ile başlayıp daha sonra bu türkülere geçiş yapıldığında entonasyon açısından kolaylık sağlanabileceğini, 1 öğretmen elemanı şan için bestelenmiş eserlerle karşılaştırıldığında, damakta bazı vokal ve konsonları boğumlamanın daha zor olacağını, bu zorluğun, özellikle tiz seslerde biraz daha sağlam bir teknik gerektireceğini, 5 öğretmen elemanı seçilen eserlerin, entonasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olmadığını, 1 öğretmen elemanı ise seçilen eserlerin genel olarak güfteler düşünülerek oluşturulduğunu ve entonasyon çalışmalarına çok katkısı olmayabileceğini ifade etmişlerdir.

4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *artikülasyon çalışmaları* yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun mudur?

Tablo 8. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Özellikle Kul Olayım Kalem Tutan Ellere 'de dikkatimi çeken unsur iyi bir artikülasyon oluşturmada oldukça etkili olabileceği yönünde.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Artikülasyon bakımından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.

Tablo 8. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur. Tüm diğer Türkçe eserlerimizde olduğu gibi; Türkçenin fonetik özelliklerinin göz önünde bulundurulması yeterlidir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Türk Müziğine ait pek çok eserde olduğu gibi, artikülasyon ve prozodi konularına dikkat etmek gerekir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değildir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Uygundur.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Eserler ait olduğu yöresine uygun artikülasyonu yansıttığı için bu eserler aynı zamanda ses eğitiminde araç olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla eserler aynı zamanda ses egzersizi niteliğindedir ve bireylerin eserin yöresine uygun artikülasyon çalışması yapabilmelerine de katkı sağlayacağı için açısından uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Artikülasyon konusu ağız içi boşlukların kullanımı ile ilgilidir. Sesin yukarıda olabilmesi için iyi bir nefes desteği ve ağız içi boşlukların açılması gerekir. Yumuşak damağın yukarıda olması ve artikülasyona katılması gerekir. Yani ağızımız bu bölgedeymiş gibi şarkı söylememiz gerekir. Bütün bunlar yine teknik kazanımlarla ilgilidir. Türküler artikülasyon açısından yapısal olarak uygun görünüyor.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Edebi yönlerinin zenginliğine daha önce değinmiştik, artikülasyon çalışmaları için de uygundur. Âşık Veysel eserlerinde Türkçe'nin sade kullanımı dikkat çeken özelliklerdendir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.

Tablo 8. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Altıncı Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Dili sade, artiküle edilmesi kolay ve artiküleye yardımcı olur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bazen.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen türkü örnekleri doğru artikülasyonda çok katkı sağlamayabilir. Güfteleri yöresel dille yazıldığı için Türkiye Türkçesine uygun telaffuz yapmada avantajlı olmayacaktır.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Bu konuda geliştirilebilir olduğunu düşünüyorum.
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Artikülasyon olarak bir sıkıntı yok.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Öğrenciler türküleri seslendirdiğinde ses Eğitimi hocası tarafından boğumlama çalışmaları yaptırılıp artikülasyon konusu üzerinde durulursa öğrenciler de bu türkülerde dikkat edecektir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, artikülasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 19 öğretim elemanı seçilen eserlerin artikülasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı bu konuda geliştirilebilir olduğunu, 1 öğretim elemanı bazı durumlarda uygun olabileceğini, 1 öğretim elemanı seçilen türkü örneklerinin doğru artikülasyonda çok katkı sağlamayabileceğini, güftelerinin yöresel dille yazıldığı için Türkiye Türkçesine uygun telaffuz yapmada avantajlı olmayabileceğini, 2 öğretim elemanı ise seçilen eserlerin, artikülasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca seçilen eserlerin dillerinin sade, artiküle edilmesi kolay ve artiküleye yardımcı olacağını, edebi yönlerinin zengin olması ile birlikte Âşık Veysel eserlerinde Türkçe'nin sade kullanımı dikkat çeken özelliklerden olduğu bu sebeple de artikülasyon çalışmaları için de uygun olacağını,

eserlerin ait oldukları yörelere uygun artikülasyonu yansıttıkları bu sebeple eserlerin aynı zamanda ses eğitiminde araç olarak kabul edilebilir olduklarını, dolayısıyla eserler aynı zamanda ses egzersizi niteliğinde olduğunu ve bireylerin eserin yöresine uygun artikülasyon çalışması yapabilmelerine de katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *prozodi* (söz-müzik uyumu) açısından elverişli midir?

Tablo 9. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Uygundur.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Prozodi bakımından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Prozodi olarak uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bu toprakların değerlerine "Elverişsizdir" demek haksızlık olur. Bir önceki soruda da değindiğim gibi zaten Türk Müziği eserlerinin çoğunda benzer sıkıntılar var ama uygun yerlere konulacak ifade nefesleri ile sorun çözümler ve eserler söylenebilir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun değil.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun.

Tablo 9. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Elverişli değildir. Parçalar şan için tekrar kaleme alınabilir. Si bemol 2 olmayan türküler seçilerek.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Düzenlenmesi gerekir.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türküler prozodi açısından uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türk müziğinde melizmatik (bir hecenin birden fazla nota ile sürdürülmesi) söyleyiş biçimi baskın olduğundan, eserlerde her zaman ("syllabic" yapının baskın olduğu) tam prozodi tespit etmek mümkün olmamaktadır. Yöresel söyleyiş üslubu içerisinde ya da Türk müziği söyleme üslubu içerisinde değerlendirmek gerekmektedir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hece ölçüsü ile yazdığı için Ozan, eserleri prozodiye uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bazen.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen türkü örnekleri prozodi açısından eksikliklerle doludur ancak geleneksel Türk Halk müziğimizin genel bestelenişinde söz-müzik uyumu belli kurallara göre oluşturulmamıştır. Halk ozanları serbest ve doğal bir algıyla besteler verebilmektedirler. Ses Eğitimi derslerinde ancak uzman eşliğinde yanlışlar ifade edilerek lisans öğrencilerine yol gösterebilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Genelde elverişli olduğunu düşünüyorum ama küçük düzeltmelere ihtiyaç duyduğunu düşünüyorum.

Tablo 9. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Yedinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Söz ve müzik uyumu yeterli ve uygun.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Türküler halk ürünü olduğu için prozodi açısından çoğu zaman uygun olmaz.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, prozodi (söz- müzik uyumu) açısından lisans ses eğitimine elverişli olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 17 öğretim elemanı seçilen eserlerin prozodi (söz - müzik uyumu) açısından lisans ses eğitimine elverişli olduğunu, 1 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak düzenlenmesi gerektiğini, 1 öğretim elemanı bazı durumlarda uygun olabileceğini, 1 öğretim elemanı Türk müziğinde melizmatik (bir hecenin birden fazla nota ile sürdürülmesi) söyleyiş biçimi baskın olduğundan , eserlerde her zaman ("syllabic" yapının baskın olduğu)tam prozodi tespit etmenin mümkün olmayacağını, yöresel söyleyiş üslubu içerisinde ya da Türk müziği söyleme üslubu içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini, 1 öğretim elemanı seçilen türkü örneklerinin prozodi açısından eksikliklerle dolu olduğunu ancak geleneksel Türk Halk müziğimizin genel bestelenişinde söz-müzik uyumu belli kurallara göre oluşturulmadığı bu sebeple Halk ozanları serbest ve doğal bir algıyla besteler verebildiklerini ifade etmiş Ses Eğitimi derslerinde ancak uzman eşliğinde yanlışlar ifade edilerek lisans öğrencilerine yol gösterebilir olacağını, 3 öğretim elemanı ise türkülerinden seçilen eserlerin, prozodi (söz - müzik uyumu) açısından lisans ses eğitimine elverişli olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca Türk Müziği eserlerinin çoğunda benzer sıkıntıların olduğunu ancak uygun yerlere konulacak ifade nefesleri ile sorunun çözülebilir olduğu ve bu sayede eserlerin söyletilebilir olduğunu da ifade etmişlerdir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, lisans ses eğitiminde sesi doğru kullanma tekniğine uygun davranışları kazandırabilecek düzeyde

midir?

Tablo 10. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Sekizinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Sekizinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	İlk dönem için belki bazı zorluklar içeriyor olabilir ancak ikinci dönem kullanılabilir (1 yıla indiği için, eskiden 2 yıldır ses eğitimi dersi) Elbette öğrencinin ses sınırlarına uygun şekilde transpoze edilmesi şarttır.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Teknik düzey bakımından uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eserler seviye düzeyine göre bir dizilim oluşturarak öğrencilerin teknik düzeyine uygun bir şekilde verilebilir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Halk müziğimizin ve özellikle Âşık Veysel türkülerinin üstün müziksel ve dilsel anlam gücünün, öğrencilerin onları seslendirirken kazanacakları müzikalite için çok değerli katkıları olabilir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Lisans ses eğitimi dersi hedefleri için zorluk düzeyleri biraz yüksek gelebilir. Ancak iyi bir çalışma ile söyletmek mümkündür.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun değil.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Eğer ses gruplarına göre düzenlenirse uygun olur.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Tek düzedir. Uygun değildir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Koşa ses aralıklara faydası yoktur.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	2. Dönem için uygundur.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Uygundur.

Tablo 10. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Sekizinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Sekizinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Temel ses eğitimi ve Türk Halk Müziği stilinde şarkı söyleme eğitimi için uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türkülerin hangi sınıf aşamasında öğretilmesi gerektiğini ilk sorunda yanıtladım. Türküler teknik kazanım sağlaması açısından uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Âşık Veysel'in farklı sınıf düzeylerinde değerlendirilebilecek eserlerinden teknik düzeylerine göre seçilerek yararlanılabilir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Teknik düzeyi lisans seviyesi için yeterli.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses eğitimi 1. Sınıf düzeyinde uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen bu türküler genel olarak teknik algıdaki düzeyi olumlu yönde etkilemeyeceği gibi ancak kendi kültürümüzün bir parçası olarak halk ozanlarının bestelerinin repertuvara kazandırılıp tanınması dışında başka bir faydası olmayabilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Lisans 1 seviyesi için bu konuda uygun olduğunu düşünüyorum.
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Teknik olarak oldukça yeterli.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses Eğitimi dersi başlangıcı için düşünüldüğünde bu türküler teknik kazandırma açısından öğrencileri zorlayabilir. Öncelikle seslerin rezonatör bölgelerde oluşması için ses aralığı zorlayıcı olmayan tartımsal açıdan da daha sade bir yapıya sahip eser ve türküler seçilmeli. Âşık Veysel in bu türkülerini belki bahar döneminin sonlarına doğru ele alınabilir ama transpoze yapılması gerekli haller de olabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda, Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde hedeflenen teknik

düzy için uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 11 öğretim elemanı seçilen eserlerin lisans ses eğitiminde hedeflenen teknik düzey için uygun olduğunu, 4 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak ilk dönem için belki bazı zorluklar içeriyor olabileceğini ancak ikinci dönem kullanılabilir olduğunu, öğrencinin ses sınırlarına uygun şekilde transpoze edilmesi gerektiğini, 1 öğretim elemanı eserlerin Lisans ses eğitimi dersi hedefleri için zorluk düzeyleri biraz yüksek gelebileceğini ancak iyi bir çalışma ile söyletmenin mümkün olabileceğini, 1 öğretim elemanı eserlerin ses gruplarına göre düzenlenirse uygun olacağını, 2 öğretim elemanı seçilen eserlerin seviye düzeyine göre bir dizilim oluşturarak öğrencilerin teknik düzeyine uygun bir şekilde verilebileceğini, 1 öğretim elemanı seçilen bu türkülerin genel olarak teknik algıdaki düzeyi olumlu yönde etkilemeyeceği gibi ancak kendi kültürümüzün bir parçası olarak halk ozanlarının bestelerinin repertuvara kazandırılıp tanınması dışında başka bir faydası olmayabileceğini, 4 öğretim elemanı ise seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde hedeflenen teknik düzey için uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca Halk müziğimizin ve özellikle Âşık Veysel türkülerinin üstün müziksel ve dilsel anlam gücünün, öğrencilerin onları seslendirirken kazanacakları müzikalite için çok değerli katkıları olabileceği, ses eğitimi dersi başlangıcı için düşünüldüğünde bu türkülerin teknik kazandırma açısından öğrencileri zorlayabileceği öncelikle seslerin rezonatör bölgelerde oluşması için ses aralığı zorlayıcı olmayan tartımsal açıdan da daha sade bir yapıya sahip eser ve türküler seçilmesiyle beraber Âşık Veysel'in seçilen türkülerinin bahar döneminin sonlarına doğru ele alınması ve gerekli hallerde transpoze yönteminin kullanılmasının olabileceğini ifade etmişlerdir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *kadın seslerin* eserleri seslendirmesi açısından ses aralığına uygun mudur?

Tablo 11. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Uygundur.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Kadın sesleri için uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eserlerin cinsiyet ayrımı içerdiğini düşünmemekle birlikte kadın veya erkek kimselerin ses rengine uygun olarak verilmeli ya da transpoze edilmelidir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun değil.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Altı ve soprano için ayrı tonlarda olmalı.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Kadın erkek fark etmeksizin uygun değildir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seslere göre ayrılırsa olur.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Sözlerin anlamlarına göre erkek ya da kadın seslendirebilir. (Hangisi uygunsa)
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Gerekirse pozisyon değişikliği yapılmak koşuluyla tüm ses gruplarına uygulanabilir

Tablo 11. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türküler kadın sesleri için uygundur. Ancak ses türlerine göre tonalitelerinin değiştirilmesi gerekir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Mevcut notasyon kadın sesleri için oldukça tiz. Eserlerin tonunda ses türlerine uygun transpozeler yapılarak kullanılabilir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Genelde erkek ağızlı türküler.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Türkülerde transpoze yapılması gereklidir, görece uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen eserlerin sözleri genel olarak erkek ağızından bestelendiği için kadınların yorumlaması belki geleneksel thm repertuarının zenginleştirilmesi bakımından katkı sağlayabilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Kadın seslerinin söyleyebileceğini fakat erkek sesleri için daha uygun olduğunu düşünüyorum
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bazı eserler Kadın sesi için transpoze yapılabilir.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Kadın sesleri açısından uygun olabilir

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserlerin, kadın seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 13 öğretim elemanı seçilen eserlerin, kadın seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 7 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak transpoze yöntemi kullanılması gerekebileceğini, 2 öğretim elemanı seçilen eserlerin sözlerinin genel olarak erkek ağızından bestelendiği için kadınların yorumlamasının belki geleneksel

Türk Halk Müziği repertuvarının zenginleştirilmesi bakımından katkı sağlayabileceğini, 2 öğretim elemanı ise seçilen eserlerin, kadın seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *erkek seslerin* eserleri seslendirmesi açısından ses aralığına uygun mudur?

Tablo 12. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Uygundur.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Erkek sesleri için uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eserlerin cinsiyet ayrımı içerdiğini düşünmemekle birlikte kadın veya erkek kimselerin ses rengine uygun olarak verilmeli ya da transpoze edilmelidir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun değil.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Bas ve tenor sesler için ayrıca düzenlemeli.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Kadın erkek fark etmeksizin uygun değildir.

Tablo 12. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Sözlerin anlamlarına göre erkek ya da kadın seslendirebilir. (Hangisi uygunsa)
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Gerekirse pozisyon değişikliği yapılmak koşuluyla tüm ses gruplarına uygulanabilir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Türküler erkek sesleri için uygundur. Ancak ses türlerine göre tonalitelerinin değiştirilmesi gerekir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Tenor sesler için bile zorlayıcı olabilecek eserler var. Eserlerin tonunda ses türlerine uygun transpozeler yapılarak kullanılabilir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Türkülerde transpoze yapılması gereklidir, görece uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Seçilen eserlerin hepsi erkek ağzından çıkmış güftelerden oluşmuştur. Bu yüzden erkek seslerin okuması bakımından olumsuz bir durum görmemekteyim.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Erkek sesleri için daha uygun olduğunu düşünüyorum

Tablo 12. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>Onuncu Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Erkek sesi için uygun olduğunu düşünüyorum.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Erkek sesleri açısından zorlayıcı olabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserlerin, erkek seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 14 öğretim elemanı seçilen eserlerin, erkek seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu, 6 öğretim elemanı eserlerin uygun olduğunu ancak transpoze yöntemi kullanılması gerekebileceğini, 1 öğretim elemanı seçilen eserlerin erkek sesleri açısından zorlayıcı olabileceğini, 3 öğretim elemanı ise seçilen eserlerin, erkek seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

4.11. On birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, *transpoze yöntemi* kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun mudur?

Tablo 13. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	İlk sayfada belirtmiş olduğum gibi her ses grubuna uygun şekilde bilgisayarda yazılabilir, Pes- Orta- Tiz olarak 3 grupta 3 farklı modal yapıda yazılabilir.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Transpoze yöntemi ile eserler transpoze edildiğinde tüm sesler için uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.

Tablo 13. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Doğru bir uyarlama yapılırsa uygun olur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Daha önceki bir soruda da belirttiğim gibi transpoze yapılarak kullanılabilir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygun olabilir.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun olur.
Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Transpoze edilebilir ama şan tekniğine uygun yeniden kaleme alınmalıdır. Bu haliyle değil.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Denemek lazım.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Eserlerin ses aralığı ile eseri icra edecek olan bireyin ses aralığı farklı olabilir. Dolayısıyla icra edilecek eserin ve eseri icra edecek bireyin ses ranjı göz önünde bulundurulmalıdır.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Transpoze (pozisyon değişikliği) yapıldığında seslendirmelerine uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Zaten ancak bu şekilde seslendirilmelidir. Her ses türüne uygun hale getirilmeli.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Gerekli transpozeler sonrasında tüm ses gruplarının seslendirmesi için uygundur.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Transpoze edilirse tüm ses guruplarının söylemelerine uygundur.

Tablo 13. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On birinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Transpoze yöntemiyle kadın ve erkeklerin kendi ses grubuna uygun seslendirme yapılması sağlanabilir.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	-
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bence transpoze ile tüm seslere uygun eserler seçilmiş.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses aralığı geniş olan türküler transpoze edildiğinde her ses için uygun olmayabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, transpoze yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 19 öğretim elemanı seçilen eserlerin, transpoze yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı eserlerin ses aralığı ile eseri icra edecek olan bireyin ses aralığının farklı olabileceğini dolayısıyla icra edilecek eserin ve eseri icra edecek bireyin ses ranjının göz önünde bulundurulması gerektiğini, 1 öğretim elemanı seçilen eserlerin denenmesi gerektiğini, 1 öğretim elemanı kararsız olduğunu, 1 öğretim elemanı ses aralığı geniş olan türkülerin transpoze edildiğinde her ses için uygun olmayabileceğini, 1 öğretim elemanı ise seçilen eserlerin, transpoze yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca seçilen eserlerin her ses grubuna uygun şekilde bilgisayarda yazılabileceğini, Pes- Orta- Tiz olarak 3 grupta 3 farklı modal yapıda yazılabileceğini ifade etmişlerdir.

4.12. On ikinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait türkülerden seçilen eserler, öğretmenlerin veya ses eğitimi uzmanlarının *mesleki yaşantılarında kullanılabilirlik* açısından yeterli düzeyde midir?

Tablo 14. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On ikinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On ikinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Uygundur.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses Eğitimi uzmanlarının ve öğretmenler için uygun olduğunu düşünüyorum.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun değil.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur. Meslek yaşantılarında kullanımını destekleyecektir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Yeterli tekniğe sahip olan herkes söyleyebilir; söylemelidir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Uygundur.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserler öğretmenlerin mesleki yaşantılarında kullanmaları bakımından uygun değildir.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.

Tablo 14. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On ikinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On ikinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Uygundur.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Uygundur.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Eğitimcilerin seslendirmeleri açısından soruyorsanız, kolaylıkla seslendirilebilecek eserlerdir. Ancak eğitimcilerin teknik düzeyinin altında kalacağından onlar için bir kazanım sağlamaz.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun olduğunu düşünüyorum, derslerde ve sanatsal faaliyetlerde seçtiğimiz türküler arasında sıklıkla Âşık Veysel eserlerine de yer veriyoruz.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Uygun.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ben hâlâ kullanıyorum.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Genellikle.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Milli eğitim kademelerinde uygulanabilir.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygun.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ozanımızın kültürel bakış açısını anlama ve ifade etmede ve Geleneksel Thm repertuarına kazanımı açısından uygun bulmaktayım.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Uygun olduğunu düşünüyorum
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bence birçoğu uygun.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Öğrencilerin ses kapasitesi ve ses materyali uygunluğu göz önünde bulundurulduğunda kısmen kullanılabilir olabilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının

mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği açısından uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 18 öğretim elemanı eserlerin, öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği açısından uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı eserlerin öğrencilerin ses kapasitesi ve ses materyali uygunluğu göz önünde bulundurulduğunda kısmen kullanılabilir olabileceğini, 1 öğretim elemanı Âşık Veysel'in kültürel bakış açısını anlama ve ifade etmede ve Geleneksel Türk Halk Müziği repertuarına kazanımı açısından uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı Milli Eğitim kademelerinde uygulanabilir olduğunu, 1 öğretim elemanı eğitimcilerin seslendirmeleri açısından, kolaylıkla seslendirilebilecek eserler olduğunu ancak eğitimcilerin teknik düzeyinin altında kalacağından onlar için bir kazanım sağlamayacağını, 2 öğretim elemanı ise seçilen eserlerin, öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği açısından uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca yeterli tekniğe sahip olan herkesin söyleyebileceğini; söylemesi gerektiğini, 2 öğretim elemanı ise derslerde ve sanatsal faaliyetlerde seçtikleri türküler arasında sıklıkla Âşık Veysel eserlerine de yer verdiklerini ve meslek yaşantılarında kullanımını destekleyeceğini ifade etmişlerdir.

4.13. On üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel'e ait seçilen türkülerden hangisi lisans ses eğitimi açısından daha uygundur?

Tablo 15. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Kul Olayım Kalem Tutan Ellere, Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana, Güzelliğin On Par Etmez. Aslında hepsi de oldukça uygun.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bana göre "uzun ince bir yoldayım" türküsü uygundur.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	3.

Tablo 15. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Başlığımı hatırlayamadım ancak: Çığdem Der ki Ben Alayım eseri en uygun eserlerdendir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Tümü uygundur.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Birbirine yakın seviyede eserler. Net ayırım yapamam.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Güzelliğin...
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Özellikle ilk 3 türkü kolaylıkla çalışılabilir.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uzun ince bir yoldayım olsa idi listede onu seçerdim.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hepsi.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Hepsini incelemek lazım danışman hocanız ve siz daha iyi bilirsiniz.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Tümü uygundur.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Çığdem der ki.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Eserlerin tamamı uygundur. Ancak seviyeye göre çalıştırılmalıdır.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	2- "Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana" isimli eser, orta tonlarda başlayıp tiz bölgede devam edip daha sonra karar sesi civarına dönerek bir soluklanma imkânı sunuyor, daha sonra gelen sekvensli yapı ile de 5. Derece ile karar ses arasında tüm perdeleri kullanması yönüyle diğerlerinden daha uygun olarak düşünülebilir.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Güzelliğin On Para Etmez, Çığdem Der ki Ben Alayım
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Kara toprak Güzelliğin on para etmez Uzun ince bir yoldayım Beni hor görme kardeşim Atatürk e ağıt

Tablo 15. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On üçüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Tamamı.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Anlatmam derdimi dertsiz insana.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Çiğdem Der ki Ben Elayım.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Anlatmam derdimi dertsiz insana.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	?
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bence en uygun eser Kul Olayım Kalem Tutan Ellere.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Karar veremedim.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel türkülerinden seçilen ilgili 5 eserden hangisinin lisans ses eğitimi için daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz sorusu sorulmuştur. Öğretim elemanları tarafından lisans ses eğitimi için daha uygun olarak sırasıyla en çok “*Güzelliğin On-Par Etmez*” türküsü seçilerek daha uygun olduğu ifade edilmiş, “*Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana*” ve “*Çiğdem Derki Ben Elayım*” türküleri de eşit olarak ve en çok seçilen esere yakın seçilerek bu 3 türkünün lisans ses eğitimi için daha uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Örnekleme olarak verilen bu 5 eser dışında birkaç öğretim elemanı “Uzun İnce Bir Yoldayım” isimli türkünün de daha uygun olabileceğini ifade etmişlerdir.

4.14. On dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel’e ait türkülerden seçilen eserler, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlik açısından repertuara eklenmeli midir?

Tablo 16. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Mutlaka eklenmelidir.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bence lisans ses eğitimi repertuarına eklenmelidir.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hayır.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eklenmelidir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eklenebilir.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Gerekli düzenlemeler ve piyano eşlikleri yazılarak eklenebilir.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Öğrencinin yapısına göre değişir.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Eklenmeli. Ancak uygun bir piyano eşliği önemli. Modal yapı korunmalı. Erdal Tuğcular hocanın düzenlemeleri sorunsuzca söylenebiliyor. Ancak yeni düzenlemelerin bir kısmında piyano eşliği, bir kısmında parçaların orijinal ritmik yapıları bozulmuş. Söylenemiyor.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hayır.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Uygundur.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Uygun olduğu düşünülenler tabii ki eklenebilir.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Eklenmelidir.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Eklenmelidir.

Tablo 16. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Eklenebilir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Kesinlikle eklenmelidir. Eğitimin "bilinenden-bilinmeyene" " yakından-uzağa" ilkeleri gereği, öğrencinin yapay biçimde ve taklit ederek, yanlış telaffuzla daha yolun başında iken İtalyanca aryantikler söylemesi yerine kendi ana dilinde eserler seslendirerek ses tekniğine odaklanması, yabancı dili telaffuz ederken tedirgin olmak yerine, dikkatini fonasyon süreci, artikülasyon, atak, rezonans gibi detaylara vermesi daha mantıklı ve sağlıklı bir ses eğitimi yaklaşımı olacaktır.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Eklenebilir.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ben okutuyorum öğrencilerime.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Evet.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eklenebilir.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ses Eğitimi dersinde kullanılmak üzere piyano eşlikli profesyonel bir düzenleme ya da düzenlemeler yapılarak repertuvara alınabilir.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Eklenmesini tavsiye ederim.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	?
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	En az 3 eser eklenebilir.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Açıkçası ben ses Eğitimi derslerim açısından zorunlu tutamam ama öğrencinin ses kapasitesi uygunluğuna bakılarak bazı öğrencilere verilebilir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserler, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmeli midir sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 20 öğretim elemanı seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmesinin uygun olduğunu, 1 öğretim elemanı öğrencilerin yapısına göre değişebileceğini, 2 öğretim elemanı ise seçilen

eserlerin, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmesinin uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca 3 öğretim elemanı gerekli düzenlemeler ve piyano eşlikleri yazılarak repertuvara eklenebileceğini, 1 öğretim elemanı eserleri öğrencilerine okuttuğunu, 1 öğretim elemanı ise kesinlikle eklenmesi gerektiği, Eğitimin "bilinenden-bilinmeyene" " yakından-uzaya" ilkeleri gereği, öğrencinin yapay biçimde ve taklit ederek, yanlış telaffuzla daha yolun başında iken İtalyanca aryantikler söylemesi yerine kendi ana dilinde eserler seslendirerek ses tekniğine odaklanması, yabancı dili telaffuz ederken tedirgin olmak yerine, dikkatini fonasyon süreci, artikülasyon, atak, rezonans gibi detaylara vermesinin daha mantıklı ve sağlıklı bir ses eğitimi yaklaşımı olacağını ifade etmişlerdir.

4.15. On beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

- Âşık Veysel türküleri, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta mıdır?

Tablo 17. Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Kullanılmamaktadır. Bir tek Uzun İnce Bir Yoldayım adlı eser, bir ses eğitimi kitabı içinde yer almakta.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Evet, kullanılmaktadır.
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hayır.
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hayır.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Kullanıldığını düşünüyorum.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	An itibarıyla lisans ses eğitimi dersinde kullanmakta olduğum bir eser veya düzenleme yok.

Tablo 17. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Hayır.
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Kullanılmıyor. Çünkü piyano eşliği yok. Ses gruplarına göre düzenlenmiş değil. Bunun için Türk müziği repertuarı hocalarıyla iletişim kurarak konserlerde kullandıkları güncel repertuar temin edilmeli. Ses gruplarına göre düzenleme yapılmalı.
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hayır.
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Değil.
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı	Bilmiyorum. Ben kullanmıyorum henüz.
Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Anasanat Dalı	Ben kullanıyorum, fakat diğer uzmanların bu eserleri kullanıp kullanmadıkları hususunda herhangi bir bilgim yok.
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	Eğitcilerde repertuar kullanımı değişebilmekle birlikte kendi eğitimimde kullanmaktayım
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Bu türkülerin daha önce düzenlemesi yapıldığına şahit olmadım. Eğer yapılmadıysa piyano eşlikli olarak ve her ses türüne göre farklı tonalitelere yapılabilir.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Derslerimde zaman zaman transpoze ederek ve kendim eşlik ederek ders materyali olarak kullanıyorum. Ancak bildiğim kadarıyla Âşık Veysel türkülerinin yer aldığı bir şan albümü henüz mevcut değil.
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzikoloji Bölümü	Kullanılmıyor.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ben kullanıyorum.
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Azınlıkla.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Hayır ben rastlamadım.
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Ben Uzun İnce Bir Yoldayım adlı eserini Çoksesli Koro dersimde bu dönem repertuar olarak kullanıyorum.

Tablo 17. (devam) Uzman Görüşü Formunu Yanıtlayan Öğretim Elemanlarının Kurum Bilgileri ve On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşleri

<i>Kurum Bilgileri</i>	<i>On beşinci Alt Probleme İlişkin Görüşler</i>
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Şu an Türk müziği devlet konservatuvarları dışında çok sıklıkla kullanılmadığını görmekteyim.
Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	Kullanılmaktadır
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Evet kullanılmaktadır.
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı	Bizim anabilim dalımızda kullanmadık. Biz daha çok şan için düzenlenmiş eşlikli türküler kullanmaktayız.

Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarına uzman görüşü formunda Âşık Veysel türküleri, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta mıdır sorusu sorulmuştur. Gelen cevaplar doğrultusunda; 9 öğretim elemanı Âşık Veysel türkülerinden bazılarının, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta olduğunu, 14 öğretim elemanı Âşık Veysel türkülerinin, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmadığını, 1 öğretim elemanı ise azınlıkla kullanıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca 1 öğretim elemanı bir tek Uzun İnce Bir Yoldayım adlı eserin, bir ses eğitimi kitabı içinde yer almakta olduğunu, 1 öğretim elemanı derslerinde zaman zaman transpoze ederek ve kendisinin eşlik ederek ders materyali olarak kullandığını ancak Âşık Veysel türkülerinin yer aldığı bir şan albümünün henüz mevcut olmadığını, 1 öğretim elemanı Uzun İnce Bir Yoldayım adlı eseri Çoksesli Koro dersinde bu dönem repertuar olarak kullandığını, 1 öğretim elemanı eserlerin piyano eşliğinin olmaması ve ses gruplarına göre düzenlenmiş olmadığını, bunun için Türk müziği repertuarı hocalarıyla iletişim kurarak konserlerde kullandıkları güncel repertuarın temin edilerek ses gruplarına göre düzenleme yapılması gerektiğini, 1 öğretim elemanı ise bu türkülerin daha önce düzenlenmesinin yapıldığına şahit olmadığını, eğer yapılmadıysa piyano eşlikli olarak ve her ses türüne göre farklı tonalitelere yapılabileceğini ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Âşık Veysel türkülerinden seçilen 5 eserin lisans ses eğitiminde kullanılabilirliği ve repertuvarda yer verilebilmesi açısından değerlendirilmesinde 15 kategori üzerinden uzman görüşleri değerlendirilmiştir. Bunlar; Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, ses aralıkları, tartımsal yapıları, dizi yapıları, nüans oluşturabilme, entonasyon çalışmaları yapabilme, artikülasyon çalışmaları yapabilme, prozodi (söz - müzik uyumu), lisans ses eğitiminde hedeflenen teknik düzey için uygun olup olmadığı, kadın seslerin eserleri seslendirmesi, erkek seslerin eserleri seslendirmesi, transpoze yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesi, eserlerin öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği, seçilen ilgili 5 eserden hangisinin lisans ses eğitimi için daha uygun olduğu, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmeli mi ve hâlihazırda kullanılmakta mı olarak verilmiştir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, ses aralıkları bakımından lisans ses eğitime uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir bölümü eserlerin ses aralıkları bakımından lisans ses eğitime uygun olduğunu ifade etmiştir. Eserlerin uygun olduğunu ifade öğretim elemanlarının bir bölümünün, eserlerin uygun olması ile birlikte transpoze yönteminin kullanılması gerektiğinin önemine de dikkat çektikleri ön plana çıkmaktadır.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, tartımsal yapıları bakımından lisans ses eğitime uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu eserlerin tartımsal yapıları bakımından lisans ses eğitime uygun olduğunu ifade etmiştir. Birkaç öğretim elemanının, eserlerin uygun olduğu ancak hangi sınıf ve sevilere verilmesinin iyi planlanarak belirlenmesi gerektiği görüşü de öğretim programının uygulayıcısının öğretim elemanları olduğundan dolayı önem arz etmektedir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, dizi yapıları bakımından lisans ses eğitime uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir bölümü eserlerin dizi yapıları

bakımından lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiştir. Dizi yapılarının lisans ses eğitiminde eşlik olarak kullanılan çalgıya bağlı olması görüşü ile birlikte eserlerin daha uygun dizilere aktarılacağı, hangi sınıf düzeyinde bu eserlerin verilmesinin planlanarak belirlenmesi gerektiği görüşü dikkat çekmektedir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, nüans oluşturabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının çoğunluğu eserlerin nüans oluşturabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiştir. Seçilen eserlerde nüans işaretlerinin olmadığı bu sebeple bu alanda bir uzman ile eserlere nüans işaretleri eklenerek esere daha etkili bir yorum katılabileceği, ayrıca seçilen eserlerin müzikal dinamikleri yansıtabilmesi, nüans çalıştırmak için uygun oldukları, edebî içeriklerine bakıldığında şiir yapısının güçlü olduğu, eserlerin tonları uygun hale getirildiğinde nüans oluşturabilme bakımından etkili olabileceği görüşleri göze çarpmaktadır.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, entonasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının birçoğu eserlerin entonasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiştir. Türkülerin makamsal yapılarından dolayı ses eğitimi derslerinde başlangıç düzeyi için zor olacağı bu sebeple daha basit düzeyde türkü düzenlemeleri ile başlayarak daha sonra bu türkülere geçiş yapıldığında entonasyon açısından kolaylık sağlanabileceği, öğrencinin iyi bir müzikal işitme yeteneğinin olup olmadığının etkisinin olabileceği ile birlikte iyi bir müzikal işitme yeteneğine sahip öğrenciyle çoğunlukla nefes desteği ve daha sonra sesin kıvraklığı ile belli bir süre ses eğitimi yapıldıktan sonra entonasyon konusunun oluşturulabileceği görüşleri dikkat çekmektedir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, artikülasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu eserlerin artikülasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiştir. Seçilen eserlerin dillerinin sade, artiküle edilmesi kolay ve artiküleye yardımcı olacağı, ait oldukları yörelere uygun artikülasyonu yansıtmaması sebebiyle eserlerin ses eğitiminde araç olarak kabul edilebilir olduğu ve bu sebeple eserlerin ses

egzersizi niteliğinde olduğu görüşleri ön plana çıkmaktadır.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, prozodi (söz - müzik uyumu) açısından lisans ses eğitimine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir bölümü eserlerin bu bakımdan lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiştir. Bazı öğretim elemanları eserlerin bu anlamda uygun olduğunu ancak düzenlenmesi gerektiği ile birlikte uygun yerlere konulacak ifade nefesleri ile sorunun çözülebilir olduğu ve bu sayede eserlerin söylenilebilir olduğunu ifade etmiştir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde hedeflenen teknik düzey uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının çoğunluğu eserlerin bu bakımdan uygun olduğunu ifade etmiştir. Seçilen eserlerin uygun olduğu fakat ilk dönem için zorluklar içeriyor olabileceği, ikinci dönem kullanılabilir olduğu görüşü ön plana çıkmakla beraber, öğrencinin ses sınırlarına uygun şekilde transpoze edilmesi gerektiği, seviye düzeyine göre bir dizilim oluşturarak öğrencilerin teknik düzeyine uygun bir şekilde verilebileceği görüşleri de önem arz etmektedir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, kadın seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu eserlerin kadın seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiş ancak transpoze yöntemi kullanılması gerekebileceğine dikkat çekmişlerdir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, erkek seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir bölümü eserlerin erkek seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olduğunu ifade etmiş ancak transpoze yöntemi kullanılması gerekebileceğine dikkat çekmişlerdir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, transpoze yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının geneli eserlerin transpoze

yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun olduğunu ifade etmiştir. Seçilen eserlerin her ses grubuna uygun şekilde bilgisayarda yazılabileceğiyle birlikte, Pes- Orta- Tiz olarak 3 grupta 3 farklı modal yapıda yazılabileceği görüşü, transpoze yöntemiyle seçilen eserlerin tüm ses gruplarının seslendirebilmesinin uygunluğu açısından önem arz etmektedir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği açısından uygunluğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu eserlerin, öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği açısından uygun olduğunu ifade etmiştir. Yeterli tekniğe sahip olan herkesin söyleyebileceği; söylemesi gerektiği görüşü ile birlikte Milli Eğitim kademelerinde uygulanabilir olduğu görüşü de bu anlamda dikkat çekmektedir. Ayrıca derslerde ve sanatsal faaliyetlerde seçilen türküler arasında Âşık Veysel eserlerine de yer verildiği ifade edilmiştir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen ilgili 5 eserden hangisinin lisans ses eğitimi için daha uygun olduğuyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, lisans ses eğitimi için daha uygun olarak sırasıyla en çok “*Güzelliğin On-Par Etmez*” türküsü seçilerek daha uygun olduğu ifade edilmiş, “*Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana*” ve “*Çiğdem Derki Ben Elayım*” türküleri de eşit olarak ve en çok seçilen esere yakın seçilerek bu 3 türkünün lisans ses eğitimi için daha uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim elemanlarına yöneltilen seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmesiyle ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, öğretim elemanlarının geneli eserlerin lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmesinin uygun olduğunu ifade etmiştir. Gerekli düzenlemeler ve piyano eşlikleri yazılarak repertuvara eklenebileceği görüşünün göze çarpması ile birlikte eğitimin "bilinenden-bilinmeyene" " yakından-uzaya" ilkeleri gereği, öğrencinin yapay biçimde ve taklit ederek, başlangıç düzeyinde İtalyanca antik arylar söylemesi yerine kendi ana dilinde eserler seslendirerek ses tekniğine odaklanması, yabancı dili telaffuz ederken tedirgin olmak yerine, dikkatini fonasyon süreci, artikülasyon, atak, rezonans gibi detaylara vermesinin daha mantıklı

ve sağlıklı bir ses eğitimi yaklaşımı olacağı görüşü önem arz etmektedir. Ayrıca ğretim programının uygulayıcısı olan ğretim elemanları derslerde ve sanatsal faaliyetlerde Âşık Veysel eserlerine yer verildiğini de ifade etmiştir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen Âşık Veysel türkülerinin, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta olup olmadığıyla ilgili soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, ğretim elemanlarının çoğunluğunun Âşık Veysel türkülerinin, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmadığını, bir bölümünün ise Âşık Veysel türkülerinin lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarına yöneltilen, belirtmek veya eklemek istedikleri düşünceleri, görüşleriyle ilgili ucu açık soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, ğretim elemanlarının geneli Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin lisans ses eğitiminde kullanılması gerektiğiyle birlikte gerekli düzenlemelerin yapılarak bir repertuvar oluşturulabilmesi açısından da yapılacak çalışmalara ışık tutacağı yönünden araştırmanın önemine dikkat çekmektedirler. Türk Halk Müziği repertuarında yer alan Âşık Veysel Eserlerinin Batı Müziği repertuarında da yer almasının, ğrencilerin Halk Müziği eserlerini tanımları ve yorumlamaları açısından, sözel ve müzikal olarak içinde barındırdığı derin felsefe nedeniyle, Âşık Veysel türkülerinin, müzik lisans ğrencilerinin mzikalitelerinin gelişmesinde yararlı olacağını ifade etmişlerdir. Türkülerin kültürel değerlerimiz olduğunu Âşık Veysel veya bir başka bestecinin türkülerinin, uygun armonik yöntemlerle düzenlenerek ve eşlik/orkestrasyonlar yazılarak söylenmesi/syletilmesi gerektiğine dikkat çekmişler, sistematik bir şekilde bir ses eğitimi için düzenlenmiş repertuvar çalışması yapılabileceğini belirtmişlerdir. Ülkemizin çok zengin bir türkü repertuarına sahip olduğunu, ses eğitimi derslerinde de kendi dilimizden eserlerin olmasını ve bu eserlere aşına olmamız sebebiyle kullanılmasının çok doğru olacağını, ancak düzenlenmeye uygun olan türkülerin belirlenmesinin bu noktada öneminin büyük olduğuna vurgu yapılmış, teknik açıdan kazanım sağlayacak çok daha zor türküler bulunduğu ifade edilerek bunların göz önüne alınması, farklı seviye gruplarına göre kolaydan zora doğru bir repertuarın oluşturulmasının oldukça faydalı olacağına değinilmiştir. Âşık Veysel türkülerinin lisans ses eğitiminde eğitim materyali olarak kullanılması ile ilgili ve genel anlamda hem Türk halk müziği hem Türk sanat müziği

repertuarımızda yer alan eserlerin ses eğitimi için düzenlenmesi ve yayınlanması, müzik eğitiminde kendi müzik repertuarımızın müzikal zenginliğinden yararlanılması adına oldukça önemli olduğu ve Âşık Veysel türkülerinin ses eğitimi açısından kıymetli bir repertuar oluşturacağı vurgulanmıştır. Ses Eğitimi dersinin amacının sesi doğru ve etkili kullanmak olduğu düşünüldüğünde ve ses eğitimi dersinin sadece 1 yıl olduğu düşünüldüğünde ses sınırını zorlamayan ama teknik kazanımları destekleyen çeşitlilikte eserlerin repertuarda olmasının gerektiği, eserlerin piyano eşlikli olmasının sınav dönemleri açısından önemli olduğu, bu nedenle türkü düzenlemeleri, lied, okul şarkıları ve aria antichelerden oluşan bir repertuarın dersin amacını daha verimli ortaya koyacağı ile birlikte seçilen eserlerin farklı tonlarının da öğrencilerin ses çeşitliliğine destek olacak şekilde programda yer alması gerektiği belirtilmiştir. Ses eğitimi dersinin yalnızca 2 yarıyıl gibi kısa bir süre olmasına da vurgu yapılmıştır. Ses Eğitimi, Şan Eğitimi ve Çoksesli Koro Eğitimi derslerinin alan olarak iç içe olan dersler olduğu belirtilerek, Âşık Veysel türkülerinin yalnızca Ses Eğitimi dersinde kullanılabilirliği konu başlığının; Bireysel Çalgı Şan Eğitimi ve Çoksesli Koro Eğitimi dersleri ile birlikte olacak şekilde bir konu başlığı olarak oluşturulabileceği, seçilen repertuarın şan dersleri ve çoksesli koro derslerinde de kullanılabilirliğini ifade etmişlerdir.

Bu araştırmada Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde kullanılabilir olduğu ancak, uzman kişilerce düzenlenerek, belirli bir program çerçevesinde, belirli sınıf ve seviye düzeylerine uygun olarak eserlerin lisans ses eğitimi programında ve repertuarında yer alabileceği sonucuna varılmıştır. Bu sebeple eserlerin belirli kurallar ve çerçeve de düzenlenmesi, zorluk seviyelerinin belirlenerek programlara eklenmesi, eşlikler yazılması ve sadece lisans ses eğitimi dersleri yerine bireysel çalgı ve çoksesli koro derslerinde de kullanılabilirliğinin sağlanabileceği sonucu elde edilmiştir. Bireysel ses eğitiminde Türk müziği eserlerinin kullanımına ilişkin benzer çalışmalar incelenmiş, ortak bulgular ve sonuçlar elde edildiği ortaya çıkmıştır.

Öztürk (2014)'ün çalışmasında, ilk aşamada çalışma grubunun türkü söyleme düzeyleri uzman değerlendirmeleriyle ortaya konulduktan sonra ses eğitimi uygulamalarına yer verilmiş, çalışma grubu tampere ses sisteminde ve opera stilinde türküleri seslendirmiş, ikinci aşamada ise örnekleme yer alan türküleri yöresel

tavırlarına uygun olarak söylemeye yönelik bir öğretim modeli geliştirilerek çalışma grubuna uygulanmıştır. Sonuç olarak çalışma grubunun geliştirilen model çerçevesinde uygulama öncesi ve sonrası türkü söyleme düzeyleri karşılaştırıldığında, anlamlı bir gelişme sağladıkları görülmüştür.

Polat (2017) çalışmasında da bu çalışmaya paralel olarak hicaz makamı dizisinde ses için bestelenmiş veya yeniden düzenlenmiş Geleneksel Türk Müziği ve Çoksesli Türk Müziği eserleri örneklem olarak alınarak, ses eğitiminin temel öğelerini ve çeşitli söyleme tekniklerini öğrenirken makamsal ezgilere dayalı ses egzersizlerinin, öğrencilerin bildikleri eserlere çağrışım yaparak duyuşsal bağ kurmalarına katkı sağladığı, öğrencilerin makamsal ezgilere dayalı ses egzersizlerinin ses eğitiminin temel öğelerini ve çeşitli söyleme tekniklerini öğrenmelerinde katkı sağladığı ve motive edici buldukları sonucuna varılmıştır.

Türkmen'in (2006) çalışmasında da bu çalışmaya paralel olarak Kütahya türkülerinden piyano eşliği yapılmış on türkü örneklem olarak seçilmiş, uzmanlar tarafından bireysel ses eğitimi dersini almakta olan öğrencilere öğretilerek kritik davranışların oluşma durumları ve öğrenme sonrasında türkülerin dersin hedeflerini gerçekleştirmedeki etkililiği belirlenerek türkülerin sekizinin bireysel ses eğitimi ders materyali olarak kullanılabilceği sonucuna ulaşılmıştır.

Tatlıldil'in (1998), Kekeç'in (2006) ve Ünlü'nün (2019) çalışmalarında da bu çalışmaya paralel olarak müzik öğretmenliği ana bilim dallarında uygulanmakta olan bireysel ses eğitimi derslerinde, geleneksel müziklerimize ait öğelerin kullanılmasının olumlu neticeler vereceği hususlarında ortak bulgular elde edilmiştir.

Özdemir'in (2010) çalışmasında bu çalışmadan farklı olarak basbariton sesler için düzenlenmiş olan piyano eşlikli türküler incelenerek, bu türkülerin basbariton ses grubundaki öğrencilere ses eğitimi dersinde uygulanmasının öğrencilerin gelişimlerinde etkili olacağı sonucu elde edilmiştir.

Olkun'un (2019) çalışmasında da makam müziği ses egzersizleri için yeni bir yöntem önerisi oluşturulmaya çalışılmış, şan derslerinde yapılan egzersizler incelenerek bu egzersizler notaya dökülmüş, makamsal sisteme uygun egzersizler geliştirilmiş ancak bazı çevirilerinde (rast, kürdi vb.) notaların tam olarak verilebilmesi için glisando tekniği ile seslerin bağlanması gerektiği görülmüştür.

Bulut ve Gündüz'ün (2005) çalışmasında, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu repertuarında yer alan ve Âşık Veysel'e aitliği kesin olarak saptanan, on dört türkünün hem müziksel yapısı hem de sözel yapısı incelenerek değerlendirilmiş, bu yönüyle de Âşık Veysel türkülerinin Türkçe kelime dağarcığına sağlamış olduğu katkıları nedeniyle, Âşık Veysel'in eserlerinin ses eğitiminde kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ses eğitimi gerek disiplinler arası özellikleri gerekse öğretmenlik mesleği için işlevi bağlamında öne çıkan bir bilim/sanat dalıdır. Bireysel ses eğitimi derslerinin yer aldığı tüm programlarda, bu derslerde kullanılmak üzere daha fazla eğitim-öğretim materyali oluşturma çalışmalarına yer verilmesiyle birlikte yapılacak çalışmaların desteklenmesinin, farklı düzeylere uygun olarak Türk müziğimizden eserler düzenlenmesinin bütün bu eğitim sürecine katkısı olacağı düşünülmektedir.

Kültürel Değerlerimizin bir parçası olan türkülerimizin kullanımının, ses eğitiminde kazandırılması gereken davranışlar ve kavramlar ile birlikte öğretilerek uygulanması, türkülerimizin üslubunun bozulmaması hususuna da özen gösterilerek evrensel ses eğitimi modellerinin yapısına uygun olarak düzenlenmesi, bu değerlerimizin uluslararası mecralarda daha fazla tanınmasına katkı sunabilir.

Eşliksiz ve çok seslendirilmemiş Halk ezgilerimize uzman kişilerce belirli kurallar ve düzen içerisinde piyano eşlikleri, farklı çalgı türleri için eşlikler, çoksesli korolar için eşlikler, insan ses gruplarına göre transpoze düzenlemeleri yazılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Nuran (2014). *Türkiye’de Ses Eğitiminin (Şan) Gelişimi ve Uzman Görüşleri ile Değerlendirilmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Acuner, Ahmet Münir (1990). “Betimsel Araştırma ve Problem Çözümü”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Dergisi*, (5)2: 153-159 (Erişim tarihi: 25 Ocak 2023).
- Akçay Şevki Özer ve Karaaslan Serkan (2018). “Joe Satriani’nin Âşık Veysel Adlı Eserinin Müzikal Özelliklerinin İncelenmesi”, *Online Journal of Music Sciences*, 3(3): 46-69 (Erişim tarihi: 21 Ocak 2022).
- Ayan, Levent (2010). *G. Verdi’nin “Rigoletto” Operasının Şan Tekniği ve Yorumlama Problemleri Açısından İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Aycan, Kıvanç (2005). *Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde (Şan) Nefesin, Sesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Aydoğdu Ü. Raşit, Karamustafaoğlu Orhan ve Bülbül M. Şahin (2017). “Akademik Araştırmalarda Araştırma Yöntemleri ile Örneklem İlişkisi: Doğrulayıcı Doküman Analizi Örneği”, *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 30: 556-565 (Erişim tarihi: 25 Ocak 2023).
- Bahşi, Baki (1997). *Türk Halk Müziğinde Âşık Veysel’in Yeri ve Önemi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Baş, Eser (2017). *Ses Eğitimi İçin Yazılmış Piyano Eşlikli Türk Müziği Eserlerinin İncelenmesi*, T.C. Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik ve

- Sahne Sanatları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman.
- Baydağ, Cemalettin (2018). *İnsan Ses Renklerinin Duygudurum Üzerine Etkileri*, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bolu.
- Bulut Mustafa Hilmi ve Gündüz Mustafa (2005). “Âşık Veysel’in Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi” *Folklor / Edebiyat*, 14(54): 1-16.
- Çaparlar Ceyda Özhan ve Dönmez Aslı (2016). “Bilimsel araştırma nedir, nasıl yapılır”, *Türk J Anaesthesiol Reanim*, 44(4): 212-8. (Erişim tarihi: 25 Ocak 2023).
- Çevik, Suna (2006). “Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri Yönünden Değerlendirilmesi.” Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26- 28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli 2006: 641-657.
- Elçi, Armağan Coşkun (2009). “Yetiştirdiği ortam ve yetiştiren unsurlar ışığında müzik yönü ile Aşık Veysel”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 51: 190 (Erişim tarihi: 22 Ocak 2022).
- Em Gökhan ve Yöndem Sadık (2021). “İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans ve Ritmik Kalıpların Etkisi”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1): 571-599 (Erişim tarihi: 3 Ekim 2022).
- Erdoğan, Seda (2008). *Ses Eğitimi’ndeki Terminoloji ve Temel Kavramlar Bazında Öğrenci Yeterliliklerinin İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Ertekin, Sibel (2007). *Türk Operası’nın Gelişim Süreci*, T.C. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı, Müzik Bilimi Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Erten Canan Fidan ve Çilden Şeyda (2018). “Kulaktan (işitsel temelli) öğretim yöntemi.”, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 248-267 (Erişim tarihi: 4 Ekim 2022).
- Göğüş, İsmail (2007). *Sesin Bakımı, Korunması ve Eğitimi Temel Bilgiler*, Bursa: Karen Ofset.
- Gurbetoğlu, Ali (2018). “Bilimsel araştırma yöntemleri.”, <http://agurbetoglu.com/files/2%20ARA%C5%9ETIRMA,20>. (Erişim tarihi: 25 Ocak 2023).
- Güldaş, Tufan (1993). *Aşık Veysel ve Müziği*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Güngör, Kamer (2012). *Uluslararası Müzik Yazısının İncelenmesi*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana Bilim Dalı, Müzik Bilimleri Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Gürgen, Elif Tekin (2015). “Müziğin temel bileşenleri ve müzik dinlemenin kavramsal boyutu”, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5): 1-14 (Erişim tarihi: 3 Ekim 2022).
- Kadioğlu, Hasibe (2021). “Evren ve Örneklem”. <http://sbf.marmara.edu.tr/dosya/sbf/ders%20notlar%C4%B1/evren%20ve,20,C3>. (Erişim tarihi: 25 Ocak 2023).
- Kaplan, Ayten (2012). “Aşıklık Geleneğinde Aşık Veysel” 42. Uluslararası Türküler Konferansı, *Türkü ve Türkülerde Semboller*, 9 Ekim 2012, Muğla: 1-10.
- Kar, Tuğçem (2020). *Ses Eğitiminde Bedensel Farkındalık ve Devinimsel Ses Egzersizlerinin Kullanımı: Eylem Araştırması*, T.C. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Kaya, Levent (2022). *Ses Eğitimi Uygulamalarının Cami Görevlilerinin Ses Kullanma Becerilerine Etkileri*, T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Kekeç, Deniz Yener (2006). *Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Türk Müziğine Dayalı Ezgilerin Kullanımına*

- İlişkin Bir Araştırma*, T.C. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Kızıldeli, Nurdan (2008). *Programlı Bir Ses Eğitimine Bağlı Olarak, Solunum Mekanizmasının Sesin Algısal, Görsel, Akustik ve Aerodinamik Özellikleri Üzerine Etkileri*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Kösreli, Saadet (2016). *Ses Eğitimi Çalışmalarının Sınıf Öğretmeni Adaylarının Konuşma Becerilerine Etkisi*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya.
- Modiri, Laçın (2018). *Şan Tekniği Kriterlerinin Geleneksel Türk Müziğinde Kullanılması*, T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sahne Sanatları Anasanat Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Nurol, Sena (2009). *Spikerlik Eğitiminde Ses Kalitesi ve Boğumlama Bozukluklarının Düzeltmesinde Ses Eğitimi Yöntemlerinin Etkisi*, T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı, Şan Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Oğuzcan, Ümit Yaşar (1970). *Dostlar Beni Hatırlasın*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Olkun, Canan (2019). *Türk Makam Müziği Ses Egzersizleri İçin Bir Yöntem Önerisi*, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Öğün, Kıvanç (2021). *Kontrbas Öğrencilerinin Entonasyon Problemlerinin Çözümüne Yönelik Eğitimci ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana Sanat Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Önel, Yarin (2021). *Dil ve Müziğin Tartımsal Açından Karşılaştırılması: Ulvi Cemal Erkin'in "Sinfonietta" Adlı Eseri*, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı, Kompozisyon Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Özdemir, Kazım Erdem (2010). *Basbariton Sesler İçin Düzenlenmiş Piyano Eşlikli Türkülerin Ses Eğitiminde Kullanılabilirliği*, T.C. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Özel, Irmak (2012). *Bireysel Ses Eğitiminde Piyano Eşliğinin Önemi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana Sanat Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.

Öztürk, Serkan (2014). *Ses Eğitiminde Türkü Söylemeye Yönelik Öğretim Modeli ve Değerlendirilmesi (Elâziğ Yöresi Örneği)* Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Polat, Sibel. (2016). “Türkiye’deki Ses ve Şan Eğitiminin Köken Kaynaklı Algıda Yarattığı Kavram Karmaşası Üzerine Bir Değerlendirme ve Yaklaşım Önerileri”, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2(1): 33-44 (Erişim tarihi: 6 Ekim 2022).

Polat, Sibel (2017). *Ses Eğitiminin Temel Öğelerinin ve Çeşitli Söyleme Tekniklerinin Kazandırılmasında Makamsal Ezgilere Dayalı Egzersizlerin Kullanılabilirliği*, T.C. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı Müzik Bilimleri ve Teknolojisi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya.

Saraç, ÇETİN Banu (2016). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Bireysel Ses Eğitiminde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılma Durumları*, T.C. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Şakalar, Alper & SAĞER, Turan (2018). “Türkiye’deki Şan Öğretiminde Modernleşme ve Yerellik”, *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 3(5): 1-9 (Erişim tarihi: 6 Ekim 2022).

- Şakalar, Alper (2021). *Türkiye’deki Şan Öğretiminde Modernleşme ve Yerellik İlişkisinin İncelenmesi*, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, Müzik Ve Sahne Sanatları Doktora Programı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Seçki, Onur (2017). *Ritmik Yapıyı Takip Eden Müzikal Eşlik Algoritması*, T.C. Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ses Teknolojileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şenkibar, Zühal Feray (1999). *Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Bireysel Söyleme Derslerinde Öğretilen Eserlerin Antolojisi*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Tatlıdil, Dilek (1998). *Şan Tekniğinin Türk Halk Müziğinde Uygulaması ve Karşılaşılan Sorunlar*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzikoloji ve Müzik Teorisi Ana Bilim Dalı, Müzikoloji Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tekinal Melike ve Uğuz Arsu Şerife (2020). “Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme” *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1): 153-172 (Erişim tarihi: 24 Ocak 2023).
- Tekin, Hatice Selen (2011). “Şâir ve besteci arasındaki ahenk”, *Turkish Studies* (Elektronik), 6(3): 329-354 (Erişim tarihi: 11 Şubat 2022).
- Toker Hikmet ve Özden Erhan (2013). “Osmanlı Devleti’nde Müzik Eğitimi Veren Önemli Kurumlar”, *Rast Müzikoloji Dergisi*, 1(2): 107-128 (Erişim tarihi: 6 Ekim 2022).
- Topbaş, Seyhun (2006). *Dil ve Konuşma Sorunlu Çocukların Sesbilgisel Çözümleme Yöntemi ile Değerlendirilmesi ve Konuşma Örüntülerindeki Sesbilgisel Özelliklerin Betimlenmesi*, T.C. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.
- Toker, Sevda (2018). *Güzel Sanatlar Fakültelerinde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli*, T.C. Necmettin Erbakan

Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.

Turhan Muhammed ve Kova Öner (2012). “Değerler Eğitimi Açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özay Gönlüm Bağlamında Bir İnceleme”, *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 6: 117-128 (Erişim tarihi: 21 Ocak 2022)

Tutu, Sıtkı Bahadır (2008). *Âşık Veysel Şatıroğlu (Hayatı, Eserleri ve Müzik Kimliği)*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Anabilim Dalları, Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Türkel, Oter Serda (2011). *Hafız Sâdeddin Kaynak'ın Mana Prozodisi Yöntünden Zengin Olan Eserlerinin Analizi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, Türk Din Musikisi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Türkmen, Emel Funda (2006). *Kütahya Türkülerinin Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Eğitim Materyalleri Olarak Kullanılabilirliğinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Uras, Erol (1998). *Türk Halk Müziği İcra Özelliklerinin Ses Eğitimi (Şan Tekniği) Açısından Değerlendirilmesi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Uyguner, Muzaffer. (1968). “Âşık Veysel Üzerine”, *Türk Dili dergisi (Türk Halk Edebiyatı özel Sayısı)*, 207: 538-542.

Ünlü, Fulya (2019). *Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Yer Alan Türk Halk Müziği Eserlerine Yönelik Uzman ve Öğrenci Görüşleri*, T.C. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

Yıldırım, Ali (1999). “Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri Ve Önemi.”, *Eğitim ve Bilim*, 23(112): 10 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2023)

Yılmaz, Aykut (2001). *Bireysel Ses Eğitimi Çalışmalarında Karşılaşılan Rezonans Problemleri ve Çözüm Önerileri*, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yükrük, Hüseyin (1998). *Türk Halk Müziği Ezgilerinin Analizinde H.F. Olson Yöntemi*, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

<https://openaccess.marmara.edu.tr/server/api/core/bitstreams/de693fe2-6341-4db9-bd87-a73532e98d4c/content> Erişim tarihi: 10 Şubat 2022.

<https://www.notaarsivleri.com> Erişim tarihi: 21 Şubat 2022

<https://www.repertukul.com> Erişim tarihi: 20 Şubat 2022

EKLER

Ek:1. Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.10.2022-213628

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-60263016-050.06.04-213628
Konu : Eşref Furkan GÖKKAYA (Etik Kurul
Kararı)

03.10.2022

Sayın Eşref Furkan GÖKKAYA

Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kuruluna yapmış olduğunuz 03.09.2022 tarih ve 2022-09-16 no.lu başvurunuz Kurulca incelenmiştir. Kurulun 30.09.2022 tarihli toplantısında alınan 15 no.lu kararında; "*Aşık Veysel Eserlerinin Ses Eğitimi Disiplini Kapsamında İncelenmesi*" isimli yüksek lisans tezinin etik olarak **uygun olduğu** yönünde karar verilmiş, karar Rektör oluruna sunulmuş ve Rektör oluru alınmıştır. Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Hilmi ATASEVEN
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS46ADL0UT Pin Kodu :28182
Adres : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Müşavirliği Sivas
Telefon 0 346 219 1010 Faks: 0 346 219 1138
e-Posta: hukuk@cumhuriyet.edu.tr Web: www.cumhuriyet.edu.tr
Kep Adresi: cumhuriyetuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/cumhuriyet-universitesi-ebys>

Bilgi için: Gülşen PEKTEZEL
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Ek:2. Uzman Görüşü Formu

UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU

Sayın, Ses Eğitimi Alanı Uzman Öğretim Elemanımız,

Aşağıda yer alan form “*Âşık Veysel Eserlerinin Ses Eğitimi Disiplini Kapsamında İncelenmesi*” başlıklı yüksek lisans tez çalışması için tarafımda oluşturulmuş olan *Âşık Veysel* eserlerinden seçilmiş türkülerin *ses eğitiminde kullanılabilirliğinin saptanması* konusunda, değerli görüşlerinizi alabilmek amacıyla düzenlenmiştir. Araştırmanın gerçekleşmesinde büyük öneme sahip olan görüşleriniz için çok teşekkür ederim.

Eşref Furkan GÖKKAYA

*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müzik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi*

Araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan “ <i>Âşık Veysel Eserlerinin Ses Eğitimi Disiplini Kapsamında İncelenmesi</i> ” “ne ilişkin aşağıda verilmiş olan ifadelerle ilgili düşüncenizi belirtiniz.	
1	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, ses aralıkları bakımından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
2	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, tartımsal yapıları bakımından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
3	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, dizi yapıları bakımından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
4	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, nüans oluşturabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
5	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, entonasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
6	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, artikülasyon çalışmaları yapabilme açısından lisans ses eğitimine uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
7	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, prozodi (söz - müzik uyumu) açısından lisans ses eğitimine elverişli olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?
8	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, lisans ses eğitiminde hedeflenen teknik düzey için uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?
9	Âşık Veysel’e ait türkülerden seçilen eserlerin, kadın seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?
10	Âşık Veysel’e ait türkülerden seçilen eserlerin, erkek seslerin eserleri seslendirmesi açısından lisans ses eğitimine uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?
11	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, transpoze yöntemi kullanıldığında tüm ses gruplarının seslendirmesine uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?
12	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserlerin, öğretmenlerin / ses eğitimi uzmanlarının mesleki yaşantılarında kullanılabilirliği açısından uygun olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?
13	Âşık Veysel türkülerinden seçilen ilgili 5 eserden hangisinin lisans ses eğitimi için daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz?
14	Âşık Veysel türkülerinden seçilen eserler, lisans ses eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından repertuvara eklenmeli midir?
15	Âşık Veysel türkülleri, lisans ses eğitiminde hâlihazırda kullanılmakta mıdır?

“Âşık Veysel Eserlerinin Ses Eğitimi Disiplini Kapsamında İncelenmesi ”ne ilişkin eklemek istedikleriniz var ise lütfen yazınız.

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	

Tarih:

Uzman Adı Soyadı:

İmza:

Ek:3. Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana Türkü Notası

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA No: 3061
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ
SİVAS ŞARKIŞLA
KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK VEysel SATIROĞLU

SÜRESİ :

DERLEYEN
TRT MÜZİK DAİRESİ
TMM. MO. LÜĞÜ

DERLEME TARİHİ

ANLATMAM DERTİMİ DERTSİZ İNSANA

NOTAYA ALAN
ALİ CANLI

(Saz)

AN LAT MAM DER

Dİ Mİ DERTSİZ İN SA NA

DERT ÇEK ME YEN DERT KİY ME TİN Bİ LE ME Z

DER DİM BA NA DER MAN MIS BİL ME DİM

HİCBİR ZA MAN GÜL Dİ KEN SİZ O LA MA Z A MA NA MAN O LA MA Z

A MA NA MAN O LA MA Z A MA NE Y

(Saz)

(Saz)

(Saz)

GÜLÜ YE TİS Tİ RİL R Dİ KEN Lİ CA LI

ANLATMAM DERDİMİ DERTSİZ İNSANA
(Sahife 2)

(Saz)

A RI HER Cİ ÇEK TEN YA PI YOR BA LI

(Saz)

Kİ Sİ SA BI... Rİ LE BU LUR KE MA Lİ SAB RET ME YEN MAK SU DU NU...

BU LA MA _ Z A MA NA MAN BU LA MA _ Z A MA NA MAN

(Saz)

BU LA MA _ Z A MA NE _ Y

(Saz)

A ŞI KA RA SIK LAR AĞ LAR ZA RI NA _ N

(Saz)

WÜ CE DA _ Ğ LAR SÖH RET BUL MUŞ KA RI NA _ N

(Saz)

ÇAĞ LAR DE Lİ GÖ NÜL İR MAK

LA RI NA _ N AĞ LAR AĞ LAR GÖ Z YA Ş LA RIL N Sİ LE ME _ Z A MA NA MAN

Sİ LE ME _ Z A MA NA MAN Sİ LE ME _ Z A MA NE _ Y

Ek:4. Çiğdem Der ki Ben Elâyım Türkü Notası

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM 297 - 8/6/1973

YÖRESİ
ŞARKIŞLA

KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK VEYSEL

ÇİĞDEM DERKİ BEN ELÂYIM

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

SÜRE:

ÇİĞDEM DERKİ BE NE LÂ YİM Yİ ĞİT BA ŞI NA BE LÂ YİM HE Pİ SİN DEN
NEVRUZ DERKİ BEN NAZ LI YİM SARP KA YA LAR DA GİZ LI YİM MA VU DON LU
BE NÂ LÂ YİM BEN DEN Â LÂ Çİ ÇEKİ VAR MI Çİ ÇEKİ VAR MI AL BA HAR LI
GÖK GÖZ LÜ YÜM (Saz....)
MA Vİ DAĞ LAR YÂ RİM GUR BET EL DE AĞ LAR EL DE AĞ LAR
LÂ LE DER Kİ SÜN BÜL DER Kİ
HE Yİ TAN RI BE NİM BOY NUM NE DEN EY Rİ YAR DA NAY RI DÜ Ş TUM GAY RI
BO YU MU ZUN YAP RAK LA RİM DÜ ZÜM DÜ ZÜM BE Nİ AK GER DA NA DÜ ZÜM
BENDEN Â LÂ Çİ ÇEKİ VAR MI Çİ ÇEKİ VAR MI ÇAY IR Çİ MEN OL DU DAĞ LAR
(Saz....)
YÂ RİM GUR BET EL DE AĞ LAR EL DE AĞ LAR

(1)
Çiğdem derki ben elâyım
Yiğit başına belâyım
Hepisinden ben elâyım
Benden âlä çiçek var mı
A! baharlı mavi dağlar
Yarım gurbet elde ağlar

(2)
Lâle derki hey tanrı
Benim boynum neden eğri
Yardan ayrı düştüm gayri
Benden âlä çiçek var mı
Çayır çimen oldu dağlar
Yarım gurbet elde ağlar

(3)
Nevruz derki ben nazlıyım
Sarp kayalarda gizliyim
Mavu donlu gök gözlüyüm
Benden âlä çiçek var mı
A! baharlı mavu dağlar
Yarım gurbet elde ağlar.

(4)
Sünbül derki boynum uzun
Yapraklarım düzüm düzüm
Beni ak gedana dizin
Benden âlä çiçek var mı
Çayır çimen oldu dağlar
Yarım gurbet elde ağlar

NOT: Türkünün söz ve ezgişi
Anonim halk verilerindedir.

Ek:5. Dünyada Tükenmez Murat Var imiş Türkü Notası

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 3066
İNCELEME TARİHİ :

DERLEYEN
TRT MÜZİK DAİRESİ
T H M MÜZİK DAİRESİ

YÖRESİ
SİVAS-ŞARKIŞLA

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK VEYSEL SATIROĞLU

DÜNYADA TÜKENMEZ MURAT VAR İMİŞ

SÜRESİ

NOTAYA ALAN
İHSAN ÖZTÜRK

♩ ♪ ♫ = 40 Söz

DÜNYA DA TÜKENMEZ MURAT
VA Rİ MİŞ VA Rİ MİŞ VA Rİ MİŞ
NE A LA NI GÖRDÜM NE MU RA T GÖR DÜ M
NE A LA MI GÖRDÜM NE MU RA T GÖ R DÜ M SE V Dİ Cİ
MOY ME ŞAK KA Tİ N
A DİN MU RAT KOY MUŞ LAR KOY MUŞ LA YI R
KOY MUŞ LA YI R DÜNYA DA NE LEZ ZET NE Bİ R
TA D GÖR DÜ M DÜNYA DA NE LEZ ZET NE Bİ R

DÜNYADA TÜKENMEZ MURAT VAR (MİS
(Sahite 2)

(Saz.....)

TA _ T GÖ _ R DÜ M SE _ V Dİ Ğİ MEY

VAR MI DİR DÜ _ N YA YA GE Lİ _ P TE GA LAN DE GA LA YI _ N

(Saz.....)

SEV Dİ Ğİ _ M GÜ LÜP BAŞ TAN BA ŞA MU RA

(Saz.....)

DI _ N A LA _ N GÜ LÜP BAŞ TAN BA ŞA MU RA

(Saz.....)

DI _ N A LAN SE _ V Dİ Ğİ MEY

MU RA DI MA _ K SU DU HE Pİ Sİ YA LAN DE YA LA YI _ N

(Saz.....)

SEV Dİ Ğİ _ M Ö LÜ MÜ DÜN YA DA HA Kİ

(Saz.....)

KA _ T GÖR DÜ _ M Ö LÜ MÜ DÜN YA DA HA Kİ

(Saz.....)

KA _ T GÖ _ R DÜ M SE _ V Dİ Ğİ MEY

DÖ NÜ YOR BİR DO LAP ÇAR KI BE LİR S İ BE LİR S İ _ Z

Ek:6. Güzelliğin On Par-Etmez Türkü Notası

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA No: 3070
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ
SİVAS - ŞARKIŞLA

KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU
SÜRESİ :

GÜZELLİĞİN ON PAR-ETMEZ (OLMASA)

DERLEYEN
TRT MÜZİK DAI. BŞK.
TMM. MÜD.

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ALİ CANLI
5.1.1988

Saz

GÜ ZEL Lİ ŞİN ON PA RET MEZ GÜ ZEL Lİ Şİ- N ON PA RET MEZ
TA BI RİN SİĞ MAZ KA LE ME TA BI RİN Sİ- Ğ MAZ KA LE ME
Kİ MO KUR DU KİM YA ZAR DI Kİ MO KUR DU KİM YA ZAR DI
GÜ ZEL YÜ ZÜN GO RÜN MEZ Dİ GÜ ZEL YÜ ZÜ- N GO RÜ- N MEZ Dİ
SEN DE NAL DİM BU FER YA Dİ SEN DE NAL Dİ- M BU FE- R YA Dİ

BU BEN DE Kİ AŞ KO- L MA SA EĞ LE NE CEK YAR BU LA MAM
DERDİN DER MAN DIR YA RE ME İS MİN YA YIL MAZ A LE ME
BU DÜ ĞÜ MÜ KİM ÇÖ ZER Dİ KÖ YUN KUR Dİ LE GE ZER Dİ
BU AŞK BEN DE Dİ Rİ- L MEZ Dİ GÜ LE KİY MET VE RİL MEZ Dİ
BU İ MİŞ DÜN YA Nİ- N TA Dİ A NİL MAZ Dİ VEY SEL A Dİ

GÖĞ NÜM DER Kİ KÖŞ KOL MA SA EĞ LE NE CEK YER BU LA MAM
A ŞIK LAR DA MEŞ KOL MA SA İS MİN YA YIL MAZ A LE ME
Fİ KİR BAŞ KA BAŞ KOL MA SA KÖ YUN KUR Dİ LE GE ZER Dİ
A ŞIK VE MA ŞUK OL MA SA GÜ LE KİY MET VE RİL MEZ Dİ
O SA NA A ŞIK OL MA SA A NİL MAZ Dİ VEY SEL A Dİ

GÖĞ NÜM DE Kİ KÖŞ KOL MA SA GÖĞ NÜM DE Kİ KÖŞ KOL MA SA
A ŞIK LAR DA MEŞ KOL MA SA A ŞIK LAR DA MEŞ KOL MA SA
Fİ KİR BAŞ KA BAŞ KOL MA SA Fİ KİR BAŞ KA BAŞ KOL MA SA
A ŞIK VE MA ŞU KOL MA SA A ŞIK VE MA ŞU KOL MA SA
O SA NA A Şİ KOL MA SA O SA NA A Şİ KOL MA SA

—1—
GÜZELLİĞİN ON PAR-ETMEZ
BU BENDEKİ AŞK OLMASA
EĞLENECEK YAR BULAMAM
GÖĞNÜMDEKİ KÖŞK OLMASA

—3—
KİM OKURDU KİM YAZARDI
BU DÜĞÜMÜ KİM ÇÖZERDİ
KÖYÜN KURT İLE GEZERDİ
FİKİR BAŞKA BAŞ.KOLMASA

—5—
SENDEN ALDIM BU FERYADI
BU İMİŞ DÜNYANIN TADI
ANILMAZDI VEYSEL ADI
O SANA AŞIK OLMASA.

—2—
TABİRİN SİĞMAZ KALEME
DERDİN DERMANDIR YAREME
İSMİN YAYILMAZ ALEME
AŞIKLARDA MEŞK OLMASA

—4—
GÜZEL YÜZÜN GÖRÜLMEZDİ
BU AŞK BENDE DİRİLMEZDİ
GÜLE KİYMET VERİLMEZDİ
AŞIK VE MAŞUK OLMASA

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Eşref Furkan GÖKKAYA
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti

EĞİTİM

Derece Kurum Mezuniyet Yılı

İŞ TECRÜBESİ

Tarih Kurum Görev

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS (....) ÜDS (....) TOEFL (...) EILTS (....)